

Nota van Antwoord zienswijzen

Ontwerp-Voorkeursbeslissing Lob van Gennepe

Werken aan de dijk is werken aan het gebied

Colofon

Titel	Nota van Antwoord zienswijzen Ontwerp-Voorkeursbeslissing Lob van Gennepe
Subtitel	Werken aan de dijk is werken aan het gebied
Datum	januari 2022
Versie	1.0
Status	Definitief
Informatie	Projectteam Lob van Gennepe
Telefoonnummer	088 88 90 354
E-mail	info@lobvannep.nl

Het gevarieerde landschap binnen de Lob van Gennep met de rivierduinen rechts (niet zichtbaar), de waterkering met daarvoor de monding van de Tielebeek en Gebrande Kamp centraal en de Maas met bakenbomen links op de foto

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Resultaat zienswijzen	6
1.3	Adviezen	6
2	Samenvatting van en reactie op de zienswijzen	9
	Zienswijze 1 (idnr. 82246391)	9
	Zienswijze 2 (idnr. 82372362)	9
	Zienswijze 3 (idnr. 82379766)	10
	Zienswijze 4 (idnr. 82427967)	11
	Zienswijze 5 (idnr 82558993.)	12
	Zienswijze 6 (idnr. 82629093)	13
	Zienswijze 7 (idnr. 82660209)	13
	Zienswijze 8 (idnr. 82664613)	15
	Zienswijze 9 (idnr. 82664822)	17
	Zienswijze 10 (idnr. 82666554)	18
	Zienswijze 11 (idnr. 82666614)	20
	Zienswijze 12 (idnr. 82675654)	22
	Zienswijze 13 (idnr. 82681181)	23
	Zienswijze 14 (idnr. 82689812)	36
	Zienswijze 15 (idnr. 82689885)	36
	Zienswijze 16 (idnr. 82690530)	37
	Zienswijze 17 (idnr. 82694170)	39
	Zienswijze 18 (idnr. 82694519)	42
	Zienswijze 19 (idnr. 82696270)	44
	Zienswijze 20 (idnr. 82697712)	45
	Zienswijze 21 (idnr. 82698337)	46
	Zienswijze 22 (idnr. 82698504)	47
	Zienswijze 23 (idnr. 82698540)	49
	Zienswijze 24 (idnr. 82698631)	50
	Zienswijze 25 (idnr. 82699647)	62
	Zienswijze 26 (idnr. 82700259)	68
	Zienswijze 27 (idnr. 82701041)	75
	Zienswijze 28 (idnr. 82702711)	77
	Zienswijze 29 (idnr. 82707240)	78

Zienswijze 30 (idnr. 82747680)	79
Zienswijze 31 (idnr. 82692912), zienswijze 32 (idnr. 82692803) en zienswijze 35 (idnr. 82751210)	80
Zienswijze 33 (idnr. 82707959)	88
Zienswijze 34 (idnr. 82707797)	89
Zienswijze 36 (idnr. 82703191)	91
3. Adviezen	94
3.1 Commissie voor de m.e.r.	94
3.2 Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed	94

1 Inleiding

In deze Nota van Antwoord is de reactie van de minister van Infrastructuur en Waterstaat opgenomen op de zienswijzen die naar voren zijn gebracht over de ontwerp-voorkeursbeslissing Lob van Gennep en het daarbij horende milieueffectrapport.

1.1 Aanleiding

De ontwerp-voorkeursbeslissing is een belangrijke stap in de verkenning, die wordt afgerond met het vaststellen van de voorkeursbeslissing door de minister van Infrastructuur en Waterstaat (in overeenstemming met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). In de ontwerp-voorkeursbeslissing is aangegeven welk alternatief in de volgende fase, de planuitwerking, nader wordt uitgewerkt. Tevens zijn in de ontwerp-voorkeursbeslissing de onderbouwing, de beschrijving van het proces en de resultaten van de onderzoeken opgenomen. Om eenieder de gelegenheid te geven om een zienswijze naar voren te brengen, zijn de ontwerp-voorkeursbeslissing en het milieueffectrapport van 11 juni tot en met 22 juli 2021 ter inzage gelegd. Zie figuur 1 voor een overzicht van het proces.

1.2 Resultaat zienswijzen

Er zijn in totaal 36 zienswijzen naar voren gebracht, waarin verschillende onderwerpen aan de orde komen. In meerdere zienswijzen wordt steun uitgesproken voor de keuze voor het alternatief 'Reguliere Dijken'. Ook zijn er zienswijzen waaruit blijkt dat participanten een voorkeur hebben voor een ander alternatief. Verder worden meerdere voorstellen gedaan om het ontwerp te verbeteren en of aan te passen. Het onderwerp waterbergende werking komt in meerdere zienswijzen naar voren en ook de afweging van de varianten ter hoogte van Ven-Zelderheide. Op basis van de zienswijzen is in de voorkeursbeslissing ter hoogte van Ven-Zelderheide alsnog gekozen voor de noordelijk gelegen variant in plaats van de zuidelijke variant. Daarvoor is een zoekgebied opgenomen. In de planuitwerking wordt via participatie samen met betrokkenen binnen dit zoekgebied de concrete ligging en het ontwerp voor de waterkering uitgewerkt.

De zienswijzen en de reactie daarop zijn in hoofdstuk 2 opgenomen.

1.3 Adviezen

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft de betrokken bestuursorganen en de wettelijke adviseurs om een reactie en/ of advies gevraagd. Ook is een advies gevraagd aan de commissie voor de m.e.r. Deze adviezen zijn in hoofdstuk 3 samengevat en van een reactie voorzien.

	PARTICIPATIE	M.E.R.-PROCEDURE	BESLUITVORMING	
VERKENNINGSFASE	Kennisgeving, informatieronde en belangenscan			2019 - 2022
	Oplossingsronde 1: ideeën en oplossingen	Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)		
	Ter inzage voor zienswijze (6 weken)			
	Oplossingsronde 2: uitwerken alternatieven	Opstellen milieueffectrapportage	Opstellen ontwerp voorkeursbeslissing	
	Ter inzage voor zienswijze (6 weken)			
			Nemen voorkeursbeslissing	
PLANUITWERKINGSFASE			Is tevens wijziging van het omgevingsplan	2022 - 2024
			Regelt vergunning plichtige activiteiten	
	Uitwerken op basis van resultaten verkenning	Eventueel opstellen milieueffectrapportage	Opstellen ontwerp projectbesluit	
	Ter inzage voor zienswijze (6 weken)			
			Vaststellen projectbesluit	
	Ter inzage voor beroep (6 weken)			
	Bij beroepen: procedure Raad van State			
REALISATIEFASE			2024 - 2026	

Figuur 1: overzicht proces

Het gebied wordt veelvuldig gebruikt door recreanten zoals hier nabij het Genneperhuis. Deze route maakt tevens onderdeel uit van het Pieterpad

2 Samenvatting van en reactie op de zienswijzen

In dit deel van de Nota van Antwoord zijn de reacties op elke individuele zienswijze opgenomen. De zienswijzen zijn geanonimiseerd en waar mogelijk samengevat. De zienswijzen zijn van een identificatienummer voorzien. Er heeft correspondentie plaatsgevonden met participanten onder welk identificatienummer de samenvatting en de reactie op zijn/ haar zienswijze is terug te vinden.

Zienswijze 1 (idnr. 82246391)

Samenvatting zienswijze nr. 1

Participant onderschrijft de ontwerp-voorkeursbeslissing en stelt dat het alternatief 'Reguliere Dijken' inderdaad de beste oplossing is, zowel op het gebied van waterveiligheid als op het gebied van landschappelijke kwaliteit.

Reactie zienswijze nr. 1

Dank voor uw steun voor de ontwerp-voorkeursbeslissing.

Zienswijze 2 (idnr. 82372362)

Samenvatting zienswijze nr. 2

Participant geeft aan achter de keuze te staan voor de zuidelijke variant (variant A) ter hoogte van Ven-Zelderheide zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. De zuidelijke variant heeft minder impact voor bewoners van de Heidestraat en Kleefseweg, is korter dan de noordelijke variant (variant B), treft minder eigenaren en biedt een ondernemer aan de Kleefseweg mogelijkheden tot uitbreiding van het bedrijf. Daarnaast is ter hoogte van de noordelijke variant een steenuil gelokaliseerd. Tot slot stelt participant dat als de zuidelijke variant op de gps-coördinaten wordt gelegd, men minder landbouwgrond kwijt is in vergelijking met de noordelijke variant.

Reactie zienswijze nr. 2

In de verkenning zijn ter hoogte van de hoge grond van Zelder, met participatie van de omgeving, twee varianten in beeld gekomen: de noordelijke variant en de zuidelijke variant. In de ontwerp-voorkeursbeslissing was nog gekozen voor de zuidelijke variant. U geeft aan achter deze keuze te staan.

Op basis van de zienswijzen is echter toch gekozen voor een noordelijk gelegen variant in de voorkeursbeslissing. Hieronder licht ik toe hoe tot deze keuze is gekomen.

De varianten zijn op basis van het beoordelingskader met elkaar vergeleken. De resultaten van de beoordeling van beide varianten op basis van het beoordelingskader, verschillen in beperkte mate van elkaar. Een uitgangspunt bij de uitwerking van de alternatieven en varianten is ook dat de buitendijkse ruimte van de rivier zoveel als mogelijk behouden moet worden. Dit uitgangspunt is bij de uitwerking van de alternatieven over het gehele dijktraject toegepast. In een andere zienswijzen is erop gewezen dat dit uitgangspunt niet toegepast is bij

de uitwerking voor de zuidelijke variant in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Bij de noordelijke variant wordt de ruimte voor de Niers in mindere mate beperkt dan de zuidelijke variant. De noordelijke variant sluit daarom beter aan bij dit uitgangspunt dat voor de uitwerking van de alternatieven is gehanteerd.

Dit, het behouden van bergingscapaciteit van het rivierbed voor de Niers, is een uitgangspunt bij de uitwerking van het ontwerp van de voorkeursbeslissing over het gehele tracé. Zie ook hoofdstuk 4 van de voorkeursbeslissing, paragraaf “Hoe gaan we om met de dijkversterking en het zoeken naar nieuwe tracés voor de waterkering?”. Het speelt ook een belangrijke rol bij andere onderdelen van het tracé.

Dit gedeelte van het gebied bij Zelder valt niet binnen de begrenzing van het oppervlaktewaterlichaam De Maas zoals weergegeven op kaarten bij de Waterregeling. Daarmee samenhangend is geen sprake van een ‘Stroomvoerend regime’ of ‘Bergend regime’ volgens de Beleidsregels Grote rivieren. Bij de hoogwatersituaties in de Maas waar de dijken rond gebied Lob van Gennep op ontworpen worden, zal dit gedeelte van het gebied bij Zelder overstromen. De nieuw aan te leggen waterkering in dit gebied zal dan het water keren om het achterliggende gebied conform de waterveiligheidsnorm te beschermen. Daarbij wordt met de zuidelijke variant (bij extreem hoogwater) meer buitendijkse ruimte voor de berging van rivierwater afgenomen. Door voor de noordelijke variant te kiezen is het ontwerp van de voorkeursbeslissing over het gehele tracé consistent en is het uitgangspunt voor de uitwerking overal hetzelfde toegepast.

Aan de noordelijke variant zijn echter nadelen verbonden op het gebied van zichthinder en landschappelijke inpassing. Deze variant is dicht bij de woningen aan de Heidestraat gelegen en volgt het bestaande kavelpatroon, waardoor deze variant in mindere mate in de omgeving kan worden ingepast. Door een zoekgebied aan te wijzen waarbinnen de noordelijke variant wordt uitgewerkt, kunnen deze nadelen mogelijk voor een deel worden beperkt of mogelijk zelfs worden weggelaten. Deze nadere uitwerking van de concrete ligging en het ontwerp voor de waterkering vindt plaats in de volgende fase van planuitwerking. U wordt hierbij betrokken.

Zienswijze 3 (idnr. 82379766)

Samenvatting zienswijze nr. 3

Participant geeft aan achter de keuze te staan voor de zuidelijke variant (variant A) ter hoogte van Ven-Zelderheide zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. De zuidelijke variant heeft minder impact voor bewoners van de Kleefseweg en de Heidestraat, is korter dan de noordelijke variant (variant B), treft minder eigenaren en biedt een ondernemer aan de Kleefseweg mogelijkheden tot uitbreiding van het bedrijf. Participant spreekt zorg uit over een waardedaling van de woning indien voor de noordelijke variant zou zijn gekozen. Daarnaast is ter hoogte van de noordelijke variant een steenuil gelokaliseerd. Tot slot stelt participant dat als de zuidelijke variant op de gps-coördinaten wordt gelegd, men minder landbouwgrond kwijt is in vergelijking met de noordelijke variant.

Reactie zienswijze nr. 3

Zie mijn reactie bij zienswijze 2.

Ik heb niet onderzocht of de ligging en het ontwerp van de waterkering in de noordelijke variant van invloed kan zijn op de waarde van uw woning. In de volgende fase zal de ligging en het ontwerp nader worden uitgewerkt. De definitieve keuze zal worden vastgelegd in het projectbesluit. Er bestaat dan de mogelijkheid om een verzoek tot schadevergoeding in te dienen indien u meent dat uw woning minder waard wordt als gevolg van dit besluit.

Zienswijze 4 (idnr. 82427967)

Samenvatting zienswijze nr. 4

Participant geeft aan dat het aspect 'woon en leefomgeving' in het milieueffectrapport voorbijgaat aan het thema 'externe veiligheid' en dat hiermee het milieueffectrapport ontoereikend is. Het thema is relevant gezien de ligging van een tankstation in het projectgebied en dat deze een potentieel dreigend gevaar kan zijn bij hoge waterstanden. Participant geeft aan dat door het aanwijzen van een waterkering in het gebied waar nu geen waterkering is en de eventuele ophoging hiervan, tot gevolg heeft dat het gebied en de aanwezige gebouwen ten zuiden van de waterkering onder water komen te staan ten tijde van hoogwater.

Participant heeft begrip voor het feit dat keuzes gemaakt moeten worden om overlast en schade als gevolg van hoogwater te beperken en is tegelijkertijd van mening dat er wel rekening gehouden moet worden met risicovolle bedrijfsactiviteiten.

Participant geeft aan dat in tegenstelling tot wat uit de plankaart blijkt (bijlage 3 van de ontwerp-voorkeursbeslissing) ter plaatse van zijn bedrijf geen sprake is van hoge grond van $\pm 14,5$ meter boven NAP. De ondergrondse en bovengrondse tanks voor de bewaring van brandstoffen zijn op lagergelegen terrein ($\pm 12,53$ meter +NAP) gesitueerd en of ondergronds gebracht. Daarnaast liggen nog twee ondergrondse tanks op het terrein. Voor de tanks geldt bij een overstroming een grote kans van opdrijving bij langdurige hoogwaterstand, waardoor leidingbreuken ontstaan met grote gevolgen voor het milieu en leefomgeving.

Participant vraagt om deze reden om specifiek onderzoek uit te voeren hoe het bedrijf beter beschermd kan worden ten aanzien van hoge waterstanden en verzoekt om rekening te houden met risicovolle locaties waar calamiteiten kunnen ontstaan. Verzocht wordt om de ontwerp-voorkeursbeslissing waar mogelijk hierop aan te passen, bijvoorbeeld door het aanleggen van waterkeringen rondom het bedrijf, zodat de veiligheid voor mens en milieu gewaarborgd wordt. Daarnaast merkt participant op dat door de realisatie van het bedrijf, een vernauwing op zal treden in het stroomgebied van de Niers wat zal gaan leiden tot extra opstuwing stroomopwaarts van het water. Dit leidt tot een forse stijging van de waterstand bij hoogwater.

Tot slot merkt participant op dat in het onderzoek alleen aandacht wordt geschonken aan de situatie op Nederlands grondgebied. Er wordt geen rekening gehouden met eventuele gevolgen van een overstroming buiten Nederlands grondgebied. Het is voorstelbaar dat het overstromingsgebied van de Niers groter is dan nu uit het onderzoek blijkt. Participant stelt voor te onderzoeken of er nadere afspraken kunnen worden gemaakt met de Duitse overheid over ontwikkelingen in de directe nabijheid van de Niers. Deze gronden liggen relatief laag ($\pm 12,5$ meter NAP). Mocht dit beperkt kunnen worden, dan kunnen enige kadeverhogingen aan Nederlandse zijde ter bescherming van de risicovolle locaties, woningen en andere bedrijven tot de mogelijkheden behoren. Deze voorzieningen hebben nauwelijks inbreuk op de

bergingscapaciteit en de doorstroomcapaciteit van het stroomgebied van de Niers. Participant verzoekt deze mogelijke oplossing mee te nemen in het onderzoek.

Reactie zienswijze nr. 4

In het milieueffectrapport wordt de toekomstige situatie met project vergeleken met de situatie zonder uitvoering van het project. Voor uw bedrijf wordt de situatie als gevolg van het project niet gewijzigd. Op dit moment wordt het bedrijf evenmin beschermd tegen hoogwater uit de Niers. Het gevaar van opdrijvende tanks, zoals u beschrijft is dan ook geen gevolg van het project.

Het aanbrengen van waterkeringen rondom uw bedrijf zou leiden tot het verder inperken van de ruimte voor de Niers bij extreem hoogwater. Dit wijkt af van de uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het uitwerken van de varianten. Zie hiervoor hoofdstuk 4 van de voorkeursbeslissing, paragraaf "Hoe gaan we om met de dijkversterking en het zoeken naar nieuwe tracés voor de waterkering?"

Vanuit de projectorganisatie heeft overleg plaatsgevonden met de betrokken Duitse overheden. Geconstateerd is dat er op Duits grondgebied geen belangrijke nadelige milieugevolgen te verwachten zijn als gevolg van het project. (Zie verder het tekstkader op blz. 40 van het milieueffectrapport.)

Zienswijze 5 (idnr 82558993.)

Samenvatting zienswijze nr. 5

Participant pleit voor een alternatieve situering van de waterkering zoals nu voorzien in de ontwerp-voorkeursbeslissing, zodat twee woningen ook beschermd worden tegen hoogwater door een waterkering. In de ontwerp-voorkeursbeslissing is dit nu niet het geval. Participant heeft daarvoor een variant ingediend, verduidelijkt door middel van een situatieschets, die mogelijk gemaakt kan worden door middel van grondruil. Door de waterkering achter de woningen aan te leggen in plaats van voor de woningen ontstaat er geen toename van geluidsoverlast, worden waardevolle bomen langs de weg gespaard, vindt geen verslechtering plaats van de aansluiting van de erven op de weg en wordt wateroverlast tussen de beoogde kering en de hoger gelegen woningen voorkomen en gaat de kering op in het landschap. Tot slot leidt de variant tot een betere verstandhouding in de buurt.

Voorts merkt participant op dat door de klimatologische veranderingen een verhoging van de waterkering, als deze eenmaal is aangelegd, in te toekomst niet uit te sluiten is. Een verhoging van het, in de ontwerp-voorkeursbeslissing, voorgestelde tracé is niet mogelijk omdat de woningen dan lager komen te liggen dan de waterkering.

Reactie zienswijze nr. 5

Tijdens de verkenning zijn voor het gebied nabij uw woning twee varianten onderzocht voor de ligging van de dijk. Het is niet mogelijk gebleken om op het tracé dat u voorstelt een waterkering te realiseren die voldoende goed te beheren en te onderhouden is. Het is met de situering van de waterkering zoals u voorstelt ook niet mogelijk gebleken om tot een oplossing te komen die acceptabel is voor alle betrokken eigenaren. De door u voorgestelde situering leidt tot een significant ruimtebeslag op uw huidige perceel en zal ook vragen om de kap van grote bomen.

Het gekozen tracé heeft voor uw woning en de naastgelegen woning het gevolg dat deze buitendijks komen te liggen. In de bestaande situatie liggen de woningen 'op hoge grond' en is er, door de afwezigheid van een dijk in dit gebied, geen sprake van een binnen- of buitendijkse ligging. Dankzij de hoge ligging van de woningen is de kans op wateroverlast hier laag. Op basis van de huidige inzichten in de waterstandsstatistieken die rekening houden met klimaatverandering blijft de kans op wateroverlast ook in de toekomst (tot 2075) kleiner dan 1/300 per jaar voor de hoogstgelegen woning. Voor de naastgelegen woning die iets lager ligt, blijft de kans op wateroverlast kleiner dan 1/100 per jaar. In vergelijking met gebruikelijke normen voor wateroverlast in bebouwd gebied (1/100 per jaar) en met de waterveiligheidsnorm van het dijktraject rond Lob van Gennep (overstromingskans van 1/300 per jaar), kan de kans van 1/300 per jaar gezien worden als een acceptabel risico voor de twee woningen. Hiermee vormt dit geen aanleiding om de woningen binnendijks te plaatsen.

Zienswijze 6 (idnr. 82629093)

Samenvatting zienswijze nr. 6

Participant geeft aan achter de keuze te staan voor de zuidelijke variant (variant A) ter hoogte van Ven-Zelderheide zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. De zuidelijke variant betekent het behoud van uitzicht vanuit de woningen en geen doorsnijding van het perceel waardoor het oppervlakte niet verminderd wordt en de grond verhuurbaar blijft. Daarnaast is de zuidelijke variant voor het dorp logischer en natuurlijker inpasbaar in het landschap. De zuidelijke variant is korter en minder hoog dan de noordelijke variant (variant B). De noordelijke variant is een heel gekunstelde oplossing, zoals te zien is in de verbeelding van de varianten in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Ook past de zuidelijke variant naadloos op het leidende principe dat bij de tracékeuze voor en versterking van de dijk het landschap leidend is. Het dijktracé volgt in de zuidelijke variant namelijk een natuurlijke scheiding van grondsoorten en een oude veldweg, zoals in de ontwerpbeslissing ook terecht is verwoord.

Tot slot onderschrijft participant de nadelige gevolgen van de noordelijke variant, ter zake van de natuur, de cultuurhistorie en de woon- en leefomgeving en spreekt uit betrokken te willen blijven bij uitwerking en aanleg van de waterkering.

Reactie zienswijze nr. 6

Zie mijn reactie bij zienswijze 2.

In aanvulling hierop kan ik aangeven dat besloten is om het tracé om uw percelen te leggen en de percelen dus niet te doorsnijden. Het tracé volgt de Heidestraat via de bocht naar Biesterveld.

Zienswijze 7 (idnr. 82660209)

Samenvatting zienswijze nr. 7

Participant geeft aan vanaf het begin van de verkenning betrokken te zijn bij het project en inbreng te hebben geleverd, maar niet altijd een reactie op vragen te hebben gekregen.

De geplande waterkering zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing loopt over de landbouwgrond die eigendom is van participant. Hierdoor moet een deel van de grond worden

afgestaan, wordt het land doorsneden, kan participant een deel van de landbouwgrond niet meer over eigen grond bereiken en komt een deel van de grond buitendijks te liggen.

Participant heeft de volgende vragen met betrekking tot de aanleg van de waterkering:

- a. Hoe wordt een blijvende toegang tot de eigendommen van participant gegarandeerd en indien hiervoor een erfdienstbaarheid vastgelegd moet worden, door wie wordt dit geregeld?*
- b. Door wie wordt de waterkering onderhouden? Participant merkt op dat regelmatig onderhoud en maaien van de dijk noodzakelijk is om overwaaien van onkruid naar zijn landbouwgrond te voorkomen.*
- c. Wordt in de plannen rekening gehouden met een strook land aan beide zijden langs de dijk als toegangsroute tot de dijk? Of moeten voor onderhoud van de waterkeringen de gronden van participant betreden worden en wordt hiervoor een erfdienstbaarheid gevestigd? Bij betreding door derden kunnen de gewassen beschadigen.*
- d. Als de waterkering opengesteld wordt voor recreanten, wordt de scheiding tussen de waterkering en de eigendommen van participant dan voorzien van een afrastering? Of wordt een afsluitbare toegangspoort geplaatst aan het begin van de eigendommen van participant? Het openstellen van de kering voor recreanten vindt participant ongewenst. Door het achterlaten van afval zoals blikjes en plastic kan de jaarlijks verplichte certificering door Vincotte, betreffende voedselveiligheid van de diverse gewassen, in gevaar komen.*

Daarnaast is de te onteigenen oppervlakte fors ten opzichte van de beperkte omvang van het bedrijf (17 hectare). Met het vrijhouden van grond voor toegang van de dijken wordt de impact op het bedrijf nog groter.

Voor de doorstroming van de Niers bij hoogwater is onderhoud aan de oevers van langs de Niers gelegen percelen noodzakelijk. Aan de noordzijde van de oevers van de Niers is echter op veel plaatsen een uitbundige begroeiing ontstaan vanwege gebrek aan onderhoud. De eigenaar, de provincie Limburg pleegt hier geen onderhoud. Volgens een gevestigde erfdienstbaarheid op een perceel voor de woning van participant mogen op het perceel geen bomen, struiken of obstakels worden aangebracht die het uitzicht beperken. Het betreffende stuk weidegrond is sinds 2015 eigendom van de provincie Limburg, die derhalve verantwoordelijk is voor het onderhoud van dit perceel. Onderhoud door de provincie blijft echter achterwege, ondanks herhaaldelijke verzoeken hiertoe. Participant zorgt, op eigen initiatief, voor het kort houden van de begroeiing en het voorkomen van het ontstaan van struiken of bomen. Daarnaast is de toegang tot het betreffende perceel uitsluitend mogelijk vanaf de Niers óf via percelen van de participant. Participant stelt dan ook voor om de eigendom van het perceel aan haar over te dragen en dit eventueel in samenhang te bezien met de grond die moet worden afgestaan als gevolg van de aanleg van waterkeringen.

Tot slot geeft participant aan voorstander te zijn van het project. Participant kent uit eigen ervaring de risico's van hoogwater en heeft geconstateerd dat de waterhoogte tijdens het hoogwater in juli 2021 zeker een meter lager bleef dan bij de overstromingen in 1995 door succesvolle aanpassingen in de Maas.

Reactie zienswijze nr. 7

Op basis van de zienswijzen is in de voorkeursbeslissing ter hoogte van Ven-Zelderheide gekozen voor de noordelijk gelegen variant. Daarvoor is een zoekgebied opgenomen. In de planuitwerking wordt via participatie samen met betrokkenen binnen dit zoekgebied de

concrete ligging en het ontwerp voor de waterkering uitgewerkt. Zie voor een verdere toelichting mijn reactie bij zienswijze 2.

Ten aanzien van uw vragen kan ik het volgende antwoorden:

- a. In de planuitwerking wordt de toegang tot de percelen die in uw eigendom zijn in overleg met u nader uitgewerkt. Vanzelfsprekend houdt u toegang tot deze percelen. Waterschap Limburg zal voor beheer en onderhoud toegang tot de dijk nodig hebben. Ook personen die voor het waterschap de dijk inspecteren, hebben toegang tot de dijk. Deze bevoegdheid is op dit moment opgenomen in de Waterwet en naar verwachting per 1 juli 2022 in de Omgevingswet. Indien het nodig is om over uw gronden de dijk te bereiken, kan het nuttig zijn om een erfdiensbaarheid (recht van overpad) te vestigen.
- b. De waterkering komt in eigendom en in beheer bij het Waterschap Limburg. Waterschap Limburg is beheerder van de waterkering en zorgt ervoor dat deze onderhouden wordt. Waterkeringen worden tweemaal per jaar gemaaid, waarbij het maaisel afgevoerd wordt. Dit onderhoudsregime past het waterschap toe bij waterkeringen die ingezaaid zijn met dijkengras. Dijken die met een kruidenrijk mengsel zijn ingezaaid, worden soms later of minder vaak gemaaid.
- c. Hoe de waterkering onderhouden kan worden en of daarvoor toegankelijkheid van de gronden naast de waterkering nodig is, wordt uitgewerkt in de planuitwerking. Bij dijken met een beperkte hoogte, wordt gekeken of het toepassen van maatwerk mogelijk is, om de breedte van onderhoudsstroken naast de dijk te beperken.
- d. De waterkering wordt niet toegankelijk voor recreanten.

Het project heeft uw voorstel om het perceel van de provincie aan te kopen bij de provincie onder de aandacht gebracht. Inmiddels heeft een vertegenwoordiging van de provincie een bezoek gebracht aan het betreffende perceel. Zodra bekend is wat de reactie van de provincie is, wordt u hierover door de projectorganisatie op de hoogte gebracht.

Zienswijze 8 (idnr. 82664613)

Samenvatting zienswijze nr. 8

Participant geeft aan dat door het project de Lob van Gennep en daarmee de woning en het bedrijf onder water komen te staan. Daarnaast zal door het ophogen van dijken het water langer in het gebied blijven staan. Participant wordt hierdoor onevenredig in zijn belang geschaad, doordat het bedrijf jarenlang de gevolgen van een overstroming zal blijven ondervinden. Doordat het gebied als gevolg van de plannen onder water kan komen te staan, heeft het project ook gevolgen voor het milieu. Ook zal de natuur worden vernietigd.

Participant geeft aan dat als gevolg van de coronamaatregelen, de participatie niet optimaal heeft plaats kunnen vinden. Er hebben te weinig informatieavonden, informatiemarkten en keukentafelgesprekken plaatsgevonden. Hierdoor zijn belanghebbenden onvoldoende geïnformeerd en is er geen gelegenheid geweest om mee te denken aan integrale oplossingen. De plannen en het kaartmateriaal zijn daarnaast onduidelijk, zodat belanghebbenden zich niet goed hebben kunnen informeren.

Naar mening van de participant dienen de landschappelijke kwaliteiten behouden en verbeterd te worden. Gebiedsontwikkeling zou moeten worden ingezet ter verbetering van een aantrekkelijk woon en werklandschap. Het huidige plan leidt echter tot mogelijke vernietiging van het gebied en onevenredige en onherstelbare schade aan bedrijven.

Participant pleit daarom voor waterkeringen volgens de wettelijke norm en keringen die het gebied beschermen tegen extreme hoogwaterstanden. Daarnaast dient de waterveiligheidsopgave gekoppeld te worden aan de opgave voor ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor ontstaan kansen om de kwaliteiten in het gebied te behouden en te versterken. Door deze kansen integraal mee te nemen ontstaat meerwaarde voor landschap, recreatie en toerisme.

Daarnaast pleit participant voor het laten vervallen van de waterbergende functie. Participant is van mening dat door het laten vervallen van de status van rivierbed, conform het besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat van juni 2020, het gebied een waterbergende functie heeft gekregen. Doordat deze waterbergende functie onevenredige gevolgen heeft voor het bedrijf, dient deze functie te vervallen. Ook pleit participant op een schaderegeling vooraf omdat het plan tot voorzienbare schade leidt en voor mitigerende maatregelen. Tot slot stelt participant een nulmeting voor om eventuele schade als gevolg van de aanleg van de waterkeringen vast te kunnen stellen.

Reactie zienswijze nr. 8

U geeft aan dat het project ervoor zorgt dat de woning en het bedrijf onder water komen te staan. Dit is niet juist. Het project Lob van Gennep zorgt ervoor dat de dijken in het gebied hoger en sterker worden en daarmee het gebied beter beschermen tegen hoogwater dan in de huidige situatie. U wilt dat er dijken worden aangelegd die voldoen aan de wettelijke norm en dat is ook het geval. U wordt dan ook niet onevenredig in uw belang geschaad, uw woning en het bedrijf worden juist beter beschermd door de dijkverhoging en -versterking. Alleen bij extreem hoogwater, extremer dan waar de dijken volgens de norm tegen bestand moeten zijn, kan het gebied overstromen en vindt tijdelijke berging van water plaats. Dit zorgt ervoor dat de waterstanden stroomafwaarts minder ver stijgen. Er is dan ook geen reden om een specifieke schaderegeling in te stellen.

U stelt dat participatie als gevolg van coronamaatregelen niet optimaal heeft plaats kunnen vinden. Er zouden onvoldoende mogelijkheden zijn geweest om mee te denken. Hoewel niet optimaal, zijn er gedurende de hele periode, ook tijdens Corona, echter voldoende mogelijkheden geweest om vragen te stellen en in contact te komen met het project, via mail, telefoon, via online participatie en waar mogelijk ook fysiek. Ook omgevingswerkgroepen, werkateliers en keukentafelgesprekken hebben (deels) online plaatsgevonden in de afgelopen periode.

U deelt dat de aanwezige gebiedskwaliteiten moeten worden behouden en versterkt. Dit is de derde doelstelling van het project. Het is niet juist te stellen dat het plan leidt tot mogelijke vernietiging van het gebied. De dijken worden verhoogd en versterkt, volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm, om het gebied langer dan in de huidige situatie te beschermen tegen hoogwater.

Zoals u verwoordt, heeft de minister in haar brief van 18 juni 2020 laten weten dat de status van rivierbed voor het gebied vervalt, zodra wordt gestart met de dijkversterking. Het klopt echter niet dat hiermee het gebied een waterbergende functie heeft gekregen. Zodra het water hoger komt dan de dijken kunnen keren, komt tijdelijk water in het gebied te staan. Net als in andere delen van Nederland. Door de dijken in het gebied te verhogen en te versterken, overeenkomstig de wettelijke waterveiligheidsnorm, zal dit minder vaak voorkomen dan in de huidige situatie (overstromingskans van 1/300 per jaar).

Waar schade aan bouwwerken als gevolg van de uitvoering van de dijkversterkingsmaatregelen denkbaar is, zullen voorafgaand aan de uitvoering nulmetingen uitgevoerd worden.

Zienswijze 9 (idnr. 82664822)

Samenvatting zienswijze nr. 9

Participant geeft aan dat een perceel dat hij in eigendom heeft, een rol kan spelen in het verbeteren van de waterbergende functie en een verbetering van het landschap en natuurwaarden. Het perceel is laag gelegen en kan de opstuwende werking van het water in de Niers compenseren. De Niers is een ecologische verbindingzone. Realisatie van natuur en waterberging op het perceel is hier een goede aanvulling op. Daarnaast wordt ook gekeken om eventueel een maatschappelijke functie te kunnen vervullen, zodat een verbetering optreedt in effecten op leefomgeving en milieu. Het betreffende ontwerpplan, zoals dit nu voorligt, biedt kansen voor partijen om hier een win-winsituatie te bewerkstelligen.

Ten onrechte is op de plankaart (bijlage 3) van de ontwerp-voorkeursbeslissing een bestaand wandelpad aangegeven. De gronden, waarvan participant eigenaar is, worden weliswaar incidenteel gebruikt als wandelpad, maar de gronden zijn geen formele ontsluiting als wandelroute er is geen kwalitatieve verplichting of erfdiensbaarheid gevestigd op onderhavig perceel, als zou hier het wandelen als extensieve vorm van recreatie voor de directe leefomgeving gedoogd moeten worden.

Voorts vraag participant aandacht voor de geprojecteerde wandelroutes op gronden die voorheen in eigendom waren. Ongeveer 30 jaar geleden, is participant met het toenmalig Waterschap het Maasterras, inzake het verbeterplan Aaldedonksebeek, overeengekomen, dat het werkp pad langs de beek niet voor openbare betreding zou worden aangelegd. Kort gezegd komt het hierop neer dat de aangegeven wandelroutes, niet als zodanig in gebruik kunnen worden genomen voordat er overeenstemming zou zijn over dat beoogd gebruik. Participant heeft de overeenkomst als bijlage bij de zienswijze gevoegd.

Participant gaat graag met vertegenwoordigers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, en of Waterschap en of de gemeente in gesprek om tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing te komen. Dit geldt ook voor de mogelijkheid om het wandelpad te formaliseren en zo het beoogde "ommetje" mogelijk te maken.

Reactie zienswijze nr. 9

De routes van de beoogde wandel- en struinpaden worden in de planfase nader onderzocht en uitgewerkt. Het is prettig dat u hiervoor open staat en uw ideeën hierover inmiddels heeft gedeeld met de projectorganisatie. U wordt door de projectorganisatie verder betrokken om gezamenlijk te onderzoeken welke kansen zich voordoen. Het vervolmaken van het beoogde 'ommetje' vanuit Ven-Zelderheide zou een heel mooi resultaat zijn!

Zienswijze 10 (idnr. 82666554)

Samenvatting zienswijze nr. 10

Participant is met een agrarisch bedrijf gevestigd aan een bestaande waterkering en onderschrijft de keuze voor het ophogen van dijken zonder drempels en zonder een waterkerende instroomvoorziening.

Participant ondersteunt het ophogen van de bestaande dijk, maar kan zich niet verenigen met het verplaatsen van het fietspad naar de andere zijde van de weg en met het aanleggen van een steunberm op de locatie waar nu de weg ligt. Door de aanleg van de steunberm wordt de huidige weg met 0,5 tot 0,7 meter verhoogd. Door het verplaatsen van het fietspad en door het verhogen van de weg wordt de ontsluiting van de percelen en erf van de participant bemoeilijkt. Nu maakt participant met permissie gebruik van het fietspad als ontsluiting naar zijn percelen. Als de weg wordt opgehoogd, zal extra ruimtebeslag plaatsvinden op de landbouwpercelen ten aanzien van de ontsluiting ten einde het hoogteverschil op te kunnen vangen. Ook wordt een soort badkuip gecreëerd wat met de steeds heviger wordende regenbuien tot problemen kan leiden. Participant is eerder al grond kwijtgeraakt ten behoeve van hoogwaterbescherming. Dit wenst hij niet nogmaals mee te hoeven maken. Zeker niet als er alternatieven voor handen zijn.

Participant is van mening dat de aanleg van een steunberm niet noodzakelijk is, gezien de geringe verhoging van de huidige dijk van 0,5 tot 0,7 meter. Gezien de ingrijpende gevolgen van deze maatregel op de ontsluiting van de percelen verzoekt participant deze oplossing grondig te onderzoeken. Mocht uit deskundig onderzoek blijken dat een steunberm noodzaak is, dan hoeft die berm niet op de huidige weg geplaatst te worden. Er is voldoende ruimte tussen de dijk en de weg om daar een steunberm te realiseren. Dit blijkt uit de interactieve plankaart en uit metingen van de participant ter plekke.

Door het ophogen van de weg wordt de situatie onveiliger voor het verkeer. Auto's kunnen namelijk niet meer uitwijken zoals het nu aan beide zijden van de weg wel mogelijk is. Zelfs als op de tussenberm een steunberm komt, kunnen auto's nog steeds aan de andere kant uitwijken. Dit is van belang omdat de weg door veel agrariërs wordt gebruikt en er vaak uitgeweken moet worden voor brede agrarische voertuigen.

Een ander gevaarlijk gevolg van de ophoging betreft de aansluiting van de zijwegen op de weg. Deze zijwegen worden ook veelvuldig gebruikt door agrarische voertuigen. Het op een veilige manier opdraaien vanuit de zijwegen op een verhoogde weg wordt verder bemoeilijkt.

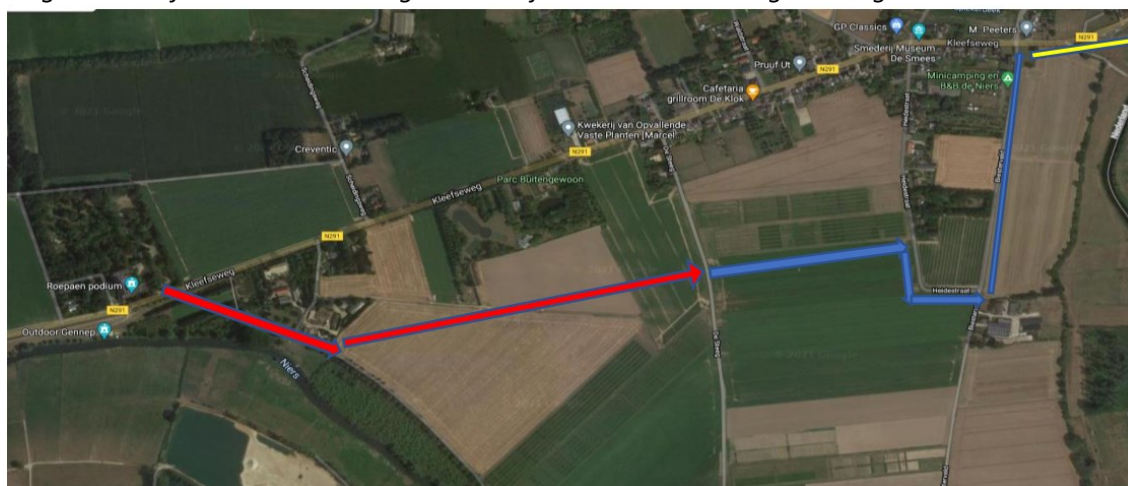
Voor fietsers en wandelaars is de gekozen oplossing onveilig. Vanuit de zijwegen moeten fietsers en wandelaars eerst de weg oversteken voordat men het fietspad bereikt en andersom moet vanaf het fietspad ook de weg overgestoken worden voordat met de zijwegen bereikt. Hierdoor neemt de kans op ongelukken ook toe. Ook in de richting van Ottersum betekent dit een extra oversteek ter hoogte van de Oordsebrug. Tot slot worden gebruikers van het fietspad nu tegen wind beschermd door de dijk. Dat verandert als het pad op de dijk wordt gelegd.

Participant ziet het geld dat gemoeid is met het verplaatsen van het fietspad liever besteed worden aan extra veiligheid voor gebieden in Limburg waar inwoners schade hebben opgelopen of dierbaren hebben verloren. Bewoners die willen genieten van het Niersdal kunnen

ook gebruik maken van de Siebengewaldseweg. Participant merkt op dat ook de aanleg zelf tot schadeposten bij bedrijven leidt, omdat de weg afgesloten moet worden. Deze schade zal in rekening worden gebracht bij de overheid.

Participant stelt een aantal alternatieven voor in plaats van het verhogen van de weg. Een alternatief is om een deel van de bestaande dijk als steunberm te gebruiken en tegen de bestaande dijk aan de buitenkant een nieuwe dijk aan te leggen die 0,5 meter hoger is dan de huidige bestaande dijk. Een ander alternatief is een golf brekende steunberm aan de waterzijde, al dan niet in combinatie met een (verankerde) damwand voor (in de tussenberm/tegen de dijk) of achter de dijk. Op meerdere plaatsen elders in Nederland komt het voor dat er simpelweg geen ruimte gemaakt kan worden voor een steunberm en daar wordt dan ook gekozen voor stalen of kunststof damwanden (al dan niet met zogenaamde heaveschermen) die niet alleen de stabiliteit van de dijk versterkt, maar ook piping tegengaat. Dat biedt dus zelfs nog een betere bescherming dan een steunberm.

Daarnaast stelt participant een alternatief voor de aanleg van een waterkering ter hoogte van Ven-Zelderheide voor. Vanuit de huidige dijk kan de nieuwe waterkering doorgetrokken worden. Hiermee wordt meer gebruik gemaakt van de hoger gelegen gronden en onverharde wegen en hoeft de bestaande weg niet als zijnde een waterkering verhoogd te worden.

Participant stelt dat het handhaven van de ontwerpen zoals nu opgenomen in de ontwerpvoorkeursbeslissing, mede gezien de voor handen zijnde alternatieven, strijdig is met alle beginselen van behoorlijk bestuur. Participant verzoekt daarom om het ontwerp aan te passen, zodat een verantwoord en breed gedragen besluit kan worden genomen.

Reactie zienswijze nr. 10

In de volgende fase, de planuitwerking zal een nadere uitwerking van het ontwerp opgesteld worden. De voorkeursbeslissing geeft een indicatie van het ruimtebeslag van het gekozen alternatief. Daarbij is de weergave van de maatregelen op de plankaart niet de exacte weergave van het ruimtebeslag. Het is bedoeld als illustratie om aan te geven waar welke maatregelen gaan plaatsvinden.

De indeling van het wegprofiel, de locatie van de fietspaden en de hoogte van de weg zal nader onderzocht gaan worden in de planuitwerkingsfase. U heeft met deze zienswijze al een belangrijke bijdrage aan de nadere uitwerking geleverd. In de volgende fase wordt u door de projectorganisatie verder betrokken.

Het door u voorgestelde alternatief direct ten oosten van Maria Roepaen is in een vroeg stadium met de daar betrokken bewoners besproken en afgevalen. De beschikbare ruimte om een waterkering te realiseren is daarbij een groot knelpunt omdat direct aangrenzende delen van tuinen voor de aanleg nodig zijn en moeten worden aangekocht. Daarnaast zorgt een waterkering voor een functionele barrièrewerking/doorsnijding van percelen wat de toegankelijkheid van tuinen direct grenzend aan de woningen beperkt. Ook het deels wegvallen van het nu vrije zicht op het Niersdal en doorsnijding van percelen was een argument om de waterkering hier niet aan te leggen.

Zienswijze 11 (idnr. 82666614)

Samenvatting zienswijze nr. 11

Participant stelt dat bij het uitwerken van de plannen onvoldoende is gekeken naar het voorkomen van schade. Participant stelt dat schade in bebouwd gebied vele malen groter is dan in het buitengebied. Schade aan inboedel is vaak hoger dan schade aan grasland en natuurgebied. Veel schade in het bebouwd gebied is echter eenvoudig te beperken met kleine maatregelen. Door in en nabij het bebouwd gebied (de kernen Milsbeek en Ottersum) natuurlijke hoogten, gevels en tuinen te benutten kan eenvoudig een tweede kering worden gerealiseerd. In een aantal situaties zullen de aanwezige voorzieningen moeten worden aangevuld met kleine kades, muurtjes of schotbalk voorzieningen. Aan deze noodkering hoeven geen zware eisen te worden gesteld omdat de kering in beginsel zeer sporadisch wordt ingezet en alleen dient ter beperking van schade. De voordelen hiervan zijn: het voorkomen van economische, materiele en financiële schade, lagere kosten en commitment voor de complete set van maatregelen. Participant pleit derhalve voor een toezegging van uitwerking waarbij op perceelniveau wordt gekeken hoe schade kan worden beperkt.

Verder stelt participant dat bij de afweging van de alternatieven de 6 beoordelingscriteria onterecht even zwaar zijn meegewogen. Veiligheid is het hoogste goed en zou veel hoger gewaardeerd moeten worden, bij voorbeeld met een factor 2. Het kostenverschil is relatief beperkt dat zou veel minder moeten worden gewogen. Participant is van mening dat er eerst moet worden vastgesteld wat het zwaarst weegt en waarom. Daarna kan pas tot een voorkeur worden gekomen. De gekozen wegging is daarmee zeer arbitrair en met andere waarden zou de uitkomst anders zijn.

Participant haalt het recente hoogwater aan en stelt dat de norm van 1/300 jaar in de laatste 30 jaar al 3 keer is bereikt. Met de verdere klimaatveranderingen zal het er niet gunstiger op worden. De extremen nemen toe en daarmee ook het risico op hoogwater. Participant pleit daarom voor een adaptieve aanpak, waarbij de plannen en de strategie aangepast kan worden aan de komende ontwikkelingen. Nu al investeren in hogere dijken en regelbare instroomvoorzieningen zou hiermee kosteneffectief zijn. Daarmee kan namelijk veel makkelijker ingespeeld worden op onvoorzien en spoedeisende situaties.

Participant stelt dat bij de bijeenkomsten en in de media veel aandacht wordt opgeëist door een beperkt aantal personen, waar de massa gewillig naar luistert. Er is geen ruimte om een genuanceerd beeld te laten zien. Ook is het project er niet in geslaagd, ondanks de goede bedoelingen en inspanningen, om het belang en de gevolgen goed uit te leggen. De argumentatie van vele tegenstanders van het alternatief met de waterkerende instroomvoorziening is gebouwd op scepisis, angst en wantrouwen in de overheid. Er is

daarmee te veel waarde toegekend aan een aantal goed georganiseerde schreeuwers. Waardoor het meest effectief alternatief met de waterkerende instroomvoorziening ten onrechte is afgevallen.

Wat betreft kosten is naar mening van de participant ten onrechte gesteld dat het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' de duurste oplossing is. Bij de afweging is de schade als gevolg van een overstroming niet meegenomen. Als deze kosten wel meegewogen worden kan het alternatief met een waterkerende instroomvoorziening goedkoper uit de vergelijking naar voren kunnen komen. Met de huidige lage rentestand zijn de kapitaalslasten relatief beperkt en pleiten juist voor duurzame investeringen met een lang en hoog rendement. En dat is wat participant verwacht van het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening'!

Resumerend stelt participant dat bij de afweging om te komen tot een ontwerp-voorkeursbeslissing de minister waarschijnlijk niet gekozen heeft voor het meest optimale alternatief. De wegenen missen diepgang en nuancering. Participant pleit voor een nieuw en evenwichtiger proces.

Reactie zienswijze nr. 11

Met het uitvoeren van de dijkversterkingsmaatregelen wordt het overstromingsrisico voor het gehele achterliggende gebied verlaagd. De kans op overstroming wordt gereduceerd en het dijktraject voldoet daarmee aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. Er worden geen aanvullende maatregelen getroffen om in het geval van overstroming schade verder te beperken en het overstromingsrisico zo verder te reduceren dan de wettelijke waterveiligheidsnorm vraagt.

Alle drie de alternatieven voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. Bij de totstandkoming van deze normen is onder andere de gevolgschade van een overstroming in beschouwing genomen en is op basis van een maatschappelijke kosten-baten analyse vastgesteld dat de veiligheidsnorm van een overstromingskans van 1/300 per jaar passend is voor het dijktraject dat gebied Lob van Gennep beschermt. Bij een hogere veiligheidsnorm zouden de extra investeringskosten niet opwegen tegen de baten (de verdere reductie van het overstromingsrisico). Dit geeft ook aan dat de extra investering bij 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' niet opweegt tegen de verdere reductie van het overstromingsrisico en dat een zware wegingsfactor op dit aspect niet passend is.

Bij de dijkversterking wordt rekening gehouden met de effecten van klimaatverandering en de hiermee wijzigende statistieken van hoogwaterafvoeren, zodat de overstromingskans tot circa 50 jaar vooruit niet groter is dan 1/300 per jaar. De norm houdt in dat de overstromingskans niet groter mag zijn dan 1/300 per jaar en is nadrukkelijk niet gekoppeld aan een bepaalde Maasafvoer.

Uit diverse contactmomenten met veel verschillende bewoners en belanghebbenden is naar voren gekomen dat er weinig draagvlak is voor het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening'. Het is niet een juiste veronderstelling dat de mening van een beperkt aantal personen uit het gebied heeft geleid tot de keuze voor het alternatief 'Reguliere Dijken'. 'Draagvlak' is een van de zes criteria op basis waarvan de voorkeur is bepaald. Zie verder hoofdstuk 2 van de voorkeursbeslissing.

Zienswijze 12 (idnr. 82675654)

Samenvatting zienswijze nr. 12

Participant schetst een beeld waarin de regio meerdere malen is getroffen door hoogwater uit de Maas en dat daar een einde aan is gekomen met de aanleg van de huidige dijk tussen Mook en Middelaar en een keersluis in de Mookerplas.

In de verkenning is voor participant bekend geworden dat ondanks de dijken en de keersluis, de Lob van Gennep onderdeel is van het rivierbed. Ook is participant tijdens de verkenning verrast door een alternatief waarbij met een waterkerende instroomvoorziening, water in het gebied ingelaten kon worden. Dit heeft tot veel weerstand geleid bij bewoners in het gebied. Dit was een van de redenen om een derde alternatief 'Reguliere Dijken' te onderzoeken. Dit laatste alternatief is opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Participant staat hier volledig achter en pleit er dan ook voor om dit alternatief ook in de voorkeursbeslissing op te nemen.

Participant stelt echter dat het overbodig is om die voorkeursbeslissing nog te nemen. Alle neuzen in de stuurgroep staan nu dezelfde kant op en de regio werkt enthousiast aan het gekozen alternatief mee. Daarnaast stelt participant dat pas in een laat stadium een gerenommeerd bureau is ingeschakeld dat het alternatief Reguliere Dijken heeft onderzocht. Als dit bureau eerder was geconsulteerd was eerder de beslissing voor het alternatief 'Reguliere Dijken' gevallen. Nu wordt het gebied met een vertraging geconfronteerd.

Als gevolg van deze vertraging vervalt de status van rivierbed later dan nodig was. Het gebied was immers altijd voor de aanleg van 'Reguliere Dijken'. Participant vraagt zich daarom af waarom de status niet nu al kan vervallen. Deze status zorgt zoals bekend voor een ongelijkheid wat betreft de toepassing van de Wet tegemoetkoming van schade voor bouwwerken gebouwd vanaf april 1996. Deze ongelijkheid werd nog eens geaccentueerd door de recente, trieste hoogwater periode.

De recente problemen in de hoge delen/diepe dalen van Zuid-Limburg met alle consequenties van dien heeft participant nogmaals ervan overtuigd dat de minister terecht voor het alternatief 'Reguliere Dijken' heeft gekozen. Participant geeft aan hoe afschuwelijk het alternatief met een waterkerende instroomvoorziening voor het gebied zou zijn geweest.

Ten aanzien van het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' heeft participant de volgende vragen:

- 1. Als het water in de nabije toekomst door klimatologische aanpassingen zal worden aangevoerd met 3.700m³ per seconde en er wordt 500m³ per seconde ingelaten in de Lob van Gennep, wat betekent dat in capaciteit /tijdsduur voor de bergingscapaciteit van de Lob van Gennep?*
- 2. Wat betekent bovengenoemde aanvoer voor de stroomafwaartse gebieden als de aanvoer meerdere dagen aanhoudt c.q. een 2de golf volgt?*
- 3. Is er bij de variant Lob van Gennep met waterkerende inlaat rekening gehouden met het feit dat Lob van Gennep bevolkt wordt door ruim 7.000 inwoners?*

Reactie zienswijze nr. 12

Dank voor uw steun voor het gekozen alternatief in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Het alternatief 'Reguliere Dijken' is ook opgenomen in de voorkeursbeslissing.

Zoals u in uw zienswijze aangeeft, ben ik voornemens de status rivierbed in het achterliggende binnendijkse gebied voor de Lob van Gennep te laten vervallen. Zie hiervoor ook mijn brief aan de Tweede Kamer van 18 juni 2020. Het onherroepelijk worden van een besluit over de realisatie van een dijkversterking en of systeemwerkingsmaatregel is het moment om het doorvoeren van een andere status van het gebied achter de primaire kering in gang te zetten. De inwerkingtreding volgt zodra met de fysieke wijziging van de waterkering is begonnen. Pas dan is immers er concreet zicht op dat het gebied feitelijk niet meer de status van bergend rivierbed heeft, maar van wettelijk beschermd binnendijks gebied. Naar verwachting is in 2025 het projectbesluit voor de Lob van Gennep onherroepelijk.

Bij het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' zal geen sprake zijn van het inlaten van water bij een Maasafvoer van 3700 m³/s. De instroomvoorziening wordt enkel geopend in veel extremere afvoersituaties, met een kans van voorkomen van 1/3.000 per jaar (circa 4700 m³/s). De onderzoeken die ten behoeve van de milieueffectrapportage zijn uitgevoerd, hebben laten zien dat de tijdsduur van overstroming van het gebied Lob van Gennep voor alle drie de onderzochte alternatieven vergelijkbaar is. De tijdsduur is sterk afhankelijk van de locatie in het gebied; dit varieert van circa 1 week tot circa 3 maanden voor de laagst gelegen delen (zie ook de toelichting in het milieueffectrapport paragraaf 10.4 Verloop van overstroming). Ook geldt voor alle alternatieven dat de werking ten behoeve van stroomafwaarts gelegen gebieden beïnvloed wordt door de tijdsduur waarover de hoogwaterafvoer aanhoudt. Het waterstandsverlagend effect is onderzocht voor een golfvorm die representatief en bepalend is voor de benodigde dijkhoogtes stroomafwaarts.

Bij het onderzochte alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' is inderdaad rekening gehouden met een bewoond gebied. Bij dit alternatief was namelijk sprake van een kans op overstroming die kleiner is dan de waterveiligheidsnorm voorschrijft. Hiermee zou er sprake zijn van extra bescherming tegen overstroming van het gebied waar 7.000 mensen wonen. Vanuit de gebiedsparticipatie is duidelijk geworden dat de bewoners dit anders beleven. Dit is dan ook meegenomen bij het beoordelingscriterium 'draagvlak'.

Zienswijze 13 (idnr. 82681181)

Samenvatting deelzienswijze nr. 13-01

Participant stelt met nadruk vast dat haar actieve en inhoudelijke inbreng in de werkateliers en in de communicatie daaromheen niet terugkomt in de afwegingen. De risico's voor de continuïteit en de schade van het bedrijf als gevolg van de eventuele keuze voor de zuidelijke variant (variant A) zal ondervinden worden onderschat of zelfs niet benoemd. Los daarvan stelt participant dat de keuze voor de zuidelijke variant zeer mager en niet draagkrachtig is onderbouwd.

Participant stelt dat zij al 50 jaar gronden in het gebied exploiteert en dat er, gezien de aard van het bedrijf geen sprake is van regulier landbouwkundig gebruik of reguliere akkers. De kern van de bedrijfsactiviteiten is het kweken en veredelen van nieuwe rassen en zaden. In het kader daarvan worden gebruik en historie van 120 hectare proefvelden met een geavanceerd GIS-

stelsel gemonitord en geanalyseerd, zodat externe factoren worden geneutraliseerd en het veredelingsresultaat van de verschillende proefvelden met vergelijkbare condities kan worden vergeleken. Kenmerkend voor de bedrijfsvoering zijn:

- *Het veredelingsproces kent per proefakker een cyclus van 13 jaar met parallel daaraan een selectieproces van plantjes in laboratoria en kassen van participant;*
- *Voor de exploitatie van het bedrijf zijn strenge eisen van toepassing vanuit de Raad van plantenrassen, UPOV (internationaal verband) en de aanwijzing GV-01 Veldkeuring Groenvoergewassen Oogst 2021 (in het bijzonder de op pagina 7 vermelde isolatie-afstanden ter voorkoming van kruisbestuiving), het Protocol CGO voeder grassoorten en klaversoorten 2021 en de UPOV guideline Lolium. (Bijlagen zijn bij de zienswijzen gevoegd)*

Bij een doorsnijding van de productielocatie door een dijk wordt het veredelingsproces permanent verstoord en doorbroken. Niet alleen op de locatie waar de dijk wordt gerealiseerd, maar naar verwachting ook op de naastgelegen gronden.

Participant ziet de bijzondere positie en belangen niet terug in de ontwerp-voorkeursbeslissing. De keuze voor de zuidelijke variant is echter desastreus voor haar bedrijfsvoering.

Voordelen noordelijke variant B:

- *Relatief geringere impact op de bedrijfsuitoefening als gevolg van afsnijding van de rand van een groot aaneengesloten agrarisch gebied ten opzichte van de noordelijke variant;*
- *Aanzienlijk kleiner verlies bruikbare landbouwgrond doordat aan slechts één kant van de dijk een ruime strook genomen moet worden naast de dijk in verband met de verstoring van homogene bodemlagen; Waarbij in de ontwerp-voorkeursbeslissing op pagina 62 erop wordt gewezen dat de dijk zeer lokaal nog een steunberm of maaiveldverhoging nodig heeft, dus het ruimtebeslag nog groter wordt!*
- *Aanzienlijk kleiner verlies van bruikbare landbouwgrond doordat aan slechts één kant van de dijk een ruime strook genomen moet worden naast de dijk waarbij door afstroom van neerslag en of beregeningswater van het dijklichaam ongelijke grondcondities ontstaan;*
- *De hoogte van de dijk is beperkter dan bij de zuid variant; het grondbeslag is dus ook kleiner;*
- *Beperkt gebruikshinder die ontstaat bij de noord variant doordat het dijktracé aansluit op diepe achtertuinen, wegen en bebossing.*
- *Beperkte bedrijfshinder en economische schade als gevolg van beregeningsactiviteiten en inrichting van apparatuur.*
- *Verwachte beperktere impact voor de gronden als gevolg van de aanlegwerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden.*
- *Beperkte invloed van ongewenste inwaai van onkruidzaden die negatieve invloed hebben op de veredelingsprogramma's doordat de dijk aan de rand van de verdelingspercelen loopt en minder in de volle wind ligt.*

Participant heeft het als bijlage 1 bijgevoegde rapport Gevolgen exploitatie in het 'Lob van Gennep' al eerder ingebracht om de gevolgen voor haar bedrijfsvoering duidelijk te maken. Participant maakt zich grote zorgen over de weging van haar belangen en stelt vast dat de gevolgen voor haar specifieke bedrijfsvoering, door haar gelijk te stellen met een willekeurige 'agrariër', zwaar zijn onderschat. Daarnaast stelt participant dat de gevolgen van de noordelijke variant voor de aangrenzende woningen zwaar zijn overschat.

Participant wijst erop dat de mogelijke invloed van de dijk op de bodem en de waterhuishouding op dit moment niet duidelijk zijn. Participant houdt er zelfs rekening mee dat de verstoring door de zuidelijke variant, concreet het risico op versturende lagen midden in het veredelingsgebied, zo ingrijpend is dat er feitelijk nog maar heel weinig bruikbare verdelingshectares overblijven. Daarmee komt de bedrijfsvoering in zijn geheel in gevaar. De schadelijke gevolgen daarvan zijn niet te overzien en in ieder geval zeer omvangrijk. En wel veel omvangrijker dan de zeer beperkte nadelen die optreden bij de keuze voor de noordelijke variant (iets langer aan te leggen tracé, zeer beperkte zichthinder).

Participant heeft een deskundig bureau verzocht een globale berekening te maken van de exploitatieschade die zij, blijvend, zal ondervinden als daadwerkelijk gekozen zou worden voor de zuidelijke variant respectievelijk de schade bij de keuze voor de noordelijke variant. Participant is daarbij uitgegaan van de optimistische benadering dat zij uitsluitend bewerkbare hectares verliest. Het niet uit te sluiten zwarte scenario vanwege de optredende verstoringen van grondlagen is in dit stadium niet te becijferen. Het memo van het bureau is als bijlage 5 aan deze zienswijze gehecht. In dit Memo wordt toegelicht dat een voorlopige en globale schadelosstellingsberekening laat zien dat de schade die participant als gevolg van het project Lob van Gennep lijdt, bij de keuze voor variant A een factor 3 hoger uitkomt dan bij variant B. Bij variant B loopt de schade ook al gauw op naar enkele miljoenen.

Participant stelt vast dat bij de beoordeling van de effecten hoegenaamd geen gewicht wordt toegekend aan haar bijzondere bedrijfsvoering. Zij wordt immers gekwalificeerd als een (gewone) agrariër met agrarische percelen. Daarmee wordt geen recht gedaan aan de bijzondere bedrijfsvoering en de belangen van participant.

Participant merkt verder op dat bij de beoordeling van de varianten op de gebruiksfuncties in het milieueffectrapport en in de ontwerp-voorkeursbeslissing niet als nadeel staat vermeld dat ter plaatse van de zuidelijke variant een rioolpersleiding aanwezig is. Het is duidelijk dat de aanwezige rioolpersleiding een belangrijke gebruiksfunctie betreft, die evident een plek behoort te hebben in de afweging van de voor- en nadelen van de noordelijke respectievelijk de zuidelijke variant. Bij de noordelijke variant is deze belemmering niet aan de orde.

Gebruiksfuncties

Ten aanzien van de gebruiksfuncties vermeldt Tabel 12 (pagina 74) dat sprake is van gelijke nadelige effecten voor de gebruiksfuncties van de akkers ten zuiden van de Ven-Zelderheide. De gebruiksfuncties komen terug in Tabel 124 (pagina 221 milieueffectrapport).

Het valt op dat bij variant A wordt opgemerkt dat de aanleg van de dijk leidt tot overlast voor de agrariërs en dat in de eindsituatie een negatief effect optreedt voor de gebruiksfunctie van de akkers. Bij variant B worden dezelfde nadelen genoemd, met de toevoeging dat het ruimtebeslag groter is dan in variant A, maar niet zodanig dat dit tot een andere (slechtere?) score leidt. Participant heeft er bij herhaling op gewezen dat de noordelijke variant voor haar bedrijfsvoering en de exploitatiemogelijkheden van haar velden aanzienlijk minder ongunstig is dan de zuidelijke variant.

Bij de zuidelijke variant is er een doorsnijding van de velden die naar beide kanten van de dijk 'doorwerkt' en die per saldo leidt tot een zeer forse beperking van de exploitatiemogelijkheden. Bij de noordelijke variant is de lengte van de kering weliswaar langer, maar omdat deze voor het grootste deel aansluit op de perceelgrenzen van de woningen aan de Kleefseweg

respectievelijk op de Heideweg is, op één gedeelte van de inspringende akker na, geen sprake van een doorsnijding.

Ten aanzien van dat ene stuk akker tussen het tracé van de noordelijke variant en de Kleefseweg geldt verder dat dit ten onrechte wordt gepresenteerd als de ‘afsnijding van één landbouwperceel’. Omdat dit perceel samen met de ten zuiden ervan gelegen gronden door participant wordt geëxploiteerd betreft dit een overzichtelijk nadeel. De andere twee afsnijdingen bij de noordelijke variant zijn feitelijk geen afsnijdingen omdat deze nu ook al toebehoren aan verschillende eigenaren.

Daarentegen ontstaat door de zuidelijke variant een veel omvangrijkere -in lengte en in breedtedoorsnijding van het areaal van participant, waardoor drie afzonderlijke delen ontstaan. Zo worden de percelen bij de zuidelijke variant oostelijk en westelijk van De Steeg volledig doorsneden.

Hierdoor wordt een al sinds decennia aaneengesloten stuk bedrijfsareaal van participant opgeknipt in vier kleinere delen.

De nadelen daarvan zijn veel groter dan het nadeel van de bij de noordelijke variant genoemde afsnijding. Deze nadelen hebben te maken met de zeer strenge eisen die worden gesteld in het kader van de veredeling en de toelating als nieuw ras (zie bijlagen 2a, b en c). De negatieve effecten van de dijk zijn bij de noordelijke variant dus relevant minder.

Participant heeft dit aspect bij herhaling onder de aandacht gebracht. Het is zeer onzorgvuldig dat het grotere ruimtebeslag op haar percelen wordt benoemd als een minpunt. Het is volstrekt ten onrechte dat beide varianten op het aspect ‘gebruiksfuncties’ gelijk scoren. De nadelen van de zuidelijke variant voor de bedrijfsvoering en exploitatiemogelijkheden zijn zodanig veel groter dan de nadelen van de noordelijke variant dat de zuidelijke variant A een lagere score had moeten krijgen dan de noordelijke variant B. De nadelen worden hierna nogmaals opgesomd:

Nadelen zuidelijke variant A:

- Grote impact en schade op de bedrijfsuitoefening als gevolg van doorsnijding van een groot aaneengesloten agrarisch gebied van hoogwaardige veredelings- en productiepercelen;*
- Verlies van aanzienlijk meer bruikbare landbouwgrond doordat aan beide kanten van de dijk een ruime strook genomen moet worden naast de dijk vanwege de verstoring van homogene bodemlagen (zogenaamde isolatieafstanden, zie de Aanwijzing GV-01 veldkeuringen, pagina 6 en 7, bijlage 2a);*
- Verlies van aanzienlijk meer bruikbare landbouwgrond doordat aan beide kanten van de dijk een ruime strook genomen moet worden naast de dijk waarbij door afstroom van neerslag en of beregeningswater van het dijklichaam ongelijke grondcondities ontstaan;*
- Doorsnijding met een veel hogere dijk: op bepaalde plaatsen, met name ook nabij bestaande toegangswegen, wordt de dijk maar liefst twee meter hoog en dus ook navenant breder!;*
- Relevante ernstige gebruikshinder die ontstaat bij de zuidelijke variant door het omrijden van het noordelijke naar het zuidelijke perceeldeel;*
- Ernstige bedrijfshinder en economische schade als gevolg van beregening activiteiten en inrichting van apparatuur;*
- Veel grotere impact voor de gronden als gevolg van de aanlegwerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden;*

- *Meer invloed van ongewenste inwaai van onkruidzaden die negatieve invloed hebben op de veredelingsprogramma's doordat de dijk midden door de verdelingspercelen loopt en vol in de wind ligt. De invloed van dit effect brengt risico's met zich die de continuïteit van de verdelingsactiviteiten op deze locatie ernstig in gevaar brengen;*
- *Mogelijkheid tot ontwikkeling/uitbreiding van verdelingsactiviteiten en daarmee werkgelegenheid bij de participant, wordt bemoeilijkt.*

Reactie deelzienswijze nr. 13-01

Het project heeft gedurende de gehele verkenning (mei 2019 – heden) de omgeving actief benaderd om mee te denken en input te leveren voor mogelijke oplossingen voor de opgave voor hoogwaterveiligheid in het projectgebied. De werkwijze daarin is om samen met een groep mensen uit het gebied – bewoners en ondernemers - de afwegingen vanuit diverse invalshoeken door te nemen. Op die manier vindt belangenuitwisseling tussen diverse partijen plaats en kan tot de best mogelijke oplossing voor alle partijen worden gekomen.

U brengt in dat de risico's voor de continuïteit van de bedrijfsvoering bij de gekozen variant zeer hoog zijn en dat het project onvoldoende rekening heeft gehouden met het specifieke productieproces dat door de komst van een dijk in ernstige mate wordt verstoord. Het klopt dat u bij zowel variant A als variant B schade ondervindt bij realisatie van een dijk. De komst van een dijk zal door doorsnijding van percelen de bewerkingsmogelijkheden van percelen beperken. Ook levert het beperkingen op voor het ruimtebeslag – de beteelbare ruimte - en de bewerkbaarheid. Het verschil zit vooral in het feit dat bij variant B (noord) de beperking zich voordoet op andere landbouwpercelen dan bij variant A (zuid).

U stelt ter discussie dat onkruiddruk voor de omliggende landbouwpercelen toe zou kunnen nemen. Bij variant A (zuid) is er in vergelijking tot variant B (noord) aan weerszijde van het talud van de dijk mogelijk sprake van verwaaiing van onkruidzaden waarbij er bij variant B grotendeels alleen overlast plaats zou kunnen vinden aan de zuidelijke zijde van de dijk gezien er aan de noordzijde in mindere mate grond landbouwkundig wordt aangewend. Met name voor de graszaadteelt betreft zuiverheid van het gewas een belangrijk aspect. Om deze impact voor onderhavige bedrijfsvoering in beeld te brengen, is aansluiting gezocht bij het document "Aanwijzingen GV-01 Veldkeuring groenvoedergewassen oogst 2021" waarin de vaste commissie voor zaaizaden aanwijzingen heeft opgesteld ten behoeve van zaaizaadteelt van voedergewassen. Ook is het bouwplan van participant over afgelopen jaren bestudeerd. Er is geconstateerd dat er in de rustjaren op een gebruik perceel gangbare gewassen worden geteeld. Bij de oogst van deze gewassen kan de structuur van de grond (plaatselijk) verslechteren waardoor de homogeniteit van de grond afneemt. Daarnaast is geconstateerd dat het feitelijke verdelingswerk plaatsvindt in (kassen) en rondom de gebouwen aan de zuidzijde van het complex. Op dat gedeelte zijn de regels over kruisbestuiving van groot belang. Echter, op het noordelijke gedeelte van het complex waarin zowel variant A als B zijn gelegen, liggen proefvelden waar geen sprake is van verdeling. Het betreffen proefvelden waar sprake is van onderzoek van potentiële nieuwe grasrassen. Voor deze proefvelden speelt kruisbestuiving geen rol.

Voor de courantheid en bewerkbaarheid van de agrarische gebruikpercelen zal het verschil tussen de varianten marginaal zijn. Kijkend naar maatregelen die in acht moeten worden genomen ten aanzien van isolatieafstanden of afstanden die moeten worden gehanteerd conform een gecertificeerde graszaadteelt zijn geen verschillen waarneembaar aangezien het geschetste probleem met kruisbestuiving niet speelt op het onderhavige gedeelte van het complex.

Samenvatting deelzienswijze nr. 13-02

Participant stelt dat de beoordeling van beide varianten op het doelbereik neutraal had moeten zijn, dan wel dat de zuidelijke variant zelfs beter scoort dan de noordelijke variant.

Participant stelt dat bij de afweging tussen de varianten het doelbereik 'verbeteren waterberging' ten onrechte als niet onderscheidend is bestempeld. De noordelijke variant heeft tot gevolg dat een relevant groter gebied (ca. 20 hectare) beschikbaar is voor (natuurlijke) waterberging. Dit is mogelijk niet significant gezien op het schaalniveau van de Maas, maar dat geldt ook voor de keuze van de drie alternatieven. Het gaat immers om het treffen van meerdere maatregelen op meerdere locaties, met als doel de waterbergende werking te verbeteren zodat stroomafwaarts gelegen gebieden beter zijn beschermd. Op dat aspect scoort de noordelijke variant gewoonweg beter dan de zuidelijke variant.

Ten aanzien van de beoordeling en afweging van de varianten ter hoogte van Ven-Zelderheide, beschreven op pagina 34 van de ontwerp-voorkeursbeslissing, merkt participant op dat de zuidelijke variant, die op genoemde pagina (en in meerdere andere tekstuele toelichtingen en tabellen) wordt 'aangeprezen' als landschapsvolgend, in werkboek 3 van de werkateliers nog werd getypeerd als landschapsvormend. In het milieueffectrapport en in de ontwerp-voorkeursbeslissing is exact hetzelfde tracé ineens landschapsvolgend. De kwalificatie 'landschapsvolgend' is daarmee volledig arbitrair en brengt het risico mee van doelredeneringen/wensdenken. Deze afweging is daarnaast niet te herleiden tot de beoordeling volgens het beoordelingskader.

Participant stelt dat de toetsing van de varianten aan de leidende principes onnavolgbaar is. In het milieueffectrapport wordt de zuidelijke variant positief beoordeeld en scoort de noordelijke variant als niet voldoen aan de leidende principes. De zuidelijke variant zou namelijk de opbouw van het landschap benutten en aansluiten op de landschapsstructuur. De noordelijke variant zou niet aansluiten op de landschapsstructuur maar wel aansluiten op bestaande elementen in het landschap: de Heidestraat en de reeds aanwezige perceelafscheidingsen. Participant is echter van mening dat de zuidelijke variant, tot een onlogische doorkruising van het landschap leidt, op afstand van dan wel dwars op natuurlijke kenmerken zoals de bestaande bebouwing en wegen. Daar waar het landschap nu volkomen open is, wordt dit doorsneden door een relatief hoge en brede dijk.

Participant merkt op dat bij de noordelijke variant onderscheid lijkt te worden gemaakt tussen de landschapsstructuur (sluit niet aan) en de bestaande elementen in het landschap (sluit wel aan). Ter plaatse van de Heidestraat en de perceelafscheidingsen van de achtertuinen van de woningen aan de Kleefseweg bestaat de landschapsstructuur uit die wegen en de perceelafscheidingsen. Het onderscheid tussen landschapsstructuur en bestaande elementen bestaat dus niet. De noordelijke variant sluit daar optimaal op aan, op een relatief kleine doorsteek ter hoogte van de Kleefseweg tussen Parc Buitengewoon en de woning op de hoek Kleefseweg/ De Steeg 2.

De vermelding dat de nieuwe waterkering zoveel mogelijk de opbouw benut en de samenhang van het landschap versterkt en daarmee aansluit op de landschappelijke basislaag is onnavolgbaar. Het tracé van de zuidelijke variant is niet landschapsvolgend maar landschapsdoorkruisend. De veronderstelling dat het huidige grondgebruik zoveel mogelijk blijft gehandhaafd is niet juist; het grondgebruik zal ter plaatse van de exploitatiegronden van participant zeer nadelig veranderen, en in veel aanzienlijkere mate dan bij de noordelijke variant het geval is. Dat beide varianten op het aspect van het huidige grondgebruik gelijk

scoren is niet juist, participant heeft dat in het kader van de overlegtafels bij herhaling naar voren gebracht.

Ook de verwijzing naar de "hoge gronden" is misleidend. Juist bij de zuidelijke variant wordt (en westen van en nabij de kruising met de weg De Steeg) een laagte doorsneden, wat ter plekke leidt tot een hogere en bredere dijk in een laaggelegen landschap. Dat doet zich bij de noordelijke variant niet voor.

De beoordeling van de noordelijke variant vindt participant helemaal onbegrijpelijk. Die variant volgt nu juist wél de bestaande elementen, te weten "kavelvolgend" en vormt dus bij uitstek een 'vanzelfsprekende dijk'.

Participant stelt dat ten onrechte de toetsing van de varianten aan de leidende principes 3 t/m 5 buiten beschouwing zijn gelaten. In het document Ruimtelijke Kwaliteit Lob van Gennep Leidende Principes staat op pagina 43: "Het project houdt rekening met ruimtelijke ambities en toekomstige ontwikkelingen in de ruimere omgeving. Om tot de juiste keuzes te komen voor de dijkversterking en keuzes voor de nieuwe tracés bij Milsbeek en Ven-Zelderheide vormen niet alleen huidige belangen, maar ook toekomstige ambities en ontwikkelingen (mede aangedragen door bewoners, bedrijven en organisaties en overheden) input voor de dijkversterking. En is een actieve samenwerking tussen overheden en bewoners en tussen overheden onderling essentieel." Participant is bij uitstek ambitieus en wil zich ook in de toekomst op deze locatie kunnen blijven ontwikkelen. De zuidelijke variant scoort als het gaat om de toekomstige ambities en ontwikkelingen veel slechter dan de noordelijke variant.

Reactie deelzienswijze nr. 13-02

U stelt dat het verschil tussen de noord variant en zuid variant op het doelbereik waterbergende werking ten onrechte als niet onderscheidend bestempeld is. Het criterium richt zich op het bereiken van waterstandsverlaging stroomafwaarts door middel van verbetering van de waterbergende werking. De grootte van het binnendijkse gebied verschilt echter tussen beide varianten dusdanig weinig, zeker in verhouding tot de totale grootte van het gebied Lob van Gennep, dat het verschil in waterstandsverlaging stroomafwaarts verwaarloosbaar en daarmee niet onderscheidend is. U constateert echter terecht dat met de noord variant buitendijks meer ruimte behouden blijft voor de rivier. Het zo veel mogelijk behouden van de ruimte die de rivier buitendijks heeft, is één van de uitgangspunten bij de uitwerking van de dijkversterkingsopgave. De noordelijke variant sluit beter aan op dit uitgangspunt. Zie tevens mijn reactie bij zienswijze nr. 2.

Bij het doel 'verbeteren ruimtelijke kwaliteit' wordt volgens de systematiek van 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit' bepaald in welke mate de varianten voldoen aan deze doelstelling. De 5 leidende principes geven aan wat er op het gebied van ruimtelijke kwaliteit wordt nagestreefd. Het zijn ruimtelijke uitgangspunten en ambities met als doel om bij het ontwerpen de bijzondere (gebieds)kwaliteiten te koesteren en te versterken. De alternatieven zijn beoordeeld op deze 5 leidende principes. Bij de beoordeling van de varianten is verder in detail getreden op dit aspect. Geconstateerd is dat bij de afweging van de varianten 2 leidende principes relevant zijn. Ik deel de mening van participant niet dat ook leidende principe 5 (dijkversterking en mogelijke maatregelen aan beekherstel en natuurontwikkeling zijn een fundament en katalysator voor de ontwikkeling van een vitaal landschap) meegewogen moet worden. Het leidende principe 5 is niet relevant omdat dit principe is gebaseerd op de mogelijkheid dat een dijk een fundament vormt voor ontwikkeling. Dat is hier niet aan de orde.

U geeft terecht aan dat in de beoordeling van het ‘doelbereik ruimtelijke kwaliteit’ gesproken wordt van een landschapsvolgend tracé en in de werkboeken die zijn opgesteld ter ondersteuning van de werkateliers gesproken wordt over landschapsvormend tracé. Ik deel echter niet de mening dat de beoordeling van de varianten op dit vlak hiermee arbitrair is. Met de termen landschapsvormend en landschapsvolgend enerzijds en kavelvolgend anderzijds, is bedoeld het verschil aan te duiden tussen beide varianten. De noordelijke variant volgt de kavelgrenzen, de zuidelijke variant sluit aan bij het onderliggende landschap en vormt een logische nieuwe laag in het landschap. Bij deze beoordeling is uitgegaan van landschappelijke kenmerken waarbij wegen en bebouwing niet als natuurlijke kenmerken worden beschouwd. De leidende principes gaan uit van doorgaande regionale landschapsstructuren en niet vanuit lokale erf- en perceelsgrenzen. Voorts merk ik op dat het hier overwegend om een lage en smalle dijk gaat die grotendeels wegvalt tegen de horizon.

Samenvatting deelzienswijze nr. 13-03

Natuur

Ten aanzien van het aspect ‘natuur’ stelt participant dat de geconstateerde risico’s op aantasting van jaarrond beschermde nesten op de aanlegperiode van toepassing moet zijn. Tevens stelt participant dat deze beschrijving respectievelijk de risico’s niet zijn te herleiden tot de quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep d.d. maart 2021. Het valt op dat in het milieueffectrapport risico’s worden aangenomen die niet worden benoemd in de quickscan.

Zo wordt bij variant B het risico op aantasting van steenuilnesten benoemd, terwijl in de quickscan op pagina 29 wordt opgemerkt dat de (enige!) geplaatste steenuilencast op een woonperceel aan de Kleefseweg niet actief in gebruik is. Daarentegen zijn aan de zuidzijde van het zoekgebied (dus in de buurt van de zuidelijke variant, wel meerdere actief gebruikte steenuilencasten aanwezig.

Ten aanzien van de andere soorten en specifiek de huismus wordt in de scan gewezen op baltende huismussen op meerdere erven in het noorden van het gebied. De beoordeling in het milieueffectrapport op het aspect ‘natuur’ wordt helemaal onnavolgbaar als we kennisnemen van par. 8.3 van de quickscan: mogelijke effecten. Er wordt geconstateerd dat het verdwijnen van jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen kan worden uitgesloten. Het leefgebied van huismussen wordt benoemd maar alleen als binnen erven groen wordt verwijderd (en dat is niet aan de orde). Ook de uilencasten worden niet bedreigd.

Wel wordt gewezen op mogelijke verstoring van territoria en nesten van vogels indien graafwerkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd langs de akkers of in de berm op minder dan 13 meter van broedende huismussen.

Verder wordt gewezen op de kans dat grondbroeders zoals veldleeuwerik worden verstoord of verwond tijdens de aanlegwerkzaamheden. Dat risico is bij uitstek bij variant A prominent aanwezig, het gaat daar immers over een doorkruising van het open veld waar variant B de bebouwingslijnen volgt.

In de Maatregelenanalyse, par. 8.4, lezen we tot slot het volgende:

De verwijdering van nestplaatsen van huismus kan worden voorkomen door de vegetatie binnen woonerven in het zoekgebied te ontzien. Verder dient verstoring van (jaarrond) beschermde nestplaatsen van onder andere huismus, kerkuil te worden voorkomen door hier buiten de broedtijd te werken (februari – september 2021). Indien beide voorwaarden niet

aangehouden kunnen worden, dient nader onderzoek uit te sluiten of het nest van huismus of kerkuil wordt gebruikt. De bovengenoemde nestplaatsen kunnen worden onderzocht tijdens de broedperiode van bovengenoemde soorten (maart – augustus).

Verder dient binnen de rest van het zoekgebied buiten de broedperiode te worden gewerkt, indien vogels als sperwer, veldleeuwerik en graspieper. Anders dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden naar deze soorten. Indien de werkzaamheden in de winterperiode worden uitgevoerd, dient op ruime afstand gewerkt te worden van watervogels (>150 meter) die gebruik maken van winter foerageerlocaties. Bij een langdurige verstoring van de overwinterende vogels kan dat op populatieniveau negatief uitpakken. Anders dienen werkzaamheden te worden uitgevoerd in het najaar.

Uit de quickscan blijkt dus dat de in het milieueffectrapport gesignaleerde risico's niet aanwezig zijn, en dat, als deze risico's zich zouden voordoen, deze worden voorkomen door buiten het broedseizoen te werken.

Daarvan uitgaande is het verschil in beoordeling van de varianten A en B op het aspect 'natuur' niet verklaarbaar. In wezen laat de quickscan zien dat de bedreigingen en risico's bij variant B zeer beperkt zijn (en geheel kunnen worden voorkomen door buiten het broedseizoen te werken, zie ook Tabel 64, compenserende en mitigerende maatregelen), terwijl de bedreigingen bij variant A (voor de grondbroeders in het veld) reëel zijn (en ook die risico's kunnen worden voorkomen door buiten het seizoen te werken). Daarmee staat vast dat de kans op verstoring van beschermde nesten in het open veld (grondbroeders!) reëel is en dat dit risico logischerwijs midden in het veld (variant A) groter is dan langs (de verharde weg met) bebouwing met tuinen (variant B).

Participant heeft Econsultancy opdracht gegeven om een quickscan te maken van de beide varianten. Deze quickscan is als bijlage 3 bij deze zienswijze gevoegd.

Landschap en cultuurhistorie

Participant stelt allereerst vast dat varianten A en B neutraal scoren op de aspecten 'landschap' en 'cultuurhistorie'. Daarmee staat volgens participant de, niet onderbouwde, negatievere beoordeling van variant B op het leidende principe "ruimtelijke kwaliteit" op losse schroeven.

Relevant is dat volgens de Tabel (zie ook Tabel 77, pagina 180 milieueffectrapport) beide varianten worden gezien als opgaand landschapselement waarvan het effect beperkt is omdat het zicht over de dijk niet verdwijnt. Participant merkt daarbij nog op dat het landschappelijke effect van variant A beduidend slechter is dan het effect op het landschap van variant B: variant A volgt geen bestaande (bebouwings)lijnen in het landschap maar doorkruist het open landschap op grotere afstand van de natuurlijke lijnen in het landschap. Daar komt bij dat de dijk in variant A over grotere delen op (aanzienlijk) grotere hoogte moet worden aangelegd dan bij variant B. Daarmee wordt de dijk een forsere inbreuk op het open landschap. Dit komt ten onrechte niet tot uitdrukking in de score op Landschap (en evenmin bij de hierboven al besproken leidende principes).

Op het aspect 'cultuurhistorie' is de beoordeling van variant A wonderlijk. Het tracé wordt terecht aangemerkt als een nieuw element in een karakteristiek open landschap. In feite hoort deze kwalificatie thuis bij het aspect 'landschap', en wel als negatieve kwaliteit. Het compenserende pluspunt is dan dat het tracé wel oude kavelgrenzen volgt.

De realiteit laat iets anders zien, zie ook Afbeelding 35 van de ontwerp-voorkeursbeslissing (fig.5):

Zoals opgemerkt heeft participant het grootste gedeelte van het gebied Ven-Zelderheide al 50 tot 70 jaar in exploitatie. Van een verkaveling, anders dan de verdeling in proefakkers, is feitelijk geen sprake. Zowel variant A als variant B vormen een faliekante doorkruising van de huidige verkaveling. Van een sinds 1830 weinig veranderd verkavelingspatroon, zoals gesteld op pagina 192 milieueffectrapport, is hoegenaamd geen sprake. Daarentegen doorsnijdt variant A een historische landschappelijke laagte waarop de nieuwe dijk een relatief grote inbreuk vormt. Wat daarvan zij, beide varianten scoren op dit criterium gelijk, dus even goed of slecht (-: risico's op verslechtering t.o.v. referentiealternatief, zie ook pagina 5 milieueffectrapport))

Woon- en leefomgeving

Participant wijst erop dat de beschrijving van de varianten in het milieueffectrapport een onjuist beeld geeft. Het in de beschrijving genoemde onverharde pad eindigt op de hoek van de akker waar de zuidelijke variant begint. Ter hoogte van de zuidelijke variant is geen sprake meer van een echt pad, maar meer van een kopakker. De bewuste strook grond is ook onderdeel van het kadastrale perceel van de betreffende agrariër.

Overlast

Participant stelt vast dat beide varianten gelijk scoren op het aspect overlast: de aanleg leidt tot overlast voor de 'agrariërs' respectievelijk de bewoners van de woningen. Participant meent dat de aanleg van de dijk volgens variant A dwars over haar exploitatiegronden zal leiden tot zeer forse overlast en stagnatie- en exploitatieschade voor haar bedrijf. Die overlast is veel minder bij variant B, omdat die variant voor het overgrote deel aan de randen van de akkers plaatsvindt. Tegelijkertijd is bij variant B de overlast voor de bewoners niet navenant groter omdat ook bij variant B de dijk nog op ruime afstand (circa 90 meter!) van de woningen is gelegen, waarbij de meeste erven en tuinen ook nog eens zijn afgeschermd van de zuidelijk of westelijk gelegen gronden met hagen en heggen.

Participant stelt dan ook dat zij als gevolg van de aanlegwerkzaamheden bij variant A meer overlast zal ondervinden dan bij variant B, en dat dat voor de woningen neutraal of een gering verschil is.

Zichthinder

De zuidelijke variant A heeft volgens Tabel 12 (pagina 74) en Tabel 124 (pagina 221 milieueffectrapport) op het aspect 'zichthinder' "geen relevante effecten" terwijl variant B zou zorgen voor zichthinder voor woningen aan de Heidestraat en de woningen aan de Kleefseweg (in zuidelijke richting).

Zoals opgemerkt wordt de dijk bij variant A, vanwege de lagere ligging van de gronden, op de meeste plaatsen ten opzichte van het (glooiende) maaiveld hoger dan bij variant B. Lokaal zelfs 2 meter ten opzichte van maaiveld. De hoogtemetingen van beide varianten (Coenradie, juli 2021) zijn ter illustratie als bijlage 4 bijgevoegd.

Bij de beoordeling op het aspect 'landschap' is voor beide varianten vastgesteld dat het zicht over de dijk niet verdwijnt. Daarmee staat vast dat als sprake is van zichthinder, deze beperkt is. Immers het is nog steeds mogelijk om over de dijk heen te kijken. Participant wijst erop dat de Heidestraat al op een hoogte van circa 14 meter +NAP ligt. De dijk wordt ter plaatse dus niet

meer dan 50 centimeter hoger dan de huidige weg. Daarbij komt dat meerdere woningen aan de Heidestraat aanzienlijk hoger liggen dan de weg, en dat ook daar sprake is van hagen en begroeiing van ongeveer een halve meter hoog. Vanuit deze woningen en tuinen is dus hoegenaamd geen sprake van zichtbeperking (in alle gevallen kijkt men over de dijk heen, zie milieueffectrapport pagina 180!).

Ook voor de woningen/bebouwing aan de Kleefseweg geldt dat deze woningen, op één na, diepe achtertuinen dan wel een achterterrein hebben met begroeiing (bosschages dan wel andere begroeiing, in combinatie met hekwerken). Van een vrij uitzicht naar het zuiden is dus geen of in zeer beperkte mate sprake. De beoordeling dat bij variant B sprake zal zijn van verminderd zicht richting het zuiden in de eindsituatie is dus niet juist.

Nu vaststaat dat het zicht over de dijk niet verdwijnt is, rekening houdende met de hoogteligging van de woningen, de diepte van de tuinen, de afstand van de dijk tot de woningen en tuinen en de geringe hoogte van de dijk bij variant B, niet te begrijpen dat wordt aangenomen dat sprake is van 'zichthinder'.

Participant merkt op dat de persleiding wel wordt genoemd in een informatiebrief die zij in april 2021 heeft ontvangen. Deze informatiebrief heeft geen status (anders dan die van informatiebrief), en de rioolpersleiding wordt alleen genoemd als aandachtspunt ten behoeve van de planuitwerking. Participant vindt het onzorgvuldig dat in het milieueffectrapport en in de ontwerp-voorkeursbeslissing met geen woord wordt gerept over de aanwezigheid van de rioolpersleiding ter plaatse van de zuidelijke variant, alsook andere infrastructuur, waaronder glasvezel elektriciteit, gas en overig. (Uit dezelfde informatiebrief blijkt overigens dat de dijk bij de onderzochte zuidelijke variant hoger wordt dan bij de noordelijke variant.)

Reactie deelzienswijze nr. 13-03

Natuur

U geeft aan dat uit de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) blijkt dat juist in het zuidelijke deel van het zoekgebied veel kasten voor steenuilen in gebruik zijn en dat dit in de buurt van de zuidelijke variant is. Het klopt dat in het zuidelijke gedeelte van het zoekgebied veel in gebruik zijnde nestkasten zijn aangetroffen. Dit is echter niet het gebied waar de zuidelijke variant is gesitueerd. Ten tijde van de uitvoering van de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) was nog niet duidelijk waar de varianten gesitueerd zouden worden. Er is destijds gekozen voor een ruim zoekgebied vanaf de bebouwing rondom de Kleefseweg tot aan de Niers. De aangetroffen nestkasten in het zuiden van het zoekgebied betreffen de nestkasten die op het erf van participant zijn opgehangen. Op basis van de NDFP-waarnemingen is in de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) geconcludeerd dat deze nestkasten grotendeels in gebruik zijn.

De Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) moet gezien worden als een eerste inventarisatie om een beeld te krijgen welke soorten in een gebied voor kunnen komen. Op basis van deze Quickscan wordt een gedetailleerd flora en fauna onderzoek uitgevoerd. Dit gedetailleerde onderzoek betreft een inventarisatie die een jaar in beslag neemt om voor alle seizoenen in beeld te krijgen welke beschermde soorten voorkomen. In de maand augustus 2021 is gestart met dit nadere flora en fauna onderzoek. Inzicht in het voorkomen van soorten berust op dit moment op de resultaten uit de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021). Het onderzoek naar het voorkomen van soorten die de jaarrond beschermde nesten gebruiken, vindt plaats vanaf februari 2022 tot en met juli 2022. Op het moment van publicatie van deze Nota van Antwoord is nog niet met zekerheid

vast te stellen of de bedoelde soorten daadwerkelijk nabij de varianten voorkomen. Omdat de kans aanwezig blijft dat jaarrond beschermde soorten voorkomen en verstoord kunnen worden, blijft de beoordeling in het milieueffectrapport op het aspect 'natuur' ongewijzigd. In de systematiek van de planMER wordt een kans op een verstoring van een jaarrond beschermd nest als zeer negatief beoordeeld. De kans op verstoring van jaarrond beschermde soorten geldt alleen bij de noordelijke variant. Dit beeld wordt bevestigd door de quickscan flora en fauna onderzoek die u heeft uitgevoerd en als bijlage bij de zienswijze is gevoegd.

Er wordt in de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) aangegeven dat het verdwijnen van nesten uitgesloten kan worden. Wel kan verstoring van soorten optreden. Bij de maatregelen is in de Quickscan (maart 2021) daarom aangegeven om buiten het broedseizoen te werken dan wel nadere onderzoeken uit te voeren. Dit geldt voor beide varianten.

Er wordt in de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) inderdaad melding gemaakt van het voorkomen van huismussen. Ook is aangegeven dat indien het aanwezige groen op erven niet wordt verwijderd, er geen aantasting van deze soorten plaatsvindt. In geen van beide varianten is sprake van het verwijderen van groen van erven. U vindt dit dan ook niet terug in de beoordeling van de varianten in het milieueffectrapport.

Er wordt in de Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) melding gemaakt van het voorkomen van grondbroeders ter hoogte van een van de varianten. De Quickscan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) laat in het midden om welke van de varianten het gaat. De redenering van participant dat de kans op grondbroeders groter is bij variant A dan bij variant B is juist. Nader flora en fauna onderzoek moet uitwijzen waar de grondbroeders exact voorkomen.

Omdat de genoemde risico's, zoals u zelf terecht aangeeft, te mitigeren zijn door in de periode van aanleg rekening te houden met de aanwezige natuurwaarden, heeft de beoordeling van natuurwaarden, geen rol gespeeld bij de afweging tussen de varianten. U ziet het natuuraspect dan ook niet terug in de afweging zoals beschreven in de ontwerp-voorkeursbeslissing op bladzijde 34.

Landschap en cultuurhistorie

U geeft aan dat door licht negatieve en niet onderscheidende beoordeling van beide varianten op de aspecten 'landschap' en 'cultuurhistorie' de beoordeling van de varianten op ruimtelijke kwaliteit op losse schroeven komt te staan. Ik deel die mening niet. In het milieueffectrapport worden de effecten van de varianten op bestaande waarden beoordeeld. Bij ruimtelijke kwaliteit wordt volgens de systematiek van leidende principes bepaald in welke mate de varianten voldoen aan de leidende principes en daarmee een bijdrage leveren aan de doelstelling van het project op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. Leidende principes geven aan wat er op het gebied van ruimtelijke kwaliteit wordt nagestreefd. Het zijn ruimtelijke uitgangspunten en ambities met als doel om bij het ontwerpen de bijzondere (gebieds-) kwaliteiten te koesteren en te versterken. Het gaat hierbij om het verder ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteit, natuur, cultuurhistorie, recreatie, toerisme en de gebruikskwaliteiten van het gebied.

Cultuurhistorie

De tekst dat ten zuiden van Ven-Zelderheide een gebied met een sedert 1830 weinig veranderd verkavelingspatroon wordt doorsneden, is inderdaad niet correct. Net als bij natuur is in een eerder stadium een ruim zoekgebied gehanteerd. Binnen dat zoekgebied bevindt zich wel een deel weinig veranderd verkavelingspatroon volgens de kaart met Historische Geografie, Cultuurlandschappen en Cultuurhistorische elementen uit de [Atlas Limburg](#). Bij de beoordeling van de varianten op pagina 193 van het milieueffectrapport is aangegeven dat beide varianten in cultuurlandschap liggen.

Overlast

U stelt dat de overlast als gevolg van de aanleg van de zuidelijke variant groter is dan de overlast van de aanleg van de noordelijke variant. U gaat eraan voorbij aan het feit dat de woningen aan de Heidestraat redelijk dicht in de buurt van het tracé van de noordelijke variant liggen. De schade die u ondervindt als gevolg van de aanleg van de zuidelijke variant is geen onderdeel van de beoordeling van het aspect 'overlast', maar komt terug in de beoordeling gebruikswaarde. Zie hiervoor de reactie op 13-01.

Zichthinder

Bij de noordelijke variant is bij woningen aan de Heidestraat sprake van zichthinder. Dit is ook vermeld in bij de beoordeling in het milieueffectrapport. Echter wordt ten onrechte in de beoordelingstabel in paragraaf 5.4 van het milieueffectrapport aangegeven dat zichthinder optreedt voor woningen aan de Kleefseweg. Dit is niet correct. Hier had moeten staan Heidestraat in plaats van Kleefseweg. De beoordelingstabel is aangepast. Dit aspect is licht negatief beoordeeld.

Samenvatting deelzienswijze nr. 13-04

Participant concludeert dat in de ontwerp-voorkeursbeslissing en het onderliggende milieueffectrapport de vergelijking van de beide varianten voor de locatie Ven-Zelderheide op meerdere punten volledig mank gaat.

Er worden nadelen benoemd die in wezen geen nadeel zijn, en de bijzondere positie van participant en de grote nadelen voor haar bedrijfsvoering worden hoegenaamd niet genoemd. De evidente voordelen van de noordelijke variant op het belangrijke punt van de waterstandsverlaging worden evenmin benoemd in de tabellen.

Participant meent dan ook dat de keuze voor de zuidelijke variant niet op de voorliggende documentatie kan worden gebaseerd. Zij verzoekt de minister dan ook om de voorlopige keuze voor variant A te heroverwegen en, op basis van een juiste en zorgvuldige afweging van voor- en nadelen en belangen, in de definitieve voorkeursbeslissing te kiezen voor variant B. Participant wordt graag in de gelegenheid gesteld haar zienswijze mondeling toe te lichten. Met het oog daarop stelt zij een bijeenkomst op haar locatie voor.

Reactie deelzienswijze nr. 13-04

Ik deel niet uw mening dat de vergelijking van de varianten volledig mank gaat. Voor een verdere reactie op uw zienswijze verwijs ik u naar mijn reactie op zienswijze 2.

Zienswijze 14 (idnr. 82689812)

Samenvatting zienswijze nr. 14

Participanten zijn van mening dat de keuze om een dijk aan te leggen ter bescherming van Ven-Zelderheide (Niers) een zeer goede en weloverwogen keuze is en dat de zuidelijke variant ter hoogte van Ven-Zelderheide ten gunste van de noordelijke variant de enige juiste keuze is. Participanten geven in willekeurige volgorde hieronder de argumentatie aan voor de keuze voor de zuidelijke variant:

- *De zuidelijke variant is korter ten opzichte van de noordelijke variant, hierdoor vergt de aanleg van de zuidelijke variant minder werk en ook minder landschapsaanpassingen;*
- *Besparing van kosten 1.785 meter dijk aanleggen of 1.980 meter;*
- *Past beter in het landschap (glooiend verloop);*
- *Geen belemmering van uitzicht van de aanwonende; aangenamere woonomgeving; meer rust in het landschap;*
- *De noordelijke variant heeft tot gevolg dat de waarde van de huizen verminderen (vrij uitzicht). Waardevermindering woningen bij zuidelijke variant is zo goed als nihil; waardevermindering is slecht voor huiseigenaren, maar ook voor de overheid;*
- *Wanneer de dijken dicht bij de woningen komen te liggen (noordelijke variant); ziet men de dijk dagelijks en wordt men dagelijks herinnerd aan mogelijke overstromingen (welke impact dat heeft hebben we de afgelopen dagen op tv kunnen zien);*
- *Veiliger; als de dijk in het akkerland ligt; kan men bij calamiteiten sneller met groot materieel "repareren". Als de dijk in onze achtertuin ligt, is dat onmogelijk (enkel met zandzakken);*
- *Meer tijd bij een mogelijke evacuatie;*
- *Onzekerheid over wie de dijk in onze achtertuin gaat onderhouden? Onkruid zal hoog groeien; geen uitzicht en meer onkruid in eigen tuin;*
- *Bij de zuidelijke variant wordt een grondbezitter geraakt, bij de noordelijke variant dient men met meerdere grondbezitters tot overeenstemming komen.*

Reactie zienswijze nr. 14

Zie mijn reactie bij zienswijze nr. 2.

Zienswijze 15 (idnr. 82689885)

Samenvatting zienswijze nr. 15

Participanten geven aan achter de keuze voor de zuidelijke variant ter hoogte van Ven-Zelderheide te staan zoals deze is opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing.

De argumenten voor de uitvoering van de zuidelijke variant zijn:

- *De zuidelijke variant voldoet aan het criterium 'verbetering van de landschappelijke kwaliteit' en volgt de oude lijnen/wegen;*
- *Participanten behouden vrij uitzicht aan de voorzijde;*
- *De balans voor zowel mens, dier en landschap is positief;*
- *Deze variant is korter, goedkoper, daarmee duurzamer en beter te verantwoorden;*
- *Deze variant heeft minder ruimtebeslag en dat is positief voor de (agrarische) bedrijven in het gebied.*

Argumenten tegen de noordelijke variant:

- *De dijk komt hier voor de deur en zal, naast tijdelijke overlast, blijvend zichtverlies geven;*
- *We worden door twee dijken ingesloten, zowel aan de achter- als voorzijde, met de daarbij behorende overlast;*
- *Met de klimaatverandering is het niet gezegd dat de dijk op basis van nieuwe inzichten niet hoger zal worden;*
- *De noordelijke variant is langer en duurder;*
- *En grijpt meer in op de natuur, zoals op het leefgebied van de steenuil.*

Participanten merken op dat de belanghebbende partij met een sterke voorkeur voor de noordelijke variant niet vertegenwoordigd was bij de werkateliers. Gezien de invloed van deze partij in de omgeving als belangrijke werkgever, spreekt niet iedereen zich openlijk uit. Participant merkt op de argumenten van betreffende partij tot nu toe een gedegen onderbouwing missen.

Tot slot plaatsen participanten de opgave in de context van de huidige tijd die veel uitdagingen kent: klimaatverandering, stikstofnormen, sterk afnemende biodiversiteit. Participanten roepen op om het aanbrengen van dijken in het landschap, meer betekenis te geven door ook een oplossing te bieden voor de genoemde uitdagingen. Momenteel wordt met regelmaat bestrijdingsmiddelen op de akkers in het Zelderse gebied toegepast en wordt er gebruik gemaakt van kunstmest. De grond verschaalt en er ontstaan wervelvinden van zand in de zomer. Verarmde, uitgeputte grond is niet waterbergend. Het landschap en de natuur is niet veerkrachtig als het uitgeput wordt en slechts gezien wordt als bron van inkomsten. De rol van de agrariër zou dan ook moeten veranderen om betekenisvol en toekomstbestendig te zijn: een goed betaalde hoeder en beheerder van het landschap, de natuur en de groene ruimte die voor ons allemaal van vitaal belang is. Binnen dit geschetste beeld past de zuidelijke variant.

Participanten vatten de zienswijze als volgt samen: geen dijk voor de deur, maar wel één die betekenisvol en toekomstbestendig is: de zuidelijke variant.

Reactie zienswijze nr. 15

Zie mijn reactie bij zienswijze nr. 2.

Zienswijze 16 (idnr. 82690530)

Samenvatting zienswijze nr. 16

Participant heeft met verbazing kennisgenomen van de ontwerp-voorkeuringsbeslissing waarin de voorkeur wordt gegeven aan het alternatief 'Reguliere Dijken' en vindt de ontwerp-voorkeursbeslissing niet verdedigbaar. Hiervoor draagt participant drie redenen aan; a. de waterveiligheid, b. het gelijkheidsbeginsel en c. het draagvlak.

a. Maximale waterveiligheid

Participant refereert een uitspraken van lokale bestuurders. Deze bestuurders hebben aangegeven voor de maximale waterveiligheid te gaan. Op de website van 'de Lob van Gennep' staat: Lob van Gennep neemt tijd om nieuwe oplossingen verder uit te werken (12 september 2019). Ook haalt participant quotes van de betrokken wethouders van de gemeente Mook en Middelaar en Gennep aan:

- *Wethouder Rob Peperzak van gemeente Gennep: "We gaan voor maximale hoogwaterbescherming voor de inwoners, want daar heeft iedereen recht op."*

- *Dat beaamt Geertjan Wienhoven, wethouder in Mook en Middelaar: “Ik heb van veel mensen gehoord hoe het hoogwater hen in 1993 en 1995 heeft geraakt. Om dat in de toekomst te vermijden werk ik graag mee aan een betere waterveiligheid voor het gebied.”*

Participant is van mening dat ook de minister van Infrastructuur en Waterstaat de veiligheid van haar inwoners bovenaan moet hebben staan. In dat geval zou het alternatief ‘Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening’ met een kans op overstroming van 1/3.000 per jaar in de ontwerp-voorkeursbeslissing opgenomen moeten worden. Dit in plaats van het alternatief ‘Reguliere Dijken’, het huidige voorkeursalternatief met een 10 keer zo hoge kans op overstroming van 1/300 jaar per jaar. Voorts verwijst participant naar een aantal artikelen van de NOS en KNMI, gebaseerd op rapportages waaruit blijkt dat de klimaatveranderingen sneller gaat dan nu wordt ingeschat. Vanuit dit oogpunt is de waterveiligheid van de alternatieven mogelijk te rooskleurig ingeschat. Dit pleit eveneens voor de aanleg van het alternatief met de hoogste waterveiligheid.

b. Gelijkheidsbeginsel

Participant stelt dat met betrekking tot waterveiligheid, het erop lijkt dat niet alle inwoners in Nederland gelijk gehandeld worden. Dat er een minimum waterveiligheid wordt aangegeven per dijktraject lijkt logisch gezien mogelijkheden en kosten. Maar participant vraagt zich af of daarnaast niet het streven moet zijn om te gaan voor maximale waterveiligheid? Bij de Lob van Gennep blijkt, uit de ontwerp-voorkeursbeslissing op pagina 32, dat met een investering van ongeveer € 50 miljoen, 7.000 inwoners een 10 keer hogere veiligheid krijgen (van een kans op een overstroming van 0,33% per jaar gaat de kans naar 0,033% per jaar) uitgaande van de huidige modellen. Gezien de veel hogere kosten van gevolgschade bij een overstroming, lijkt hier niet gekozen voor een gelijkheidsbeginsel, waarbij men streeft naar maximale waterveiligheid van alle inwoners (en dus de minimale waterveiligheid per dijktraject waar mogelijk naar boven wordt bijgesteld).

c. Draagvlak

Participant stelt dat het draagvlak een belangrijke rol zou hebben gespeeld bij het bepalen van het voorkeursalternatief. Er is heel veel gedaan aan participatie in dit project, waarvoor lof. Bij grote bijeenkomsten is de stemming vaak bepaald door tegenstanders van het alternatief met de waterkerende instroomvoorziening. Participant stelt daarom een enquête of participatieve waarde evaluatie (PWE) voor om het draagvlak te kunnen meten.

Participant hoopt dat deze zienswijze minimaal leidt tot een enquête onder de inwoners van de Lob van Gennep over het voorkeursalternatief en tot een herziene keuze van het voorkeursalternatief naar die met de hoogste waterveiligheid.

Reactie zienswijze nr. 16

Ik heb de veiligheid van bewoners bovenaan staan. Om die reden worden de waterkeringen versterkt conform de wettelijke waterveiligheidsnorm. De normen voor waterkeringen (dijktrajecten) kunnen weliswaar verschillen. De normering is echter voor alle waterkeringen eenduidig tot stand gekomen. De kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag voor niemand groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Dit niveau voor de basisbescherming is vervolgens vertaald naar een veiligheidsnorm voor elk dijktraject, uitgedrukt in overstromingskansen. Daarnaast worden gebieden waar veel slachtoffers kunnen vallen of waar de economische schade groot zal zijn, extra beschermd. De veiligheidsnorm voor dijktrajecten is dus hoger naarmate een overstroming tot grote aantallen slachtoffers of grote economische schade zou kunnen leiden. Iedereen in Nederland krijgt echter ten minste

hetzelfde basisbeschermingsniveau tegen overstromingen. Met het vaststellen van de normen is rekening gehouden met de klimatologische omstandigheden. Ik zie hierdoor geen reden voor aanpassing van de waterveiligheidsnormen voor de waterkeringen die de Lob van Gennep beschermen tegen hoogwater uit de Maas en de Niers.

Ik deel niet uw mening dat op grond van het gelijkheidsbeginsel moet worden gekozen voor het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening'. Hiervoor is toegelicht dat iedereen in Nederland tenminste hetzelfde basisbeschermingsniveau krijgt tegen overstromingen en dat de wettelijke veiligheidsnorm voor dijktrajecten hoger is naarmate een overstroming tot grote aantallen slachtoffers of grote economische schade zou kunnen leiden. Het afstemmen van de wettelijke veiligheidsnorm op deze verschillen is niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Daarnaast hangt bij het alternatief 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' het hoger aanleggen van dijken samen met de beoogde werking van de instroomvoorziening. De hogere aanleg van dijken is niet nodig om te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm.

Zoals ik in de ontwerp-voorkeursbeslissing heb aangegeven is de keuze voor het alternatief 'Reguliere Dijken' gebaseerd op 6 beoordelingscriteria, en niet alleen op draagvlak. 'Draagvlak' is een van de 6 beoordelingscriteria. Alhoewel het beoordelingscriterium draagvlak niet met cijfers is onderbouwd, is tijdens de verkenning een goed beeld ontstaan tussen de verschillen van de drie alternatieven op dit vlak. De bijeenkomsten waarbij de emoties opliepen hebben voor een deel maar niet alleen aan het beeld bijgedragen. Een enquête of participatieve waarde evaluatie, zijn in dit geval niet nodig om het draagvlak voor de alternatieven juist te kunnen beoordelen. Aan deze wens kom ik daarom niet tegemoet.

Zienswijze 17 (idnr. 82694170)

Samenvatting zienswijze nr. 17

Participant juicht het toe dat de Lob van Gennep gaat voldoen aan wettelijke normen en is positief over het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Over de waterbergende functie en de mogelijke consequenties daarvan is participant kritisch. De ontwerp-voorkeursbeslissing 'Reguliere Dijken' wordt door participant onderschreven met de volgende kanttekeningen:

1. Status rivierbed

De minister heeft in haar brief van 18 juni 2020 aan de Tweede Kamer laten weten dat de status rivierbed komt te vervallen, tegelijk met de beperkingen die daarmee samenhangen. Dit is goed en mede het resultaat van de inzet van de stuur- en projectgroep, waarvoor dank. Participant wil benadrukken dat dit voornemen van de minister een onmisbare pijler is onder het draagvlak van de voorkeursvariant. Als dit voornemen niet definitief wordt dan vervalt, wat participant betreft, het draagvlak onder de ontwerp-voorkeursbeslissing.

De minister heeft het vervallen van de status en de daarmee samenhangende beperkingen gekoppeld aan de dijkverbetering. De minister laat hiermee de aanpassing van de wet volgen op de techniek, terwijl de techniek wat participant betreft de wet zou moeten volgen. Participant acht deze route van de minister ongerijmd. Dit doet de komende jaren geen recht aan de belangen van ingezetenen en bedrijven in het gebied. Participant pleit ervoor om status en schadevergoeding reeds nu te normaliseren.

2. De waterbergende functie

De waterbergende functie wordt beschreven als onderdeel van twaalf systeemmaatregelen. De keuze van de voorkeursvariant is uitsluitend in het kader van deze twaalf systeemmaatregelen verdedigbaar. Echter, de overige systeemmaatregelen worden niet met name genoemd of gespecificeerd waardoor de totale context waarbinnen de Lob van Gennep past niet duidelijk is. Participant acht dit een omissie. Mochten andere systeemmaatregelen worden beperkt of geschrapt dan is de keuze voor de voorkeursvariant wat betreft de participant, niet (meer) verdedigbaar. Zo ook als aantasting of beperking van andere systeemmaatregelen in de toekomst leidt tot zwaardere belasting van de waterbergende functie en/of verhoging van het risico voor de burgers en bedrijven in het gebied. Hetzelfde geldt wat mij betreft als economische, ecologische en demografische ontwikkelingsmogelijkheden van ons leef- en werkgebied worden aangetast door aanpassen van systeemmaatregelen. In deze vraagt participant om garanties van de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

De Lob van Gennep is een systeemmaatregel waarmee benedenstrooms aanzienlijke voordelen worden behaald. De overheid boekt een aanzienlijke besparing en burgers en bedrijven benedenstrooms lopen minder risico. Daarentegen lopen de burgers en bedrijven in de Lob van Gennep meer risico. De benoemde waterbergende functie is en blijft voor het gebied, gezien het grote aantal ingezetenen en bedrijven een opmerkelijke status die in Nederland zijn weerga niet kent. Participant is van mening dat het onredelijk is dat de consequenties van de waterbergende functie eenzijdig op het gebied worden afgewikkeld. Temeer omdat over deze functie bij het vaststellen ervan onvoldoende met ingezetenen en bedrijven is gecommuniceerd. Reparatie op punt is nodig (zie verder onder punt 3).

3. De waterveiligheidsnorm

Als de veiligheidsnorm voor de ingezetenen en bedrijven in de Lob van Gennep een grotere kans op schade geeft dan voor andere burgers en bedrijven in Nederland acht ik dat onredelijk. Ik verzoek u expliciet duidelijk te maken dat burgers en bedrijven in de Lob van Gennep met deze veiligheidsnorm "gelijk" worden behandeld, niet alleen in termen van overlijdenskans, maar ook in materiële zin.

Mocht er geen gelijkheid zijn, dan is een regeling noodzakelijk waarmee deze ongelijkheid wordt gecompenseerd. Dit is maatwerk. Voor zover participant op de hoogte is, voorziet de wet tegemoetkoming schade bij rampen hierin niet. Bij ongelijkheid verzoekt participant in deze wet een voorziening op te laten nemen voor de Lob van Gennep. De stuurgroep zou dit bij de Minister moeten bepleiten. Participant verzoekt de minister dit te doen.

De vertaling van de waterveiligheidsnorm naar hoogte en sterkte van dijken heeft een bandbreedte. Participant bepleit dat de dijken binnen die bandbreedte maximaal hoog en sterk worden. Uiteindelijk is geen overstroming de beste oplossing.

Klimaatverandering lijkt zich sneller te voltrekken dan is voorspeld. Ook dit is een reden om de dijken maximaal hoog en sterk te maken binnen de bandbreedte die nu voorhanden is. Bovendien noopt dit gegeven tot voortvarendheid. Participant bepleit een zo spoedig mogelijke verbetering van de dijken.

We zijn gewend om waterveiligheid te koppelen aan hoogwater. De laatste jaren zien we echter de verdroging van het gebied toenemen. Het project Lob van Gennep kan een rol spelen bij het tegengaan van verdroging. Participant vraagt hiervoor meer aandacht.

In de turbulente fase van het project heeft waardering wellicht onder druk gestaan. Ondanks kanttekeningen heeft participant waardering voor de inzet van de stuur- en projectgroep. Waterveiligheid en de kwaliteit van mijn leefomgeving staan op de kaart. Participant spreekt vertrouwen uit op een goede en voorspoedige realisatie van het project, uiteraard met inachtneming van het voorgaande.

Reactie zienswijze nr. 17

Dank voor het uitspreken van uw waardering voor de stuur- en projectgroep van de Lob van Gennep!

Zoals u in uw zienswijze aangeeft, ben ik voornemens de status rivierbed in het achterliggende binnendijkse gebied voor de Lob van Gennep te laten vervallen. Het onherroepelijk worden van een besluit over de realisatie van een dijkversterking is het moment om doorvoeren van een andere status van het gebied achter de primaire kering in gang te zetten. De inwerkingtreding volgt zodra met de fysieke wijziging van de kering is begonnen.

U vraagt om het specificeren van de twaalf systeemwerkingsmaatregelen. In antwoord daarop kan u hierover informeren. Voor de Limburgse Maasvallei geldt nu nog de benadering dat alle dijken bij de maatgevende afvoer overstroombaar moeten zijn. Die benadering zal bij het toegroeien naar de nieuwe normering komen te vervallen, onder voorwaarde dat compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Deze compenserende maatregelen zijn gespecificeerd in twaalf systeemmaatregelen, waar de Lob van Gennep er één van is. Dit heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat in de brief aan de Tweede Kamer van 20 november 2017 (27625-409) kenbaar gemaakt. Er is geen relatie tussen de Lob van Gennep en de overige systeemmaatregelen. Op het moment dat dijkversterking op deze locaties aan de orde is, wordt onderzocht op welke wijze dijkeruglegging dan wel op een andere wijze behoud van het rivierbed mogelijk is.

De versterking en aanleg van de waterkeringen die de Lob van Gennep beschermen tegen hoogwater conform de huidige norm, vormt de aanleiding om de status van rivierbed te laten vervallen. Het moment van aanvang van de realisatie vormt het moment waarop de status komt te vervallen.

De gebieden in de Lob van Gennep worden veiliger, conform de wettelijke waterveiligheidsnorm en ze behouden een waterbergende werking die van belang is voor het hele Maas-systeem. In verband met deze waterbergende werking is met de bestuurlijke partners langs de Maas afgesproken om in de Lob van Gennep en Thorn Wessems te werken met een aangepast regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte; dit betekent dat er grenzen worden gesteld aan de omvang van de toegestane ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. En met het vervallen van de status rivierbed komt de huidige individuele vergunningplicht bij de minister van Infrastructuur en Waterstaat (in de praktijk Rijkswaterstaat) te vervallen voor (ver)bouw van onroerend goed. Voorgaande heeft de minister aan de Tweede Kamer laten weten in haar brief van 18 juni 2020.

Ik merk hierbij ook op dat er in de voorkeursbeslissing voor de Lob van Gennep geen aanvullende maatregelen opgenomen zijn gericht op het verbeteren van de waterbergende werking. Dit was met de afgevalen alternatieven voor 'Verbindende Dijken' wel het geval, denk hierbij bijvoorbeeld aan een waterkerende instroomvoorziening. In de verkenning is door onderzoek gebleken dat door dijkversterking conform de wettelijke waterveiligheidsnorm van 1/300 per jaar, stroomafwaarts een waterstandsverlaging optreedt bij extreme

hoogwatersituaties. (zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.4).

Het gebied wordt na aanleg van het alternatief 'Reguliere Dijken' beschermd door waterkeringen volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm. Er is geen sprake van een waterbergingsgebied. Er is evenmin sprake van een verhoogd risico voor burgers en bedrijven ten opzichte van benedenstrooms gelegen gebieden. De normen voor dijktrajecten (waterkeringen) kunnen weliswaar verschillen. De normering is echter voor alle waterkeringen eenduidig en op basis van een landelijke, uniforme methodiek tot stand gekomen. De kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag voor niemand groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Dit niveau voor de basisveiligheid is vervolgens vertaald naar een veiligheidsnorm voor elk dijktraject, uitgedrukt in overstromingskansen. Daarnaast worden gebieden waar veel slachtoffers kunnen vallen of waar de economische schade groot zal zijn, extra beschermd. De veiligheidsnorm voor dijktrajecten is dus hoger naarmate een overstroming tot grote aantallen slachtoffers of grote economische schade zou kunnen leiden. Iedereen in Nederland krijgt echter ten minste hetzelfde basisbeschermingsniveau tegen overstromingen.

De kans op een overstroming is in gebieden die beschermd worden door een waterkering van 1/300 per jaar inderdaad groter dan gebieden die beschermd worden door een waterkering van 1/3.000 per jaar. Met de veiligheidsnorm voor de dijken van de Lob van Gennep, waarmee het basisveiligheidsniveau geborgd is, is sprake van een gelijke behandeling. Evenzo is, in het geval door een overstroming een ramp ontstaat, sprake van gelijke mogelijkheden om aanspraak te maken op de Wet tegemoetkoming schade bij rampen.

Met het vaststellen van de normering is rekening gehouden met de klimatologische omstandigheden. Ik deel uw mening dat naast de waterveiligheid, het bestrijden van droogte ook aandacht verdient en inmiddels ook op de politieke agenda's staat. Het beperken van verdroging is echter geen onderdeel van de doelstellingen van het project Lob van Gennep. Overigens heeft het project ook geen effect hierop.

Zienswijze 18 (idnr. 82694519)

Samenvatting zienswijze nr. 18

De zienswijze van participant richt zich op een drietal elementen in de Lob van Gennep, te weten:

- 1. De aanleg van een paddentunnel onder de Bloemenstraat;*
- 2. De compensatie voor te kappen bomen langs de rivierdijk;*
- 3. De aanplant van Maasheggen in het binnendijs gebied.*

Ad 1) De aanleg van een paddentunnel onder de Bloemenstraat

Participant zet padden, kikkers en salamanders over en geeft aan dat het naast de locatie ter hoogte van de Pastoorsdijk, de locatie langs de Bloemenstraat ter hoogte van De Gebrande Kamp de laatste jaren veel amfibieën worden overgezet. Mogelijk dat dit te maken heeft met de reconstructie van de meanderende Tielebeek en/of de werkzaamheden van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) op een terrein langs de Bloemenstraat. Participant stelt dat het aantal overgezette amfibieën inmiddels zo groot is (in 2021 ruim 700) dat de constructie van een tunnel een rendabel te maken project kan zijn. Participant pleit daarbij voor een duurzame aanpak en wordt daarbij ondersteund door de afdeling Maas en Niers van het IVN en de gemeente Gennep.

Ad 2) De compensatie voor te kappen bomen langs de rivierdijk

Participant dringt in de eerste plaats aan op een zo min mogelijk kappen van bomen. Bij grootschalige reconstructieprojecten is het gebruikelijk om pas ná de uit te voeren werkzaamheden te onderzoeken hoe gekapte bomen kunnen worden gecompenseerd. Wettelijk verplicht is het daarbij dan een periode van drie jaar aan te houden waarbinnen de compensatie op papier moet staan. Participant pleit ervoor om al vóór de start van de uitvoering van het project een compensatieplan gereed te hebben. Het gaat om zeker ruim 200 bomen die door de verhoging en daardoor noodzakelijke uitbouw van de dijk in binnenwaartse richting moeten worden verwijderd. Compenseren kan in verschillende verhoudingen waarvan 'één-op-één' de meest gebruikelijke is. Aangezien de bomen zo'n 25 jaar oud zijn pleit participant voor een ruimhartiger aanpak, namelijk 'één-op-drie'. Dit in overeenstemming met de 'modern-rationele' methode van de Bomenstichting. Naast compensatie in de vorm van bomen moet het ook mogelijk zijn heggen, met name Maasheggen, aan te planten.

Ad 3) De aanplant van Maasheggen in het binnendijks gebied

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap heeft een tweetal visies opgesteld in opdracht van respectievelijk de gemeente Mook en Middelaar ('Gehecht aan heggen', 2017) en de gemeenten Bergen en Gennep ('Visie Maasheggen', 2020). In beide visies wordt een aantal scenario's gepresenteerd voor het herstel en de aanplant van Maasheggen in zowel het buitendijks als het binnendijks gebied. Participant pleit er met grote nadruk voor om binnendijks, dus in de Lob van Gennep, zoveel mogelijk heggen op te knappen en uit te breiden. Gedacht kan worden aan heggen tussen stuwwal en Mookerplas (in Mook en Middelaar) en tussen Maasduinen en Maas (in Bergen en Gennep). Een lichte voorkeur gaat daarbij uit naar, in eerste instantie meidoorn- en sleedoornstruiken, maar meer diversiteit is gewenst. Daarbij valt te denken aan Gelderse roos, hondsroos, kardinaalsmuts, wegedoorn en kamperfoelie. Voor de aanplant kan gebruik worden gemaakt van het kaartmateriaal dat in beide visies is opgenomen (zie voor Mook en Middelaar als voorbeeld de bijlage 'Grofmazig scenario', kaart 11 op bladzijde 75 van 'Gehecht aan heggen'). Op langere termijn kan mogelijk aansluiting worden gezocht bij het Unesco Biosfeergebied in de provincie Noord-Brabant.

Reactie zienswijze nr. 18

De dijken ter hoogte van Middelaar moeten niet alleen worden verhoogd maar ook worden versterkt om te kunnen voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. Voor de dijk bij Middelaar betekent dit dat aan de binnenzijde van de dijk, dus aan de zijde van Middelaar, een steunberm aangelegd moet worden. Door de aanleg van deze steunberm kunnen de bomen langs de dijk niet gehandhaafd blijven.

De noodzakelijke steunberm treft een groot aantal bomen langs de dijk. Om toch een gedeelte van de lange bomenrij te sparen, is ervoor gekozen om een uitzondering te maken voor de bomen langs de Broekstraat en tussen de Fuikstraat en de Huissestraat. Bij de gebiedsparticipatie is door bewoners aangegeven dat dit gedeelte van de bomenrij als het meest waardevol wordt ervaren. Hier wordt een andere technische maatregel genomen (een ondergronds damwandscherm) in combinatie met een rivierwaartse verschuiving van de dijk. Het is niet mogelijk om deze oplossing op het gehele dijkvak van Mook tot en met Middelaar toe te passen, omdat dit voor een te groot verlies aan ruimte van de rivier zou zorgen en bovendien daarvoor de kosten en dekking niet in balans zijn.

Ten behoeve van de volgende fase, de planuitwerking, is reeds een flora en fauna onderzoek gestart. Dit onderzoek geeft een beeld van het voorkomen van beschermde soorten in en nabij

het gebied waar maatregelen in het kader van het project getroffen gaan worden. In de planuitwerking wordt onderzocht of deze natuurwaarden gespaard kunnen worden of ontzien kunnen worden tijdens de aanleg. Als dit niet mogelijk blijkt dan worden in het projectbesluit, het besluit waarmee de planuitwerking wordt afgesloten, compenserende maatregelen opgenomen.

Ten aanzien van de compensatie van groen en natuur wordt in de planuitwerking, in overleg met de gemeenten, de provincie en de omgeving, een groencompensatieplan Lob van Gennep uitgewerkt. Bij de uitwerking van het compensatieplan is de huidige regelgeving en compensatievereisten van de bevoegde gezagen het vertrekpunt. Daarnaast wordt onderzocht waar en hoe de compensatie plaats kan vinden. De compensatie door het aanplanten van Maasheggen behoort tot de mogelijkheden. U wordt door de projectorganisatie verzocht om een bijdrage te leveren aan het tot stand komen van het integraal compensatieplan. Uw ideeën met betrekking tot een paddentunnel in de Bloemenstraat kunt u in dat proces inbrengen. In de planuitwerking moet blijken of deze suggestie inpasbaar is.

Zienswijze 19 (idnr. 82696270)

Samenvatting zienswijze nr. 19

Participanten wonen in het plangebied en hebben hier hun bedrijf en kunnen zich niet verenigen met de ontwerp-voorkeursbeslissing. Zij geven hierbij aan dat zowel de woning als het bedrijf als gevolg van de ontwerp-voorkeursbeslissing onder water komt te staan. Dit leidt tot onevenredige en onherstelbare schade aan woning en het bedrijf waardoor participanten onevenredig in hun belang worden aangetast. Nadat het bedrijf onder water heeft gestaan, kan het onmogelijk weer worden opgestart met een faillissement tot gevolg. Participanten zetten de gevolgen van een overstroming in hun zienswijze uiteen. Daarnaast heeft een overstroming ernstige effecten op het milieu en de natuur.

Participanten refereren aan de plannen voor de Lob van Gennep uit 1996. Destijds werd een overstromingskans van 1 maal per 1250 jaar aangehouden, waarbij het gebied tot 60 centimeter onder water kwam te staan waarna het water naar andere gebieden zou doorstromen. In dit geval komt het bedrijf van participanten maximaal 50 centimeter onder water te staan. Hier is rekening mee gehouden bij het bouwen van de bedrijfspanden.

Participanten stellen dat in de huidige plannen voor de Lob van Gennep het gebied aangewezen is als waterberging en dat het onder water wordt gezet, waarbij een waterhoogte van 1 à 2 meter bereikt wordt. Daarnaast blijft het water door het verhogen van de dijken, langer in het gebied staan. Dit heeft desastreuze gevolgen voor het bedrijf. Ook geven participanten aan dat met de plannen het gehele gebied wordt getroffen. Zij zijn van mening dat de gevolgen van de plannen voor de inwoners van het gebied worden genegeerd. Voorts vragen participanten aandacht voor de gevolgen voor het gebied door het opheffen van de flessenhals ten aanzien van de afvoer van water in de Maas ter hoogte van Gennep. Hierdoor ontstaat een nieuwe flessenhals bij Mook. Deze flessenhals veroorzaakt een watergolf die bij hoogwater de Lob van Gennep ingeleid zal worden om het water te bufferen. Ook zal door deze nieuwe flessenhals eerder hoogwater ontstaan ter hoogte van Ottersum, waardoor het gebied nog eerder en verder zal overstromen.

Participanten geven aan dat als gevolg van de coronamaatregelen, de participatie niet optimaal heeft plaats kunnen vinden. Er hebben te weinig informatieavonden,

informatiemarkten en keukentafel gesprekken plaatsgevonden. Hierdoor zijn belanghebbenden onvoldoende geïnformeerd en is er geen gelegenheid geweest om mee te denken aan integrale oplossingen.

Naar mening van de participanten dienen de landschappelijke kwaliteiten behouden en verbeterd te worden. Gebiedsontwikkeling zou moeten worden ingezet ter verbetering van een aantrekkelijk woon en werklandschap. Het huidige plan leidt echter tot mogelijke vernietiging van het gebied en onevenredige en onherstelbare schade aan bedrijven.

Participanten zijn van mening dat het gebied door hogere en sterkere dijken beschermd moet worden tegen hoogwater. Het gebied moet naast de wettelijke norm ook beschermd worden tegen extreem hoogwater. Participanten pleiten daarbij voor om de best mogelijke technieken toe te passen zodat de keringen ook bestand zijn tegen toekomstige klimaatveranderingen, extremer weer en hogere waterstanden. Daarnaast dient de waterveiligheidsopgave gekoppeld te worden aan de opgave voor ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor ontstaan kansen om de kwaliteiten in het gebied te behouden en te versterken. Door deze kansen integraal mee te nemen ontstaat meerwaarde voor landschap, recreatie en toerisme. Ook pleiten participanten voor eenzelfde beschermingsniveau voor de Lob van Gennep als voor het aan de overzijde gelegen gebied. Participanten vinden het onbegrijpelijk dat gebieden aan weerszijde van de Maas verschillende beschermingsniveaus hebben.

Daarnaast pleiten participanten voor het laten vervallen van de waterbergende functie. Participanten zijn van mening dat door het laten vervallen van de status van rivierbed, conform het besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat van juni 2020, het gebied een waterbergende functie heeft gekregen. Doordat deze waterbergende functie onevenredige gevolgen heeft voor het bedrijf, dient deze functie te vervallen.

Ook pleiten participanten voor een schaderegeling vooraf, omdat het plan tot voorzienbare schade leidt en voor mitigerende maatregelen. Tot slot stellen participanten een nulmeting voor om eventuele schade als gevolg van de aanleg van de waterkeringen vast te kunnen stellen.

Reactie zienswijze nr. 19

Zie voor een reactie op uw zienswijze mijn reactie bij zienswijze 8.

Zienswijze 20 (idnr. 82697712)

Samenvatting zienswijze nr. 20

Participanten geven aan dat zij plannen hebben om de bestemming van hun eigendom direct naast de huidige waterkering om te zetten in een woonbestemming. Participanten zijn van mening dat door de ontwerp-voorkeursbeslissing, als gevolg van de hier voorziene dijkeruglegging, de mogelijkheden tot herontwikkeling beperkt wordt. Daarnaast moet het voormalige fabrieksgebouw worden gesloopt. De voorziene dijkeruglegging heeft grote financiële gevolgen voor de participanten. Participanten zijn in gesprek met de projectorganisatie, maar deze gesprekken hebben nog niet geleid tot concrete afspraken.

Voorts pleiten participanten voor het behoud van de berkenbomen achter het betreffende perceel en voor het behoud van de bomen langs de Kleefseweg ter hoogte van Maria Roepaen

en de bomen langs de Nijmeegseweg in Gennep. De bomen zijn beeldbepalend en leveren een gunstige bijdrage aan een prettig leefklimaat voor mens en dier.

Ten aanzien van de recreatieve voorzieningen pleiten participanten tegen een wandel en of fietsroute op de dijk of direct achter de dijk en tegen een eventueel uitkijkpunt ter hoogte van het betreffende perceel. Door deze voorzieningen wordt de privacy van de participanten aangetast. Daarnaast is een toegang ter hoogte van 't Zand naar de uiterwaarden van de Niers niet nodig, daar er op korte afstand al mogelijkheden zijn om het Niersdal te betreden. Deze toegang heeft niet de voorkeur van de participanten.

Tot slot geven participanten aan dat zij het als niet prettig ervaren dat plannen rondom het betreffende perceel neergezet worden als ware het door de eigenaren akkoord zijn bevonden. Participanten zijn bereid om mee te werken aan de aanleg van veilige dijken, maar achten onderling overleg en goedkeuring een voorwaarde voordat voorgenomen plannen openbaar gemaakt worden.

Reactie zienswijze nr. 20

U geeft aan dat u al wel in overleg bent met de projectorganisatie, maar dat dit nog niet tot een passende oplossing heeft geleid. Ik ga ervan uit dat bij de verdere uitwerking van de plannen deze overeenstemming wel tot stand komt. In de volgende fase wordt het alternatief 'Reguliere Dijken' in overleg met aanwonenden en belanghebbende verder uitgewerkt.

De berkenbomen achter uw perceel kunnen niet gehandhaafd blijven. Hier zal de uiterwaarde verlaagd worden om de afvoercapaciteit van de Niers bij hoogwater te vergroten. Of de bomen langs de Kleefseweg en de Nijmeegseweg behouden kunnen blijven moet blijken bij de nadere uitwerking. Uitgangspunt bij de uitwerking is om waar mogelijk, bomen te sparen. Ik ben het met u eens dat bomen een belangrijke bijdrage leveren aan de leefomgeving. In de volgende fase zal ook een integraal groencompensatieplan opgesteld worden. De te kappen bomen worden gecompenseerd binnen de Lob van Gennep.

Wat betreft de aanleg van recreatieve routes is het uitgangspunt van het project dat het Niersdal beter bereikbaar moet worden gemaakt voor recreanten. Er zal met het oog op privacy geen wandelpad op de dijk aangelegd worden.

Excuses voor het wekken van de indruk dat participanten akkoord zijn met de plannen zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Er was ten tijde van de presentatie van de ontwerp-voorkeursbeslissing nog geen sprake van overeenstemming en daardoor is de verkeerde indruk gewekt.

Zienswijze 21 (idnr. 82698337)

Samenvatting zienswijze nr. 21

Participant geeft aan het niet eens te zijn met de plannen zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Volgens de plankaart ligt het bedrijf van de participant in het plangebied, dat betekent dat het gebied bij hoogwater mag overstromen.

Participant stelt dat het plan er in voorziet dat het gebied bij een stijgende Maas vol gaat lopen. Hiermee worden de gevolgen voor mens en dier in het gebied miskent. Participant verwijst naar een zienswijze die in maart 2020 is ingediend en waarvan de inhoud als hier

herhaald en ingelast moet worden beschouwd. De reactie op deze zienswijze zoals verwoord in de “Nota van Antwoord zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau Lob van Gennep”, stelt participant niet gerust. In de reactie wordt een overstroming als een aanvaardbaar risico beschouwd en voor een schadevergoeding wordt verwezen naar de Wet tegemoetkoming schade. Bij een dreigende overstroming wordt aangegeven dat dit de verantwoordelijkheid is van de veiligheidsregio.

Participant stelt dat het gebied in no-time vol kan lopen, omdat het daartoe is ingericht. Het vee is dan ten dode opgeschreven. Dit is onvoldoende in de besluitvorming onderkend. Participant mist passende maatregelen die recht doen aan de veiligheid van mens en dier en verwijst als voorbeeld naar de Overdiepse polder langs de Maas ter hoogte van Waalwijk. Hier zijn boerderijen uitgeplaatst of herbouwd op een terp.

Samenvattend stelt participant dat de hoogwatersituatie in de maand juli van dit jaar laat zien dat het van belang is om woningen en bedrijven in het gebied op passende manier te beschermen tegen hoogwater. Het water kan razendsnel opkomen, waardoor het de vraag is of mens en dier op tijd kan vluchten. Met name waar het gaat om veehouderij met hokdieren is een overstroming catastrofaal.

Reactie zienswijze nr. 21

U geeft in uw zienswijze aan dat het project ervoor zorgt dat de woning en het bedrijf onder water komen te staan. Dit is niet juist. Het project Lob van Gennep zorgt ervoor dat de dijken in het gebied hoger en sterker worden conform de wettelijke waterveiligheidsnorm. Daarmee wordt het gebied beter beschermd tegen hoogwater dan in de huidige situatie.

Het gebied wordt niet ingericht om water te bergen. Het alternatief ‘Reguliere Dijken’ is in de voorkeursbeslissing opgenomen als verder uit te werken en aan te leggen alternatief. In dit alternatief zijn geen maatregelen opgenomen ten aanzien van het bergen van water.

Als het water in de Maas zo hoog staat dat gebieden langs de Maas dreigen te overstromen, valt de veiligheid van de bewoners uit de gebieden die dreigen te overstromen inderdaad onder de verantwoordelijkheid van voorzitter van de Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN). Overheden, organisaties en hulpdiensten werken bij een crisissituatie nauw met elkaar samen onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de veiligheidsregio. Het in veiligheid brengen van dieren valt onder de verantwoordelijkheid van de eigenaar. De Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) zal bij een eventuele evacuatie van vee een coördinerende rol spelen. Er wordt hierbij gehandeld conform de ‘Leidraad evacueren van vee’ van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Zienswijze 22 (idnr. 82698504)

Samenvatting zienswijze nr. 22

Participant betreurt het dat de markante landschapsbepalende bomenrij aan de Broekstraat en de Koningsbeemdweg in Middelaar gaan verdwijnen. Participant zou een oplossing waarbij deze bomen kunnen blijven staan zeer waarderen.

Participant geeft aan dat de schaalverdeling van de door de projectgroep verstrekte kaarten/plattegronden niet kloppen. De verstrekte kaarten en plattegronden komen niet overeen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aangegeven watergangen. Het is met deze kaarten voor

bewoners niet mogelijk om een goed beeld te vormen of er iets gaat veranderen op hun percelen. Participant pleit voor het verstrekken van duidelijke kaarten eventueel voorzien van een duidelijke uitleg van de makers waarbij de gemeten waardes overeenkomen met de werkelijkheid zodat belanghebbenden zich een duidelijk beeld kunnen vormen van de toekomstige veranderingen.

Participant stelt dat op sommige kaarten de dijk bestemd wordt voor wandelaars en op een andere kaart blijkt dat de dijk ook voor fietsers toegankelijk wordt. Participant heeft de voorkeur om de dijk uitsluitend toegankelijk te houden voor wandelaars. Voorts pleit participant voor het aanlijnen van honden, waardoor honden uit de weilanden blijven.

Participant heeft geen bezwaar tegen het afsluiten van de Koningsbeemdweg, mits voor aanwonenden en bezoekers de weg toegankelijk blijft, evenals voor mensen die hun gronden moeten bewerken. Voorts geeft participant de voorkeur aan dat de op kaart aangegeven watergangen uitsluitend worden gebruikt voor afwatering.

Tot slot merkt participant op dat gezien de ervaringen in de maand juli met betrekking tot de extreem hoge waterstanden in Zuid-Limburg en de omringende landen om ons heen, ons duidelijk maken dat hoogwaterbescherming noodzakelijk is waarbij men zich kan afvragen of deze nog beter/hoger zou moeten zijn. Participant woont al lang in het gebied en heeft van kinds af aan te maken gehad met hoogwaters, maar heeft zich toch zorgen gemaakt of de huidige dijken bestand waren tegen de langdurige regens en het hoge water.

Reactie zienswijze nr. 22

De dijken ter hoogte van Middelaar moeten niet alleen worden verhoogd maar worden verstevigd om te kunnen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm. Voor de dijk bij Middelaar betekent dit dat aan de binnenzijde van de dijk, dus aan de zijde van Middelaar, een steunberm aangelegd moet worden. Door de aanleg van deze steunberm kunnen de bomen langs de dijk niet gehandhaafd blijven.

De noodzakelijke steunberm treft een groot aantal bomen langs de dijk. Om toch een gedeelte van de lange bomenrij te sparen, is ervoor gekozen om een uitzondering te maken voor de bomen langs de Broekstraat en tussen de Fuikstraat en de Huissestraat. Bij de gebiedsparticipatie is door bewoners aangegeven dat dit gedeelte van de bomenrij als het meest waardevol wordt ervaren. Hier wordt een andere technische maatregel genomen (een ondergronds damwandscherm) in combinatie met een rivierwaartse verschuiving van de dijk. Het is niet mogelijk om deze oplossing op het gehele dijkvak van Mook tot en met Middelaar toe te passen, omdat dit voor een te groot verlies aan ruimte van de rivier zou zorgen en bovendien daarvoor de kosten en dekking niet in balans zijn.

De plankaart is een indicatie en geen exacte weergave van de plannen. Het is bedoeld om een beeld te geven welke maatregelen waar getroffen gaan worden. In de volgende fase worden de maatregelen nader uitgewerkt om meer precies het ruimtebeslag te kunnen bepalen. Bij de verdere uitwerking worden, net als in de verkenning, ook in de volgende fase de direct aanwonenden betrokken.

De te versterken dijk bij Middelaar wordt uitsluitend toegankelijk voor wandelaars met uitzondering van het tracé tussen de Kopseweg/Bloemenkap en de Voordijk. Het eventueel afsluiten van de Koningsbeemdweg zal in de volgende fase nader onderzocht en uitgewerkt worden in samenspraak met direct aanwonenden en belanghebbenden.

De situatie in juli 2021 heeft eens te meer duidelijk gemaakt dat het noodzakelijk is om de waterkeringen op te waarderen volgens de huidige norm. Met het bepalen van de waterveiligheidsnormen is reeds rekening gehouden met de klimatologische veranderingen. Er is dan ook geen reden om de waterveiligheidsnormen naar boven bij te stellen.

Zienswijze 23 (idnr. 82698540)

Samenvatting zienswijze nr. 23

Participant betreurt het dat de markante landschapsbepalende bomenrij aan de Broekstraat en de Koningsbeemdweg in Middelaar gaan verdwijnen. Participant pleit ervoor om een oplossing te vinden waarbij deze bomen kunnen blijven staan.

Participant geeft aan dat enige tijd geleden een tekening is verstrekt waarbij de verbreding van de voet maximaal tot aan de huidige afrastering zou plaats vinden. Echter op de kaart/plattegrond met schaalverdeling die bij de publicatie van de ontwerp-voorkeursbeslissing is verschenen, blijkt dat de verbreding enkele meters op de grond van de participant plaatsvindt. De impact van het aangegeven ruimtebeslag op de plankaart uit de ontwerp-voorkeursbeslissing is veel groter dan de tekeningen die eerder zijn verstrekt.

Participant stelt dat hij hierdoor geen duidelijke zienswijze op dit punt kan indienen. Dit geldt ook voor de aangegeven watergangen. De watergangen die op verschillende kaarten zijn ingetekend, zijn verschillend van breedte. Ook hier is het voor belanghebbenden op deze wijze onmogelijk zich een beeld te vormen van hetgeen voor hen van belang is en waar men rekening mee moeten houden. Participant gaat ervan uit deze watergangen uitsluitend bedoeld zijn ten behoeve van de waterregulering. Participant wil graag duidelijkheid over de plannen ten aanzien van de in de toekomst door te voeren veranderingen en stelt dat hij als burger en belanghebbende hier ook wettelijk recht op heeft.

Participant stelt dat op sommige kaarten de dijk begaanbaar blijft voor wandelaars, op andere kaarten blijkt dat de dijk ook begaanbaar wordt voor fietsers. Ook dit zorgt door onduidelijkheid. Participant pleit ervoor dat de dijk alleen toegankelijk blijft voor wandelaars.

Participant heeft geen bezwaar tegen het afsluiten van de Koningsbeemdweg, mits voor aanwonenden en bezoekers de weg toegankelijk blijft, evenals voor mensen die hun gronden moeten bewerken.

Tot slot geeft participant aan dat de hoge waters die onlangs in Zuid-Limburg en omliggende landen hebben plaatsgevonden de noodzakelijkheid van goede waterbescherming benadrukken. Hierbij merkt participant op dat de dijken in Middelaar goede bescherming hebben geboden maar omdat het de eerste keer was dat ze hun bescherming waar moesten maken, ook stress en onrust opriep of ze het niet zouden begeven in verband met verzadiging na de hevige regenval van de voorgaande periode. De calamiteiten in Zuid-Limburg en de omliggende landen hebben deze stress en onrust alleen maar versterkt.

Reactie zienswijze nr. 23

De dijken ter hoogte van Middelaar moeten niet alleen worden verhoogd maar ook worden versterkt om te kunnen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm. Voor de dijk bij Middelaar

betekent dit dat aan de binnenzijde van de dijk, dus aan de zijde van Middelaar, een steunberm aangelegd moet worden. Door de aanleg van deze steunberm kunnen de bomen langs de dijk niet gehandhaafd blijven.

De bomen langs de Broekstraat, tussen de Fuikstraat en de Huissestraat, kunnen wel gehandhaafd blijven. Hier is het mogelijk om door aanleg van een scherm, de dijk voldoende te verstevigen. Een steunberm is op die manier niet nodig waardoor de bomen kunnen blijven staan. Deze oplossing is elders langs de dijk te kostbaar en leidt tot een te groot verlies van de ruimte die de rivier nu heeft.

De plankaart is een indicatie en geen exacte weergave van de plannen. Het is bedoeld om een beeld te geven welke maatregelen waar getroffen gaan worden. In de volgende fase worden de maatregelen nader uitgewerkt om meer precies het ruimtebeslag te kunnen bepalen. Met de verdere uitwerking worden, net als in de verkenning, ook in de volgende fase de direct aanwonenden betrokken.

De te versterken dijk bij Middelaar wordt uitsluitend toegankelijk voor wandelaars met uitzondering van het tracé tussen de Kopseweg/Bloemenkap en de Voordijk. Het eventueel afsluiten van de Koningsbeemdweg zal in de volgende fase nader onderzocht en uitgewerkt worden in samenspraak met direct aanwonenden en belanghebbenden.

De situatie in juli 2021 heeft duidelijk gemaakt dat het noodzakelijk is om de waterkeringen op te waarderen volgens de huidige norm. Na de realisatie van het project, zijn de dijken bij Middelaar hoger en steviger dan in de huidige situatie. Het gebied is dan nog beter beschermd tegen extreme situaties zoals die zich in de juli 2021 zich hebben voorgedaan.

Zienswijze 24 (idnr. 82698631)

Samenvatting deelzienswijze nr. 24-01

Participant is van mening dat de stuurgroep en de onderliggende projectgroep uitvoerig en gedegen onderzoek hebben gedaan. Desondanks signaleert participant nog enkele punten in de voorliggende ontwerp-voorkeursbeslissing die aanpassing danwel verduidelijking behoeven. Het betreft de volgende punten:

- 1. De gekozen variant op de locatie Ven-Zelderheide binnen het voorkeursalternatief, waarbij participant pleit om in plaats van de gekozen zuidelijke variant, te kiezen voor de noordelijke variant;*
- 2. De dijkversterking in het deelgebied Maasdal;*
- 3. De gebiedsmaatregelen in het Niersdal waarbij participant de stuurgroep verzoekt deze gebiedsmaatregel te schrappen.*

Participant geeft aan dat er een verschil is in de tracering van de varianten zoals weergegeven in de ontwerp-voorkeursbeslissing en de tracering volgens de digitaal (per mail van 02-07-2021) door Waterschap Limburg aan participant verstrekte informatie. Participant verzoekt om duidelijkheid omtrent het verloop van de dijk te verschaffen en om dit ook te verankeren in de ontwerp-voorkeursbeslissing.

Beoordeling leidende principes

Ten aanzien van de beoordeling van de varianten aan de leidende principes is participant van mening dat de noordelijke variant, beter scoort op leidend principe 1, dat deze variant wel voldoet aan leidend principe 2 en dat leidend principe 5 wel als relevant voor deze locatie moet worden beschouwd en dat variant B hier bovendien aan voldoet. Variant A, de zuidelijke variant, voldoet slechts aan leidend principe 2.

De argumenten hiervoor geeft de participant aan de hand van de leidende principes 1, 3 en 5.

Leidende principe 1: landschap is leidend

Binnen dit principe zijn er een aantal criteria niet relevant voor deze locatie (criteria 1, 4, 5, 6, 7, 8 en 9). Variant A zou beter scoren op criterium 2: nieuwe waterkeringen benutten zo veel mogelijk de gevarieerde en reliëfrijke opbouw en versterken de samenhang van het landschap. Dat variant A beter op dit criterium aansluit is in onze ogen echter onjuist.

Variant A doorsnijdt namelijk een groot agrarisch landschap en versterkt daarmee absoluut niet de samenhang van het landschap. Integendeel, deze variant verstoort de samenhang van het landschap in dit gebied. Variant B laat het aaneengesloten landschap ongestoord en sluit waar mogelijk ook aan op bestaande elementen in het landschap: perceelsgrenzen en de Heidestraat. Hiermee wordt de huidige kwaliteit van het landschap behouden. Variant B, de noordelijke variant, versterkt de samenhang in het gebied, variant A, de zuidelijke variant, doet hier geen recht aan. De beoordeling van dit leidend principe lijkt onterecht alleen op criterium 2 gebaseerd. Criterium 3 is hier niet aan de orde gekomen, dit criterium is echter wel van belang voor deze locatie. Criterium 3 luidt als volgt: 'voorheen onbedijkte landschappen met haar kenmerkende natuurlijke reliëf bij Milsbeek en Ven-Zelderheide vragen soms om andere dan traditionele oplossingen. Het gaat hierbij om oplossingen waarin in glooiingen de waterkering is opgenomen, die multifunctioneel zijn en zowel waterveiligheid, ruimtelijke kwaliteit en gebruikskwaliteit dienen.'

Volgens dit principe zou de kering dus multifunctioneel moeten zijn en zowel waterveiligheid, ruimtelijke kwaliteit als gebruikskwaliteit moeten dienen. Volgens het rivierkundig modelonderzoek zijn beide varianten op het doel waterveiligheid niet van elkaar te onderscheiden. Of de varianten de ruimtelijke kwaliteit dienen, wordt beoordeeld aan de hand van alle vijf de leidende principes en kan dus niet alleen in dit criterium 3 worden beoordeeld. Gebruikskwaliteit is een criterium dat op dit punt wel beoordeeld kan worden. Variant A snijdt een groot aaneengesloten agrarisch landschap in tweeën. Deze variant doorsnijdt het landschap over vrijwel de gehele lengte van 1,15 kilometer. Variant B, daartegen, doorsnijdt slechts twee percelen (samen een lengte van 135 meter), en volgt verder de grenzen van de percelen. Het doorsnijden van het agrarisch landschap komt de gebruikskwaliteit van het landschap niet ten goede. Indien de dijk langs de grenzen van de bestaande percelen zal lopen (in variant B), zal er ook een deel van de gronden onbruikbaar worden. Dit staat echter niet in verhouding tot de gebruikshinder die variant A zal opleveren. De pachter van onze gronden heeft ook uitgebreid aangegeven onder andere financiële last van variant A te zullen ondervinden in de bedrijfsvoering. Dit heeft in de beoordeling van dit leidend principe onterecht geen plek gekregen. Samenvattend scoort variant B in onze ogen beter op criterium 2 en 3 dan variant A en zou daarmee niet moeten worden afgeschreven als 'voldoet niet', maar juist als 'voldoet'. Een terechte beoordeling voor variant A zou zijn 'voldoet niet', omdat hier geen recht wordt gedaan aan criteria 2 en 3.

Leidend principe 2: vanzelfsprekende dijken

Binnen dit principe zijn criteria 1, 3 en 5 relevant:

Criteria 1: het ontwerp van het dijkprofiel sluit aan bij het onderliggende landschap;

Criteria 3: nieuwe waterkeringen worden logisch en volledig verweven met hoge gronden, het huidige grondgebruik blijft daarbij zoveel mogelijk gehandhaafd;

Criteria 5: zichtbare waterkering en sluiten in materiaal gebruik aan bij de omgeving.

Volgens het derde criterium zou het huidige grondgebruik zoveel mogelijk moeten worden gehandhaafd. De grond op deze locatie wordt nu gebruikt voor agrarische doeleinden, hier worden zaden veredeld die tot de top van de wereld behoren. De zaadveredeling volgt zeer nauwkeurige processen en stabiele grondcondities zijn hier van cruciaal belang. De gronden kunnen worden gezien als de belangrijkste productiefactor. variant A doorsnijdt dit grote aaneengesloten agrarisch gebied, zoals bij het vorige principe ook al is aangegeven, en verstoort hiermee de stabiele grondcondities.

Ook indien er een verholten dijk wordt toegepast op deze locatie zullen de stabiele grondcondities verstoord worden en zal dit negatieve gevolgen hebben voor het huidige grondgebruik: de zaadveredeling. Om het huidige grond gebruik te beschermen en zeker te stellen in de toekomst, zal variant B gekozen moeten worden. Variant A doet hier totaal geen recht aan.

Op criterium 5, zichtbare waterkeringen sluiten in materiaalgebruik aan bij de omgeving, wordt er geen voorkeur uitgesproken voor één van de varianten: beide varianten sluiten in materiaalgebruik aan bij de omgeving, volgens de beoordeling.

Samenvattend voldoet variant B, naar onze mening, aan de criteria van leidend principe 2 en zou daarom niet moeten worden afgeschreven als 'voldoet niet', maar juist als 'voldoet'. Net als variant A.

Leidend principe 5: fundament en katalysator voor ontwikkelingen Dit principe is afgeschreven als niet relevant voor de locatie Ven-Zelderheide. Hiermee ziet de stuurgroep volgens Participant een belangrijk punt over het hoofd.

Voor de locatie Ven-Zelderheide is vooral het eerste criterium van dit leidend principe relevant: 1. Het project houdt rekening met ruimtelijke ambities en toekomstige ontwikkelingen in de ruimere omgeving, variant B zal beter aansluiten op het dit criterium. In variant A zal een groot aaneengesloten agrarisch landschap worden doorsneden, wat zal leiden tot kostbare grond die onbruikbaar zal worden voor de zaadveredeling. Variant A doet hiermee duidelijk geen recht aan de ruimtelijke ambities en de mogelijke toekomstige ontwikkelingen van de gebruiker en de eigenaar van de gronden. Variant B houdt hier wel rekening mee. Door deze variant aan te wijzen als voorkeursvariant zal er een groter aaneengesloten agrarisch gebied bruikbaar blijven voor de zaadveredeling.

In variant A zal een groot aaneengesloten agrarisch grondgebied worden doorkruist, wat het landschap niet ten goede zal komen. Hiervoor heeft de pachter van onze gronden, overtuigende argumenten aangedragen. Zo zal variant A ernstige gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering, gezien de jarenlange voorbereidende werkzaamheden voor de veredeling. Variant B zal beduidend minder invloed hebben op de werkzaamheden van de pachter en voldoet hiermee aan dit leidende principe. Variant A voldoet hier duidelijk niet. Woon- en leefomgeving: gebruiksfuncties

In de milieueffectenbeoordeling worden beide varianten met dezelfde score(-) beoordeeld op het aspect 'gebruiksfuncties' binnen het thema 'woon- en leefomgeving': de dijk leidt tot nadelige effecten voor de gebruiksfunctie van de akkers ten zuiden van Ven-Zelderheide.

Participant is het niet eens met deze beoordeling. Variant B zal tot aanzienlijk minder effect voor de gebruiksfunctie leiden dan variant A. Allereerst snijdt variant A een groot aaneengesloten agrarisch landschap in tweeën en heeft daarmee een groot effect op de gebruiksfuncties. In variant B, daarentegen, zal het grotere geheel bijna volledig intact blijven. Ook wordt er beschreven dat variant B 'meer effect heeft op landbouwkundig gebruik, omdat het ruimtebeslag op de landbouwgronden groter is door het langere tracé' (p. 34 ontwerpvoorkeursbeslissing). Echter, voor de effecten op de landbouw moet niet alleen gekeken worden naar het ruimtebeslag. De pachter van onze gronden heeft aangegeven dat in variant B juist minder bruikbare landbouwgrond onbruikbaar zal worden. Dit omdat slechts aan één kant van de dijk een ruime strook waardevolle landbouwgrond moet worden ingeleverd. In variant A zal meer waardevolle landbouwgrond onbruikbaar worden gemaakt. Daarnaast zal door dijk de noordelijke percelen worden afgesloten van de zuidelijke percelen, wat zal leiden tot gebruikshinder. De toegankelijkheid tot de percelen zal verslechterd worden en zullen landbouwvoertuigen moeten omrijden om de verschillende percelen te bereiken, met alle milieuconsequenties van dien.

In de beoordeling op het aspect 'gebruiksfuncties' wordt er geen onderscheid gemaakt in de varianten. Hierboven heeft participant aangetoond dat dit onterecht is, variant A leidt tot beduidend méér negatieve effecten dan variant B. De grootste gebruiker, de pachter van onze gronden, heeft ook duidelijk en grondig aangegeven in de bedrijfsvoering last te zullen ondervinden van variant A. In deze ontwerpvoorkeursbeslissing heeft dat geen plek gekregen. Participant verzoekt daarom variant B op het aspect 'gebruiksfuncties' hoger te beoordelen.

De varianten A en B zijn aan de hand van de vijf 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit' beoordeeld op de derde doelstelling van het project: 'het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit'. Volgens de stuurgroep zou voor de locatie Ven-Zelderheide alleen leidende principes 1 en 2 relevant zijn. Variant A, de zuidelijke variant, zou volgens de beoordeling beter aansluiten op deze twee principes, omdat deze variant beter aansluit op de oorspronkelijke landschapsstructuur of basislaag van het landschap. Volgens de stuurgroep zou variant B aan géén van beide principes voldoen. Leidende principes 3, 4 en 5 worden afgeschreven als niet relevant voor deze locatie.

Participant heeft in bovenstaande echter aangetoond dat variant B, de noordelijke variant, beter scoort op leidend principe 1, dat deze variant wel voldoet aan leidend principe 2 en dat leidend principe 5 als wél relevant voor deze locatie moet worden beschouwd en dat variant B hier bovendien aan voldoet. Variant A, de zuidelijke variant, slechts voldoet aan leidend principe 2. Hiermee scoort variant B beduidend hoger op de derde doelstelling van het project: het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.

Participant verzoekt daarom om variant B aan te wijzen als voorkeursvariant, op basis van het voldoen aan de driedelige doelstelling van het project Lob van Gennep.

Reactie deelzienswijze nr. 24-01

Over het tracé van de dijkvarianten kan ik aangeven dat de ligging zoals weergegeven in de ontwerpvoorkeursbeslissing leidend is en de basis vormt voor de afweging. Participant heeft naar aanleiding van een gestelde vraag aanvullende informatie ontvangen om een beeld te vormen van het verschil in ruimtebeslag tussen beide varianten. Vragen over deze informatie, die geen onderdeel vormt van de ontwerpvoorkeursbeslissing, kunt u richten aan de projectorganisatie Lob van Gennep.

Bij het doel 'verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit' wordt volgens de systematiek van 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit' bepaald in welke mate de varianten voldoen aan deze doelstelling. De 5 leidende principes geven aan wat er op het gebied van ruimtelijke kwaliteit wordt nagestreefd. Het zijn ruimtelijke uitgangspunten en ambities met als doel om bij het ontwerpen de bijzondere (gebieds-)kwaliteiten te koesteren en te versterken. De alternatieven zijn beoordeeld op deze 5 leidende principes. Bij de beoordeling van de varianten is verder in detail getreden op dit aspect. Geconstateerd is dat bij de afweging van de varianten 2 leidende principes relevant zijn. Ik deel uw mening niet dat ook het leidende principe 5 (dijkversterking en mogelijke maatregelen aan beekherstel en natuurontwikkeling zijn een fundament en katalysator voor de ontwikkeling van een vitaal landschap) meegewogen moet worden. Het leidende principe 5 is niet relevant omdat dit principe is gebaseerd op de mogelijkheid dat een dijk een fundament vormt voor ontwikkeling. Dat is hier niet aan de orde.

De zuidelijke variant is het kortste, sluit aan bij het onderliggende landschap en vormt een logische nieuwe laag in het landschap. Bij deze beoordeling is uitgegaan van landschappelijke kenmerken waarbij wegen en bebouwing niet als natuurlijke kenmerken worden beschouwd. De leidende principes gaan uit van doorgaande regionale landschapsstructuren en niet van lokale erf- en perceelsgrenzen. Voorts merk ik op dat het hier overwegend om een lage en smalle dijk gaat die grotendeels wegvalt tegen de horizon.

Voor een reactie met betrekking tot de bedrijfsvoering van de gebruiker van de gronden verwijs ik de participant naar de reactie op nr. 13-01.

Samenvatting deelzienswijze nr. 24-02

Natuur

Volgens de ontwerp-voorkeursbeslissing scoort variant A beter op het thema natuur dan B. Bij variant B zou er namelijk een risico bestaan op aantasting van jaarrond beschermde nesten, bij variant A zou er geen onderscheidend risico bestaan.

In het milieueffectrapport wordt er verder ingegaan op dit thema. Hier wordt beschreven dat in het deelgebied steenuil-territoria aanwezig zijn, gebaseerd op waarnemingen in het veld. Onder artikel 3.1 lid 2 van de Wnb wordt bescherming geboden aan het jaarrond gebruikte nest van de steenuil. Echter wordt hier ook vermeld dat het niet bekend is waar deze steenuil-territoria zich exact bevinden (milieueffectrapport, p.154). Om de steenuil-territoria te kunnen beschermen, is de locatie van deze territoria essentieel. Aangezien deze locaties niet bekend zijn, kan het risico op aantasting niet worden beoordeeld. Om het argument aan te kunnen dragen dat dit risico bestaat, zal er eerst onderzoek gedaan moeten worden naar waar deze territoria zich bevinden. Met de beschreven stand van zaken, kan er geen oordeel geveld worden over dit risico. Het aangedragen argument kan hier daarom niet worden gebruikt, aangezien het niet is bewezen waar deze territoria zich bevinden. Participant verzoekt daarom om dit oordeel aan te passen en de varianten op het thema natuur gelijk te beoordelen.

Archeologie

In het milieueffectrapport worden beide varianten met dezelfde negatieve score beoordeeld en wordt geen onderscheid gemaakt in de beoordeling tussen de varianten. In de begeleidende tekst bij deze beoordelingstabel (milieueffectrapport p. 74) wordt echter wel onderscheid gemaakt in de twee varianten op basis van archeologie: en doorsnijdt deze nieuwe dijk [variant B] over landbouwgrond een (.. .) landschap waarin ook het archeologisch waardevolle AMK-terrein 1675 ligt. (...) Variant A verstoort geen archeologisch bekende vindplaatsen.

In deze tekst wordt gesuggereerd dat variant A op basis van archeologische redenen beter zou zijn, dit is onterecht. Op basis van de archeologie en het archeologie-onderzoek kan er geen onderscheid gemaakt worden in de beoordeling tussen de twee varianten. De reden dat er onderscheid wordt gemaakt in de twee varianten is het AMK-terrein 1675, dit is een bekende archeologische vindplaats. In de begeleidende teksten van het milieueffectrapport wordt verder niet ingegaan op deze reden. Ook in het Bureauonderzoek Archeologie en Cultuurhistorie Lob van Gennep, uitgevoerd door Witteveen+ Bos en Arcadis, wordt geen advies geformuleerd ten opzichte van de locatie Ven-Zelderheide. Beide varianten doorsnijden wel een gebied met (middel)hoge verwachtingen. Op basis van de archeologische verwachtings-en beleidskaarten van de gemeente Gennep wordt er geen archeologisch onderscheid gemaakt tussen de twee varianten. Met deze gegevens kan er dus vanuit worden gegaan dat het AMK-terrein niet zal leiden tot nadelige effecten voor variant B.

In de beoordeling voor het thema archeologie is er het onterechte beeld geschetst dat variant B nadeliger zou zijn. Participant verzoekt daarom om het oordeel over het thema archeologie te wijzigen en gelijk te stellen voor beide varianten.

Woon- en leefomgeving

Het thema woon- en leefomgeving is opgedeeld in drie onderdelen: overlast, zichthinder en gebruiksfuncties. In onderstaande tekst wordt ingegaan op de aspecten 'zichthinder' en 'gebruiksfuncties'. Ten aanzien van zichthinder wordt variant A positiever beoordeeld dan variant B. Variant A zou niet leiden tot zichthinder voor de bewoners. Variant B zou leiden tot zichthinder voor woningen aan de Heidestraat en zou het zicht verminderen vanuit de woningen aan de Kleefseweg richting het zuiden.

Dit is echter naar onze mening niet correct. Door de lage hoogte van de dijk zal variant B juist leiden tot minder zichthinder. In beide varianten wordt de dijk op het hoogste punt maximaal $\pm 1,5$ meter hoger dan de huidige situatie, afgaande op de door het Waterschap Limburg aangeleverde stukken. Deze hoogte geldt uiteraard niet voor het gehele verloop van de dijk. In variant A zal het hoogteverschil tussen de bestaande en toekomstige situatie tussen 0,42 meter en 1,49 meter bedragen. In variant B fluctueert dit hoogteverschil tussen de 0,54 meter en 1,57 meter. Het hoogteverschil is in beide situaties vergelijkbaar en dus te verwaarlozen. In variant B staan de huizen dicht bij de dijk, dicht bij deze lage dijk kan er met gemak óver de dijk gekeken worden, uitgaande van de gemiddelde lengtes van een vrouw (160 centimeter) en van een man (180 centimeter). Het karakteristieke open cultuurlandschap zal hiermee behouden worden. Verder van de dijk af zal de dijk juist opvallender worden en zal de dijk worden gezien als obstakel. Het zal niet mogelijk zijn om over de dijk heen te kijken, wat zal leiden tot zichthinder. Het karakteristieke open cultuurlandschap zal hiermee doorsneden worden.

Ter vergelijking zijn in de bijlagen twee afbeeldingen opgenomen van een lage dijk in Kamp, gemeente Bergen, Limburg. Deze dijk is onderdeel van het dijktraject DT60 Well en heeft een hoogte tot ongeveer 1,30 meter. Dit is vergelijkbaar met de toekomstige dijk in Ven-Zelderheide. De eerste afbeelding is dicht bij de dijk genomen, de tweede afbeelding verder van de dijk af. De foto's zijn op dezelfde hoogte genomen. Zoals te zien is in de afbeeldingen, kan er in de eerste foto gemakkelijk over de dijk heen worden gekeken. In de tweede foto is te zien dat de dijk verder weg in het landschap een obstakel vormt, waar niet overheen kan worden gekeken. Daarnaast lijkt de stuurgroep zichzelf ook tegen te spreken in de beoordeling over zichthinder. Het effect van de dijk op het zicht wordt op meerdere plekken in met

milieueffectrapport als volgt beschreven: 'Het effect hiervan is beperkt omdat het zicht over de dijk niet verdwijnt. Zichthinder is hier dus niet aan de orde.

Overige argumenten

In de ontwerp-voorkeursbeslissing worden een aantal zaken niet meegenomen in de beoordeling van de varianten, die participant wel relevant vindt om te benoemen. Deze punten worden hieronder benoemd.

Economische gevolgen

In de zienswijze is geen beoordeling opgenomen over de varianten op basis van de economische gevolgen van de nieuwe dijk. Beide varianten zullen echter grote financiële schade met zich meebrengen, de economische gevolgen van de varianten kunnen daarom niet over het hoofd worden gezien. De totale financiële schade zal een som zijn van de schade van alle eigenaren en pachters uit het gebied samen. Om de financiële gevolgen voor participant in kaart te brengen, heeft participant schadeloosstelling laten taxeren. Binnen deze schadeloosstelling zijn de volgende variabelen meegenomen:

- *De vermogensschade:*
  - *Vermogenswaarde oppervlakte benodigd voor de aanleg van de dijk,*
  - *Waardedaling incurante stroken en overhoeken van het overblijvende,*
- *De jaarlijks terugkerende inkomens- en investeringschade,*
- *Overige eenmalige schaden, zoals het plaatsen van hekwerk, het opstellen van nieuwe pachtcontracten en extra accountant kosten.*

De berekende schade voor participant als eigenaar alleen al, loopt op tot een kleine € 400.000. Overige eigenaren en gebruikers binnen dit deelgebied zijn hierbuiten gelaten. De totale werkelijke schade zal dermate hoger uitvallen. Participant verzoekt u om de economische schade mee te nemen in de beoordeling van de twee varianten.

Nadelen zuid-variant variant A

Met de aanleg van variant A worden landbouwpercelen van elkaar afgesloten en wordt een groot aaneengesloten agrarisch gebied doorsneden. Dit kan leiden tot milieuoverlast, geluidsoverlast en meer uitstoot door het omrijden van landbouwvoertuigen. Participant verzoekt om de extra milieuoverlast die de varianten tot gevolg kunnen hebben mee te nemen in de beoordeling van de varianten.

Daarnaast zal variant A tot meer overlast leiden als gevolg van de aanleg- en onderhoudswerkzaamheden voor de gebruiker van de gronden. Participant verzoekt daarom om deze extra nadelige gevolgen in de beoordeling van de varianten mee te nemen.

Afgevalen variant: meest zuidelijke variant

Tot slot wil participant aandacht vragen voor een optie die eerder in de verkenning is afgevalen: de meest zuidelijke variant. Deze variant zou zo dicht ver mogelijk richting de Niers lopen. Deze variant valt binnen de plangrenzen van het project Lob van Gennep. De aanleg van deze optie zal weliswaar duurder uitvallen dan variant A en B gezien het grotere traject. Desondanks is participant van mening dat deze variant een serieuze optie is. De meest zuidelijke variant zal de genoemde nadelen van zowel variant A als B niet met zich meebrengen (zichthinder en het doorsnijden van een groot agrarisch gebied, etc.). Ook is het mogelijk dat de

kosten van deze variant, nabij telling van alle schaden die variant en A en B met zich meebrengen uiteindelijk niet zoveel hoger en mogelijk zelfs lager zullen uitvallen. Daarnaast zal deze variant een groter gebied beschermen omdat een groter gebied binnendijks zal vallen. Gezien het hoogwater van afgelopen periode en de verwachting dat dit soort extremen vaker zullen voorkomen zou deze variant goed kunnen passen in het deelgebied. We verzoeken u daarom om deze variant nogmaals serieus in overweging te nemen.

Allereerst heeft participant een opmerking gemaakt over het verloop van de varianten op Locatie Ven-Zelderheide. Participant verzoekt hier om duidelijkheid omtrent het verloop van de dijk en verzoekt om deze duidelijkheid te verankeren in de ontwerp-voorkeursbeslissing.

Vervolgens is participant ingegaan op de beoordeling van het doelbereik van de twee varianten. De twee varianten zijn op de eerste twee doelen niet te onderscheiden van elkaar: verbeteren waterveiligheid en het verbeteren van de waterberging. In de ontwerp-voorkeursbeslissing wordt de voorkeur gegeven aan variant A, omdat deze variant zou voldoen aan de 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit'. Daarnaast zou variant A geen risico op aantasting van jaarrond beschermde vogelnesten met zich meebrengen. Variant B zou een landschap doorsnijden waar het archeologisch waardevolle AMK-terrein 1675 zich bevindt en deze variant zou zorgen voor meer zichthinder. Daarnaast zouden de akkers in variant A meer in gebruiksfunctie inboeten dan in variant B.

De stuurgroep Lob van Gennep heeft in onze ogen om ontorechte redenen de voorkeur gegeven aan variant A, de zuidelijke variant. Participant vindt daarom om inhoudelijke redenen dat variant B, de noordelijke variant, aangedragen zal moeten worden als voorkeursvariant.

Allereerst heeft participant aangetoond dat variant B beter aansluit op de 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit' dan variant A. Hiermee voldoet variant B in grotere mate aan de derde doelstelling van het project Lob van Gennep: het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Vervolgens is participant ingegaan op de milieueffecten beoordeling. Binnen het thema natuur is om ongegronde redenen variant B lager beoordeeld dan variant A. In de beoordeling van het Thema 'archeologie' is er het ontorechte beeld geschetst dat variant B nadeliger zou zijn; Ook is aangetoond dat de dijk in variant A tot meer zichthinder zal leiden dan in variant B.

Participant is van mening dat serieuze alternatieven nooit in overweging zijn genomen. Wat betreft gebruiksfuncties wordt er in de huidige beoordeling geen onderscheid gemaakt tussen de varianten. Participant is van mening hier aangetoond te hebben dat variant B tot minder nadelige effecten zal leiden dan variant A. Dit tezamen zorgt ervoor dat in de beoordeling van de milieueffecten variant B passender zou zijn op de locatie Ven-Zelderheide.

Tenslotte heeft participant nog een aantal zaken aangedragen die niet in de beoordeling mee zijn genomen, maar die in onze ogen wel van belang zijn. Dit betreft grote economische schade en meer overlast in variant A op het gebied van milieu en als gevolg van de aanleg en onderhoudswerkzaamheden voor de gebruiker van de gronden. Daarnaast heeft participant aangegeven te betreuren dat de meest zuidelijke variant (zo dicht mogelijk richting de Niers) is afgevalen en verzoekt u daarom deze optie nogmaals in overweging te nemen.

Participant verzoekt dan ook om de keuze voor variant A, de zuidelijke variant, te veranderen naar een keuze voor variant B, de noordelijke variant op de locatie Ven-Zelderheide, dan wel alsnog te kiezen voor de meest zuidelijke variant.

Reactie deelzienswijze nr. 24-02

De Quicksan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) moet gezien worden als een eerste inventarisatie om een beeld te krijgen welke soorten in een gebied voor kunnen komen. Op basis van deze Quicksan wordt het uiteindelijke flora en fauna onderzoek gedetailleerd uitgevoerd. Dit gedetailleerde onderzoek betreft een inventarisatie die een jaar in beslag neemt om voor alle seizoenen in beeld te krijgen welke beschermde soorten voor komen. Vanaf de maand augustus 2021 is gestart met dit nadere flora en fauna onderzoek. Inzicht in het voorkomen van soorten berust op dit moment op de resultaten uit de Quicksan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021). Het voorkomen van soorten die de jaar rond beschermde nesten gebruiken, vindt plaats vanaf februari 2022 tot en met juli 2022. Het is tijdens de publicatie van deze Nota van Antwoord nog niet met zekerheid vast te stellen of de bedoelde soorten daadwerkelijk nabij de varianten voorkomen. Omdat de kans aanwezig blijft dat jaarrond beschermde soorten voorkomen en verstoord kunnen worden, blijft de beoordeling in het milieueffectrapport ongewijzigd. In de systematiek van de planMER wordt een kans op een verstoring van een jaarrond beschermd nest als zeer negatief beoordeeld. Dit risico is alleen bij de noordelijke variant aan de orde.

Er wordt in de Quicksan inventarisatie Flora & Fauna Lob van Gennep (maart 2021) aangegeven dat het verdwijnen van nesten uitgesloten kan worden. Wel kan verstoring van soorten optreden. Omdat het risico op verstoring van jaarrond beschermde nesten is te mitigeren door buiten het broedseizoen te werken is dit aspect dan ook niet meegenomen met de uiteindelijke afweging zoals opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing op pagina 34.

Archeologie

Met betrekking tot de beoordeling van de varianten op het aspect 'archeologie', deel ik de mening van de participant dat deze voor beide varianten gelijk is. In de beoordelingstabellen komt dit dan ook tot uiting. In de tekst van het milieueffectrapport staat vermeld dat de noordelijke variant een bekend AMK-terrein doorsnijdt. Dit is echter niet juist. Er is een bekend AMK-terrein gelegen in de directe nabijheid van de noordelijke variant, deze wordt echter niet doorsneden. Het milieueffectrapport is hierop aangepast.

Ik deel uw mening niet dat zichthinder voor bewoners aan de Heidestraat en de Kleefseweg bij de noordelijke variant kleiner is dan de zuidelijke variant. De zuidelijke variant zal meer wegvallen in de horizon dan de noordelijke variant.

Indien u meent schade te zullen lijden als gevolg van het project, kunt u na het vaststellen van het projectbesluit een verzoek tot schadevergoeding indienen. Er is met de voorkeursbeslissing nog geen sprake van een schadeveroorzakend besluit.

De meest zuidelijke variant waarbij een nieuwe kering langs de Niers wordt aangelegd, is in de verkenning onderzocht maar in een eerder stadium afgevallen. Deze variant is niet in lijn met de uitgangspunten voor de uitwerking van de alternatieven zoals weergegeven in hoofdstuk 4 van de voorkeursbeslissing.

Samenvatting deelzienswijze nr. 24-03

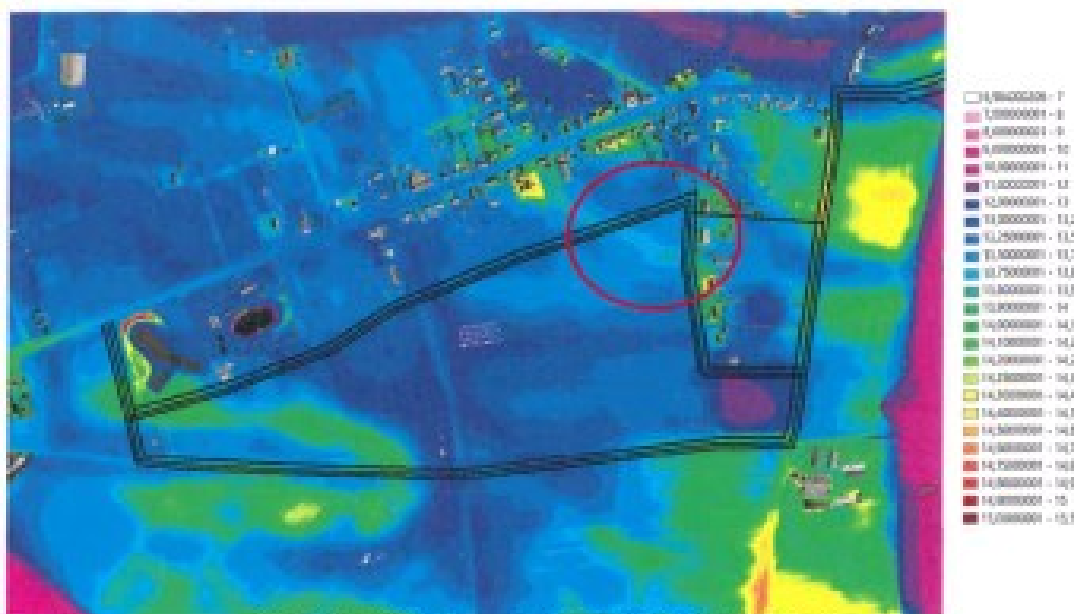
Het is de participant bekend dat belanghebbenden bij de noordelijke variant vrezen voor het verliezen van het uitzicht van bewoners van de Heidestraat. De woningen aan de Heidestraat liggen lager en zouden daarmee meer last ondervinden van de dijk. Om de omwonenden tegemoet te komen, heeft participant aangeboden om in variant B een afbuiging te maken in deze hoek (zie afbeelding 4). Deze afbuiging zal volledig over de gronden van participant lopen.

Met deze afbuiging zal er recht gedaan aan de wensen van de omwonenden en aan de belangen van participant.

Afbeelding 4: concept-schetsvoorstel afbuiging variant B.

Naast dat dit voorstel positief uitpakt voor de omwonenden, zal deze afbuiging meer landschapsvolgend zijn en hiermee ook aansluiten bij de 'Leidende principes voor de ruimtelijke kwaliteit'. De afbuiging volgt namelijk een bestaand reliëf in het landschap (zie rode cirkel in afbeelding 5). Zoals te zien is in de afbeelding, loopt het voorstel van de afbuiging gelijk met het bestaande reliëf in het landschap. Dit voorstel sluit daarmee aan op leidende principes 1 en 2: landschap leidend en vanzelfsprekende dijken.

Afbeelding 5: Hoogteverschil deelgebied Ven-Zelderheide
(bron: presentatie overleg TZG en project Lob van Gennep (19-03-2021))

Afbeelding 5: hoogteverschil deelgebied Ven-Zelderheide

De stuurgroep heeft dit voorstel genegeerd en is hierop niet ingegaan. Participant is daarom van mening dat serieuze alternatieven nooit in overweging zijn genomen door de stuurgroep en

vraagt nogmaals om deze afbuiging in variant B op te nemen. Variant B met deze afbuiging zal nog beter aansluiten op de 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit', leiden tot minder zichthinder en meer landschapsvolgend zijn.

Reactie deelzienswijze nr. 24-03

Voor een reactie op dit onderdeel van uw zienswijze verwijs ik u naar mijn reactie op zienswijze 2.

Samenvatting deelzienswijze nr. 24-04

In het deelgebied Maasdalen bevindt zich een klassieke rivierdijk. Deze dijk zal versterkt worden om te voldoen aan de waterveiligheidsnorm. Participant heeft met betrekking op dit deelgebied twee opmerkingen, betreffende het ontwerp van het dijkprofiel en de beschermingszone van de dijk.

Dijkprofiel

De bestaande dijk in dit deelgebied grenst aan de gronden van participant. Met de geplande binnendijkse versterking in dit gebied zal een gedeelte van de gronden onbruikbaar worden.

In het gesprek op 19 maart 2021 is mondeling aangegeven dat het ontwerp zou worden aangepast en dat de dijk zo effectief en efficiënt mogelijk zou worden ontworpen. Hiermee zouden de gronden dicht bij de dijk bruikbaar blijven en kunnen er activiteiten plaatsvinden. In bijlage 3 van de ontwerp-voorkeursbeslissing, de plankaart met het overzicht van de profielen voor de verschillende dijksecties in het tracé, is dit echter niet terug te vinden. Wij verzoeken u daarom het ontwerp van het dijkprofiel aan te passen en het beloofde maatwerk te leveren. Graag zien wij dit terug in het definitieve ontwerp van het dijkprofiel.

Beschermingszone

Per 1 april geldt er een nieuwe keur voor het Waterschap Limburg. Hierin is opgenomen dat de buitenbeschermingszone is vastgesteld op 125 meter, waar voorheen 40 meter gold. Dit heeft consequenties voor het ontgrondend bedrijfsleven. Zo moet onder meer voor een veel groter ruimtebeslag worden aangetoond dat er geen negatieve consequenties optreden voor de waterkering, met alle financiële kosten van onder andere boringen, sonderingen en onderzoeken van dien.

Participant is naar aanleiding van deze nieuwe keur door de heer Dupont, voormalig bestuurder van Waterschap Limburg, uitgenodigd om van gedachten te wisselen over de consequenties hiervan. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 9 april 2019. In dit overleg is afgesproken dat bij het eerstvolgende project waarbij de beschermingszone aan de orde is, samen de consequenties van deze vergroting in beeld zullen worden gebracht en samen zal worden bepaald wat in dat geval een reële beschermingszone zou kunnen zijn. De terugkoppeling van dit overleg is bijgevoegd in de bijlagen.

Binnen het deelgebied Maasdalen Noord heeft participant plannen voor een gebiedsontwikkeling in Mook. In dit project zal mogelijk hoogwaterbescherming worden gerealiseerd in combinatie met een recreatieplek, natuurontwikkeling en versterking van de Maasheggen. Tevens zal dit project bijdragen aan de hoogwaterbescherming van het gebied.

Om deze ambities te kunnen realiseren binnen het project, verzoekt participant u om een schriftelijke bevestiging van de afspraken rondom de beschermingszone. Daarnaast verzoekt participant om samen te komen tot een reële beschermingszone in dit gebied. Op deze manier

kunnen participant en het Waterschap Limburg elkaar helpen om de waterveiligheid in het gebied te verbeteren.

In het deelgebied tussen Milsbeek en Ottersum vormt het grondlichaam van de provinciale weg N271 de waterkering. De dijken zullen versterkt worden om te voldoen aan de wettelijke Waterveiligheidsnorm. Daarnaast worden er in dit deelgebied maatregelen getroffen die gericht zijn op waterveiligheid en maatregelen die gericht zijn op de ruimtelijke kwaliteit in het gebied. In eerdere documentatie van de stuurgroep wordt het versterken van de natuurwaarden in het Niersdal benoemd als een van de gebiedsmaatregelen.

De lijn die de grens met het beekdal schetst, doorkruist de gronden van participant in het noordwesten van dit deelgebied. In dit gebied wordt er in blauw door de stuurgroep een zone aangegeven als inundatieregeling.

In de ontwerp-voorkeursbeslissing wordt 'versterken natuurwaarden Niersdal' ook genoemd als een van de gebiedsmaatregelen in het Niersdal. Er wordt in de ontwerp-voorkeursbeslissing niet verder ingegaan op deze gebiedsmaatregel.

Aangezien dat er niet verder wordt ingegaan op deze gebiedsmaatregel en er bovendien vanuit de gemeente andere plannen voor dit gebied zijn, verzoekt participant om deze maatregel te schrappen uit de ontwerp-voorkeursbeslissing. Daarnaast verzoekt participant om in het vervolg tijdig geïnformeerd en geraadpleegd te worden over eventuele ontwikkelingen in dit gebied. Op deze manier kan er in afstemming worden gekomen tot een gedragen ontwerp.

Afsluiting

In deze zienswijze heeft participant haar visie op enkele punten uit de voorliggende ontwerp-voorkeursbeslissing uiteengezet, betreffende de gekozen variant voor de locatie Ven-Zelderheide, de dijkversterking in het deelgebied Maasdal-Middelaar en de gebiedsmaatregelen in het Niersdal. Op de locatie Ven-Zelderheide verzoeken wij u variant B te kiezen in plaats van variant A. In het deelgebied Maasdal verzoeken wij u om het afgesproken maatwerk te leveren aangaande het dijkprofiel en de beschermingszone van de dijk. Daarnaast verzoeken wij u om de gebiedsmaatregelen in het Niersdal te verwijderen.

Bij vragen is participant uiteraard beschikbaar voor het geven van een nadere toelichting.

Reactie deelzienswijze nr. 24-04

Op de kaart bij de voorkeursbeslissing zijn de maatregelen van de voorkeursbeslissing aangegeven. In de volgende fase, de planuitwerking, worden de profielen en het dijkontwerp nader uitgewerkt. Bij de uitwerking van de ontwerpen wordt participant betrokken. In de planuitwerking worden een projectbesluit en een leggerbesluit genomen. Eventuele aanpassingen van de beschermingszones worden in het leggerbesluit opgenomen.

Met betrekking tot de aanduiding 'natuurontwikkeling' op de maatregelenkaart zal de legenda worden gewijzigd in 'zoekgebied natuurontwikkeling Niersdal'. Ook wordt de begrenzing van het zoekgebied beperkt tot de noordzijde van het Niersdal tussen de monding van de Niers en Maria Roepaen.

Het door u aangehaalde inundatiegebied maakt geen onderdeel uit van de voorkeursbeslissing. Dit gedeelte maakt ook geen onderdeel uit van het zoekgebied natuurontwikkeling Niersdal.

Zienswijze 25 (idnr. 82699647)

Samenvatting deelzienswijze nr. 25-01

Participant behartigt de collectieve en individuele belangen van inwoners, agrariërs en ondernemers in het gebied dat de dorpen Milsbeek, Middelaar, Ottersum, Plasmolen en Ven-Zelderheide en het bijbehorende buitengebied omvat en geeft in een zienswijze op de ontwerpvoorkeursbeslissing van de minister van Infrastructuur en Waterstaat, 'Reguliere Dijken', niet steunen. Ook de beide eerdere alternatieven, 'Verbindende Dijken met vaste drempel(s)' en 'Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening' worden door de participant afgewezen. Participant is een voorstander van de maximale veiligheid tegen overstromingen van het gebied en verzoekt de minister daarom de dijken minimaal op te hogen tot de hoogte van de overkant van dijkkring 54. De argumenten daarvoor worden hieronder beschreven.

Actualiteit noodzaakt tot omdenken

Participant verwijst naar het hoogwater van afgelopen juli en stelt dat de klimaatmodellen die ten grondslag liggen bij de berekeningen van de benodigde dijkhoogten aan een noodzakelijke herziening toe zijn. Ook al worden maatregelen genomen tegen de klimaatveranderingen dan nog zijn de effecten daarvan niet op korte termijn merkbaar in de klimatologische omstandigheden. Gelukkig bleven de dorpen tussen Gennep en Mook droog. Maar als de hevige regenval nog maar een dag langer had geduurd dan had het verhaal hier ook anders kunnen aflopen.

Participant pleit daarom voor een bescherming van het gebied achter dijkkring 54 (het gebied tussen Gennep en Mook) met dijken met een minimale overstromingskans van 1/3.000, zonder schuif, drempel of wat dan ook. Participant is voor een gelijke overstromingskans voor zowel de dorpen tussen Gennep en Mook, aan de Limburgse kant als voor de Brabantse overkant: een kans van minimaal 1/3.000. Participant stelt dat dit logisch, billijk en verdedigbaar is. Dat daarmee de Waterwet uit 2017 aangepast moet worden ziet participant als een formaliteit. Hiermee wordt tevens een duidelijk signaal afgeven naar de rest van Limburg, waar de normen ook navenant omhoog bijgesteld zouden moeten worden. Terzijde bevreemdt de participant de discussie binnen het provinciebestuur van Limburg waar juist gesproken wordt over de verlaging van deze normen!

Deze zienswijze is ingeperkt door het project 'Lob van Gennep', en heeft daarop dus betrekking. Deze inperking heeft niet onze voorkeur, simpelweg omdat het gebied onderdeel vormt van een groter geheel: het hele stroomgebied van de Maas. Het zou naar onze stellige indruk beter zijn om het project genaamd 'Lob van Gennep' in te passen in het Integraal Riviermanagement. Wij gunnen de stroomopwaarts gelegen gebieden eenzelfde beschermingsnorm als de onze.

Participant stelt dat de veiligheid van inwoners van het gebied richtinggevend is. Om deze reden vervalt een van de doelstellingen: 'het verbeteren van de waterbergende functie', omdat deze in feite geen doelstelling voor de 'Lob van Gennep' is. Het is een middel om elders geld uit te sparen om de daar noodzakelijke dijkverzwaringen niet uit te hoeven voeren. Participant stelt dat de tweede doelstelling de eerste doelstelling onderuithaalt. Een gebied bestaande uit vijf volwaardige dorpskernen mag niet fungeren als parkeerplaats voor water om het elders droog te houden.

Reactie deelzienswijze nr. 25-01

Na aanleg van het alternatief 'Reguliere Dijken' voldoen de waterkeringen aan de norm volgens de Waterwet. Alle waterkeringen in Nederland moeten voldoen aan de wettelijke

waterveiligheidsnorm. De normen voor waterkeringen (dijktrajecten) kunnen weliswaar verschillen. De normering is voor alle waterkeringen echter eenduidig tot stand gekomen. De kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag voor niemand groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Dit niveau voor de basisbescherming is vervolgens vertaald naar een veiligheidsnorm voor elk dijktraject, uitgedrukt in overstromingskansen. Daarnaast worden gebieden waar veel slachtoffers kunnen vallen of waar de economische schade groot zal zijn extra beschermd. De veiligheidsnorm voor dijktrajecten is dus hoger naarmate een overstroming tot grote aantallen slachtoffers of grote economische schade zou kunnen leiden. Iedereen in Nederland krijgt echter ten minste hetzelfde basisbeschermingsniveau tegen overstromingen. Ik zie dan ook geen reden om de waterkeringen die de Lob van Gennep tegen hoogwater uit de Maas en de Niers verder te verhogen dan de wettelijke norm. (Zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.3).

Bij de dijkversterking wordt rekening gehouden met de effecten van klimaatverandering en de hiermee wijzigende statistieken van hoogwaterafvoeren, zodat de overstromingskans tot circa 50 jaar vooruit niet groter is dan 1/300 per jaar. De norm houdt in dat de overstromingskans niet groter mag zijn dan 1/300 per jaar.

Binnen mijn ministerie wordt gewerkt aan het programma Integraal Riviermanagement (IRM). Dit programma staat voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak van de opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, natuur- en economische ontwikkeling, zoetwatervoorziening en scheepvaart. In het kader van het Deltaprogramma en Integraal Riviermanagement wordt over de gehele Maas gekeken waar het mogelijk, haalbaar en effectief is om rivierkundige maatregelen te treffen. Deze maatregelen zijn langs de gehele Maas nodig.

Ik merk hierbij ook op dat er in de voorkeursbeslissing voor de Lob van Gennep geen aanvullende maatregelen opgenomen zijn gericht op het verbeteren van de waterbergende werking. Dit was met de afgevalen alternatieven voor 'Verbindende Dijken' wel het geval, denk hierbij bijvoorbeeld aan een waterkerende instroomvoorziening. In de verkenning is door onderzoek gebleken dat door dijkversterking conform de wettelijke waterveiligheidsnorm van 1/300 per jaar, stroomafwaarts een waterstandsverlaging optreedt bij extreme hoogwatersituaties. (zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.4).

Samenvatting deelzienswijze nr. 25-02

Participant stelt dat de minister heeft gekozen voor het alternatief 'Reguliere Dijken' waarmee de andere twee alternatieven van tafel zijn geveegd en dat ondanks de vertrouwenwekkende titel van het alternatief het twijfelachtig is of inwoners en bedrijven hier met een gerust gevoel verder kunnen. Met de brief van juni vorig jaar, ondertekend door de minister, werd medegedeeld dat de status van 'rivierbedding' langs de Limburgse Maas en de overstromingseis van dijken in de Limburgse Maasvallei zouden vervallen. Helaas bleek dat de - met de winterbedding samenhangende - waterbergende functie, wel aan het gebied gekoppeld zou blijven. Dit betekent dat de dorpen, ook zonder schuif of verlaagde drempels, op voorhand zijn aangewezen om bij extreem hoogwater ingezet te worden om water te bergen om problemen elders, de bedijkte Maas, niet te hoeven aanpakken, en zo langs de bedijkte Maas veel geld uit te sparen. Participant geeft aan dat de veiligheid van de inwoners in het gebied richtinggevend is bij de bescherming tegen hoogwater en dat daarom de waterbergende functie van dit gebied wordt afgehaald.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat blijft vasthouden aan de waterbergende functie. Dat geeft te denken. Er was van oudsher (na het laatste ijstijd) geen sprake van winterbedding van de Maas en het gebied kent ook geen historie van grootschalige natuurlijke waterberging. Het gebied tussen Gennep en Mook bleef zoals blijkt uit gegevens van Rijkswaterstaat in de afgelopen 200 jaar bij hoogwater grotendeels droog.

In het verleden is sprake geweest van een tiental gebieden waar water bij hoogwater geborgen zou kunnen worden. Gesproken werd van noodoverloopgebieden en retentiebekkens. Aan deze gebieden plakt dus duidelijk de bestemming waterberging. Ofwel in juridische term 'functie': indien noodzakelijk geacht wordt het gebied actief of passief ingezet om er water te parkeren.

Dit staat haaks op een notitie uit de Tweede Kamer (vergaderjaar 2017-2018, 27.625, nr.409) waarin staat dat een gebied alleen ingezet zou mogen worden als waterbergend gebied indien er GEEN bebouwde woonkernen zijn gelegen. In het gebied tussen Gennep en Mook hebben we het over VIJF dorpen met aaneengesloten bebouwing.

In het stroomgebied van de Maas liggen talrijke gebieden die wel beantwoorden aan het hierboven genoemde criterium van het ontbreken van bebouwde woonkernen. Het bevreemdt participant dat deze niet worden aangewezen als waterbergende gebieden. Er zijn bij de eerste ronde van zienswijzen een reeks alternatieven aangedragen die bijdragen aan een veel betere veiligheid van dit gebied én zelfs een bijdrage leveren aan de waterstandsverlaging stroomafwaarts. Categorisch wordt geweigerd hier onderzoek naar uit te voeren, met als motief dat het niet binnen de reikwijdte van dit geïsoleerde project zou vallen. Let wel: hoogwater kent geen dorp, gebied, provincie of landsgrenzen. Het enige doel van project Lob van Gennep was de mensen hier ervan te overtuigen dat het goed was om als parkeerplaats voor water gebruikt te worden.

Participant eist dat de waterbergende functie van het gebied tussen Gennep en Mook wordt afgehaald. In dit kader is het verstandig het rapport van de commissie Boertien ter hand te nemen. Deze commissie komt tot de conclusie dat het aanleggen van bergingsgebieden op basis van grondige studie categorisch afgewezen moet worden. Zij komt tot de aanbeveling om de capaciteit van de Maas te vergroten door verbetering van het stroomprofiel en ruwheid te bereiken door meer diepte in de bedding, hogere dijken en betere stroomlijning. Deze aanbevelingen zijn door het kabinet in 1996 onverkort overgenomen.

Participant brengt artikel 21 van de Grondwet aan de orde. De Raad van State (geciteerd in verslag Tweede Kamer, vergaderjaar 1996-1997, 25.159) verwijst naar onder meer artikel 21 van de Grondwet, op grond waarvan de overheid een zorgplicht heeft ten aanzien van de bewoonbaarheid van het land en naar de nationale belangen die bij rampen als overstromingen door zoet water en aardbevingen in het geding zijn. Met artikel 21 van de Grondwet wordt bedoeld de zorg voor het water, de verdediging van het land tegen het water en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Het behoort tot de taak van de overheid te zorgen voor goede dijken, rivieren en kanalen, wegen en spoorwegen, goede steden en dorpen waar mensen goed kunnen wonen en genoeg natuur, waarin mensen in hun vrije tijd kunnen wandelen, fietsen en varen.

Van de overheid mag je verwachten, zeker nu met de recente overstromingen in Zuid-Limburg, dat ze bekend is met de verwoestende werking van het water. Dus mag je ook verwachten dat de overheid haar zorgplicht serieus neemt en de dorpen tussen Gennep en Mook beschermt tegen overstromingen, rekening houdende met het feit dat het weer zich in de toekomst minder of in het geheel niks zal aantrekken van de weersvoorspellingen.

Na de stormvloed van 1953 is Nederland dapper aan de slag gegaan om de bevolking te beschermen tegen overstromingen met zout en zoet water. Destijds werd bij overstromingen door zoet water een landelijke norm vastgesteld van minimaal 1/1.000. Het grootste deel van Limburg zit hier, net als ons gebied, ver onder. Economische argumenten prevaleren boven de menselijke maat destijds gesteld.

Participant geeft aan dat een betere doorstroming ook bereikt kan worden door het wegnemen van flessenhalzen (te beginnen bij de monding) en waar mogelijk en/of noodzakelijk de rivier te verbreden. Daarbij natuurlijk opgemerkt dat hierdoor geen nieuwe flessenhalzen worden gecreëerd.

Reactie deelzienswijze nr. 25-02

Het gebied Lob van Gennep wordt niet aangewezen als waterbergingsgebied. Zoals hierboven is aangegeven, voldoen de waterkeringen die de Lob van Gennep beschermen tegen hoogwater uit de Maas en de Niers na afronding van het project aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. Daarmee voldoe ik aan de zorgplicht, de Grondwet is hier niet in het geding.

Het klopt dat het gebied de afgelopen 200 jaar zelden overstroomd is geweest. De waterstand van de Maas moet namelijk extreem stijgen voordat de Lob van Gennep overstroomt. Wanneer een hoogwater optreedt dat extremer is dan waar de dijken volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm op berekend zijn, zal het gebied Lob van Gennep overstroomen.

De aangedragen oplossingen voor het verbeteren van de waterveiligheid die buiten het projectgebied liggen worden niet meegenomen bij de uitwerking van het project Lob van Gennep. Maatregelen ter verbetering van de waterveiligheid buiten het projectgebied worden in beschouwing genomen bij de ontwikkeling van in mijn reactie bij nr. 25-01 beschreven programma Integraal Riviermanagement.

Samenvatting deelzienswijze nr. 25-03

De Maas ontspringt als 'La Meuse' in Frankrijk op het plateau van Langres. De totale lengte van de Maas is 935 kilometer. Het stroomgebied in Nederland is 196 kilometer (21% van het totaal). Een extreem hoogwaterpeil van de Maas is daarom niet alleen de verantwoordelijkheid van Nederland. De Europese Unie heeft op aangeven van de Europese Commissie in 2007 de 'overstromingsrichtlijn' (2007/60/EG) aangenomen om de preventie van, bescherming tegen en paraatheid bij overstromingen binnen en tussen lidstaten op stroomgebiedniveau (bij de Maas zijn dit Frankrijk, België en Nederland) te coördineren. In het licht daarvan heeft de Nederlandse overheid de taak om met haar buurlanden concrete afspraken te maken. Het best zou Nederland bilaterale verdragen met haar buurlanden kunnen afsluiten over de maximale hoeveelheden water dat België bijvoorbeeld via de Maas mag afvoeren naar Nederland uitgedrukt in kuub per seconde. Daarmee leg je de verantwoordelijkheid waar hij hoort.

In samenhang met de achterhaalde norm zijn de ingrepen zoals het vervallen van de overstromingsseis in het zuiden en de verbreding van de brug bij Oeffelt zeer zorgwekkend. Het betekent straks dat meer water versneld op ons afkomt. Nu kan er bij Oeffelt ongeveer 3.000 kuub per seconde passeren. Na de verbreding minimaal 5.000 kuub per seconde, maar..... de spoorbrug bij Mook wordt niet aangepakt. Daar kan maar 3.000 kuub per seconde passeren, waardoor er een stuwende werking zal ontstaan en het water onze vijf dorpen en een deel van Mook zal overspoelen.

Bovendien merken we op dat richting de spoorbrug bij Mook de dijken dichter naar elkaar toekomen waardoor de flessenhalswerking nog nadeliger zal uitvallen voor het gebied achter dijkkring 54. Inwoners van de dorpen tussen Gennep en Mook worden voor hun bescherming tegen hoogwater nu in feite afhankelijk gemaakt van het aantal burens dat ze hebben, en het ontbreken van grote bedrijventerreinen of bijvoorbeeld een kerncentrale. Dit druist in tegen de gelijke behandeling van mensen, een belangrijk issue voor het Europese Hof, conform het eerste protocol bij het Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Reactie deelzienswijze nr. 25-03

De door u aangehaalde richtlijn overstromingsrisico's (2007/60/EG) is inderdaad in 2007 door de Europese Commissie aangenomen om de preventie van, bescherming tegen en paraatheid bij overstromingen binnen en tussen lidstaten op stroomgebiedsniveau (bij de Maas zijn dit Frankrijk, België en Nederland) te coördineren. Het doel van de overstromingsrichtlijn is om te voorkomen dat maatregelen in het ene land leiden tot een verslechtering van de hoogwaterveiligheid in het andere land en om waar mogelijk maatregelen te treffen die de hoogwaterveiligheid in het hele stroomgebied van de rivier verbeteren.

In overweging 10 bij deze richtlijn is het volgende opgenomen: "Doelstellingen op het gebied van overstromingsrisicobeheer dienen daarom door de lidstaten zelf te worden vastgesteld en gebaseerd te zijn op de lokale en regionale omstandigheden". En in overweging 24: 'Overeenkomstig de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit, het aan het Verdrag gehechte Protocol betreffende de toepassing van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel en gelet op de huidige capaciteit van de lidstaten dient een aanzienlijke beslissingsbevoegdheid te worden overgelaten aan het plaatselijke en het regionale niveau, met name wat de organisatie en de verantwoordelijkheid van de instanties betreft'.

Uit deze overwegingen volgt dat ondanks het feit dat de overstromingsrichtlijn ervoor pleit om op internationaal niveau maatregelen te treffen om wateroverlast te voorkomen, de richtlijn zeker ook ruimte laat aan Nederland om eigen keuzes te maken op basis van lokale omstandigheden. Omdat Nederland deels onder zeeniveau ligt en veel gebieden door dijken beschermd zijn, stellen we nationaal hoge eisen aan het waterveiligheidsniveau. Hoger dan in België en Frankrijk. Het is daarmee ook niet in redelijkheid van deze landen te verwachten dat zij maatregelen treffen voor de bijzondere omstandigheden die in Nederland bepalend zijn. Voor de waterveiligheid langs de Grensmaas zijn overigens aan de Belgische zijde maatregelen getroffen waar Nederland profijt van heeft.

Met de waterstandseffecten van de rivierkundige maatregelen bij Oeffelt en andere uitgevoerde of vergunde ingrepen stroomopwaarts als ook -afwaarts, wordt bij het project Lob van Gennep rekening gehouden. Deze effecten zijn meegenomen bij de bepaling van de benodigde waterveiligheidsmaatregelen voor het gebied.

Zoals ook in mijn reactie op nr. 25-02 aangegeven worden de aangedragen oplossingen voor het verbeteren van de waterveiligheid buiten het projectgebied, zoals een mogelijke ingreep bij de spoorbrug bij Mook, niet meegenomen bij de uitwerking van het project Lob van Gennep. Deze maatregelen worden in beschouwing genomen bij de ontwikkeling van het programma Integraal Riviermanagement.

Zie voor mijn reactie op het gedeelte van uw zienswijze over de gelijke behandeling van mensen, mijn reactie bij nr. 25-01.

Samevatting deelzienswijze nr. 25-04

Tot slot zijn in de zienswijze enkele overpeinzingen van participant opgenomen. Hoogwater in 1993, 1995, 2021, 2023? De toekomst is een glazen bol narstensvol gevuld met water. In de discussie hoor je argumenten die de participant graag, ter inspiratie, wil doorgeven aan de verantwoordelijke bestuurders en politici.

- 1. Laissez-faire, laissez-allez: laat het maar gebeuren en dan zien we dan wel. Wie durft deze stelling te verdedigen?*
- 2. Solidariteit: inwoners binnen het gebied tussen Gennep en Mook hebben een veel grotere kans dat zij geconfronteerd worden met de gevolgen van een overstroming dan de gemiddelde Nederlander. Als de overheid het nalaat deze inwoners op adequate wijze te beschermen, dan is het billijk dat de kosten worden gedragen door de samenleving als geheel (zie o.m. Raad van State; 1996).*
- 3. Versnelde afvoer: neem alle obstakels weg en laat het rivierwater zo snel mogelijk gaan waar het van oudsher belandde: de Noordzee (Commissie Boertien).*
- 4. Verzekeren: elk jaar dat het niet plaatsvindt een vast bedrag in de pot om mensen schadeloos te stellen als het ergens in Nederland gebeurt (discussie in PS Limburg en TK).*
- 5. Dijken verhogen en versterken: hetgeen met zich meebrengt dat je afscheid neemt van noodoverloop- of retentiegebieden (Commissie De Boer 2003).*
- 6. Rivierverruiming: geef, daar waar het kan, ruimte aan de rivier, en snoep het er niet af. Er komt water door de rivieren en dat zal eerder toenemen dan afnemen.*
- 7. Wie heeft er nog vertrouwen in de klimaatmodellen waarop onze veiligheidsnormen zijn gebaseerd (diverse bronnen in media en wetenschap)? De deltagcommissaris Peter Glas geeft in een interview naar aanleiding van de recente overstromingen in Limburg aan dat '...modellen helpen ons wel te begrijpen en in zekere mate te voorspellen. Zekerheid geven ze niet, ze geven een richting' (Volkskrant, 22 juli 2021).*
- 8. Waarom is het gebied tussen Gennep en Mook als een op zichzelf staand project Lob van Gennep in het leven geroepen en niet opgenomen in het IRM?*
- 9. Gebieden met een grote bevolkingsdichtheid moeten daarom op voorhand uitgesloten worden als retentie- of noodoverloopgebied (Commissie Luteijn).*
- 10. Een gebied mag alleen als waterbergend ingezet worden indien er GEEN bebouwde woonkernen zijn gelegen (TK 2017/2018).*
- 11. De projectgroep Lob van Gennep presteerde ver ondermaats op het vlak van kennis, communicatie en transparantie. Verantwoording over het proces achteraf was hun doel, niet het onderwerp dat ter tafel lag. De veiligheid van dit gebied is daarvan de dupe geworden.*

Een ding is hiermee duidelijk geworden: de veiligheid voor de inwoners van het gebied is nooit de prioriteit van de projectgroep geweest. Er werd alleen maar geredeneerd in termen van centimeters waterverlaging om stroomafwaarts de bedijkte Maas niet op de schop te hoeven nemen. Plat gezegd om centen uit te sparen. De overheid heeft verzuimd om het echte probleem onder ogen te zien: er komt in de toekomst veel meer water op Nederland af. Dat maakt het noodzakelijk om een gebied waar 7.000 mensen wonen (en er liggen plannen om dit fors te laten groeien), en 1.250 directe arbeidsplaatsen zijn te beschermen tegen overstroming op een niveau dat gelijkwaardig is aan het niveau van de overkant van dat gebied of de omringende gebieden. De keuzes bij de normering zoals die gemaakt zijn bij het vaststellen van de Waterwet 2017 zijn arbitrair en, moeten zeker in het licht van de recente overstromingen in Limburg, flink naar boven worden bijgesteld.

Schouders eronder: op naar een nieuw Deltaplan voor Limburg!

Reactie deelzienswijze nr. 25-04

Op de lijst met argumenten die door u in uw zienswijze zijn opgenomen ter inspiratie van bestuurders en politici, zal ik hieronder per punt een korte reactie geven.

1. Deze stelling is niet van toepassing op het project Lob van Gennep.
2. De inwoners van de Lob van Gennep worden op een adequate wijze beschermd. De waterkeringen worden verbeterd volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm.
3. Versnelde afvoer alleen levert niet voldoende oplossend vermogen. De dijken moeten eveneens versterkt worden conform de wettelijke waterveiligheidsnorm.
4. Hiervoor is de Wet tegemoetkoming schade bij rampen ingesteld.
5. Er is bij de Lob van Gennep geen sprake van een noodoverloopgebied of retentiegebied.
6. Eens, dit is het gevoerde beleid sinds 1996.
7. In de gehanteerde rekenmodellen zijn klimatologische veranderingen meegenomen. Deze veranderingen waren onder andere de aanleiding om de waterveiligheidsnormen opnieuw te beschouwen en aan te passen.
8. Lob van Gennep is een van de vele projecten langs de Maas waar gewerkt wordt aan waterveiligheid.
9. Gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid worden inderdaad niet aangewezen als noodoverloop- of retentiegebieden.
10. Als er extreme hoogwaters optreden, hoger dan waar de dijken tegen bestand zijn, kan het gebied Lob van Gennep overstromen. Hierdoor wordt op dat moment tijdelijk water in het gebied geborgen en daarmee heeft het gebied een waterbergende werking. Dit geldt voor elke gebied achter een rivierdijk.
11. Deze mening deel ik niet.

Een van de doelstellingen van het project is de verbetering van de waterveiligheid van het gebied volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm. Het is dan ook niet juist om te veronderstellen dat de veiligheid van de bewoners van het gebied geen prioriteit heeft. De wettelijke waterveiligheidsnorm is tot stand gekomen rekening houdend met de klimatologische veranderingen in de toekomst. Het is dan ook niet noodzakelijk om de normering opnieuw aan te passen. Tot slot bestrijd ik uw mening dat de normen voor waterveiligheid arbitrair zijn. Zie verder mijn reactie bij nr. 25-01.

Zienswijze 26 (idnr. 82700259)

Samenvatting deelzienswijze nr. 26-01

Participant stelt dat de Lob van Gennep een speelbal is in een meanderend Maas beleid en dat de ontwerp-voorkeursbeslissing, inclusief milieueffectrapport, voortkabbelt op dit meanderend beleid, oppervlakkig is en, gehuld lijkt in een keurige marketing verpakking, vooral gericht het vermijden van procedurele fouten. Inhoudelijk is de publicatie dermate oppervlakkig dat het voor participant vrijwel onmogelijk is een gedegen zienswijze op te stellen en in te dienen. Om deze reden dient participant een beperkte zienswijze op nu relevant geachte aspecten in.

Hoogwater 2021

Het scenario dat het overstromingsgevaar alleen via Maastricht ons land binnenkomt is door de situatie van juli 2021 als gevolg van de verrassende toevloed uit de Geul en Roer

achterhaald. De maatgevende afvoer bij Maastricht is dus niet langer alleen de van toepassing zijnde grondslag voor de bepaling van de hoogte van de genormeerde dijken.

De onzekerheden van de uitkomsten van rekenmodellen wordt geïllustreerd door de onzekerheden in de voorspelling van waterhoogtes, tijdstip van hoogste niveau en duur van de hoogwatergolf. Ook de publieke uitspraken van bestuurders waren nogal wisselend en veranderlijk. Het interview met deltacommissaris Peter Glas, gepubliceerd in de Volkskrant van heden, 22 juli 2021, is meer dan lezenswaardig. Citaat: “de natuur is soms meedogenloos. Modellen helpen ons wel te begrijpen en in zekere mate te voorspellen. Zekerheid geven ze niet, ze geven een richting,”

Participant geeft aan dat de mededeling dat bij een dijkinspectie tijdens de ramp in Noord-Limburg 17 kwetsbare locaties werden vastgesteld, evenals de angst voor verzadiging van de dijken, twijfels oproept over het inzicht in de kwaliteit van de dijken. Deze constatering komt nog weer in een ander daglicht te staan met de uitspraak van bestuurders dat 750 miljoen euro beschikbaar is voor verbeteringen maar dat realisatie gehinderd wordt door trage besluitvorming. Die traagheid is ook van toepassing bij het besluitvormingsproces voor de Lob van Gennep.

De bestuurlijke conclusie dat het systeem de ‘stresstest’ heeft doorstaan is overmoedig. De Maaswerken in het zuiden van Limburg hebben zeker bijgedragen aan de relatief goede afloop, maar er is ook sprake van een forse dosis geluk. Op diverse plaatsen werden waterstanden gemeten waarbij de normhoogte van de dijken angstvallig werd benaderd bij veel lagere debieten dan bij die normhoogtes horen. Dat is meer dan een aanwijzing om de dijknormen te heroverwegen.

De bovenstaande kanttekeningen zijn niet bedoeld om afbreuk te doen aan de prestaties van bestuurders en uitvoerders, maar als aansporing voor een maximaal degelijke onderbouwing van het definitieve besluit omtrent de veilige toekomst van de Lob van Gennep. Er moet terdege rekening gehouden met onzekerheden in scenario’s en in rekenprogramma’s.

Reactie deelzienswijze nr. 26-01

Het hoogwater van juli 2021 laat inderdaad zien dat er situaties op kunnen treden die eerder niet voorzien waren. U pleit ervoor om rekening te houden met onzekerheden in scenario’s en rekenprogramma’s, ten aanzien van de definitieve besluitvorming omtrent de Lob van Gennep. De waterkeringen die de Lob van Gennep beschermen tegen hoogwater uit de Maas en de Niers, moeten voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. Met het vaststellen van deze norm in 2017 is reeds rekening gehouden met klimaatveranderingen en onzekerheden.

Samenvatting deelzienswijze nr. 26-02

Ontwerp-Voorkeursbeslissing.

Participant refereert aan het historische besluit begin vorige eeuw om de Maas te kanaliseren en dat dit besluit bepalende consequenties heeft voor het Maas-beleid van vandaag. Belangrijke rivierkundige consequentie van die ingreep was dat de afvoer van de Maas begrensd werd. In het midden van de vorige eeuw werd de afvoer zelfs verder begrensd door het onttrekken van de Beerse Overlaat aan de rivierbedding. De afvoer via de Bedijkte Maas is van essentieel belang voor de waterveiligheid van (Noord) Limburg en in het bijzonder van de dorpen in de Lob van Gennep. (Opmerkelijk is dat de Beerse Overlaat van de Maas werd afgesloten met het argument dat anders dorpen zouden overstromen terwijl in de Lob van Gennep het argument wordt omgekeerd om waterbergende werking te behouden en dorpen

juist willens en wetens te laten overstromen ten faveure van een uiterst beperkte kostenbesparing stroomafwaarts.)

De beperking van de huidige Bedijkte Maas wordt gekwantificeerd in een richtlijn van de overheid om als uitgangspunt te hanteren een waterstijging van 10 centimeter per toename in de afvoer van 100 m³/seconde. Ter illustratie: ten opzichte van de situatie 1993 of 1995 zou dit een waterstijging van ruim 2 meter betekenen!

De noodzakelijke aanpassingen aan het verouderde Maas-systeem hebben geleid tot belangrijke en omvangrijke initiatieven zoals Deltaprogramma Maas, de Maaswerken e.d. Daaruit zijn al belangrijke verbeteringen aan het Maas-systeem voortgekomen. Echter door de verbetering van het stroomvoerend vermogen in het zuidelijke deel van de Maas en de nog bestaande beperkingen van de Bedijkte Maas lijkt (Noord) Limburg in het gedrang te komen.

De verplichting opgelegd door de toenmalige minister om de extra belasting van de Bedijkte Maas ten gevolge van verbeteringen in de waterveiligheid langs de Limburgse Maas door de provincie te laten compenseren is puur technocratisch en gericht op kostenbesparing (niet op veiligheid). Voorbijgaand aan juridische aspecten, de afruil van waterveiligheid tussen twee bewoonde gebieden met het argument kostenbesparing past niet in de Nederlandse historie waarin dijken worden gebouwd ter bescherming van mensen. Die afruil past evenmin bij integraal rivier management.

Het streven naar waterstandsverlaging in de Bedijkte Maas is het beste gediend met verbeterde afvoer. De berekeningen van HKV voor de verschillende varianten van de Lob van Gennep zijn gebaseerd op zeer specifieke uitgangspunten en zijn niet universeel. Het berekende waterstandseffect door de inzet van de Lob van Gennep als bergingsgebied is te onzeker om bepalend te zijn voor de dijkhoogte en dus de veiligheid langs de Bedijkte Maas. Verlaging van de dijkhoogte langs de Bedijkte Maas op basis van het onzekere effect van de inzet van de Lob zou, zou zelfs ten nadele van de waterveiligheid daar zijn en dus is een kostenbesparing toe te rekenen aan de Lob niet verantwoord.

Reactie deelzienswijze nr. 26-02

Het klopt dat een verbeterde afvoer bijdraagt aan waterstandsverlaging in de Bedijkte Maas. En het klopt dat door het aanleggen en verbeteren van dijken, de ruimte voor de rivieren om water af te voeren tijdens hoogwatersituaties, verder beperkt wordt. Waterveiligheid door dijken en afvoercapaciteit van de rivier beïnvloeden elkaar. Daarnaast zijn er andere aspecten waar rekening mee te houden is. Daarom wordt binnen mijn ministerie gewerkt aan het programma Integraal Riviermanagement (IRM). Dit programma staat voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak van de opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, natuur- en economische ontwikkeling, zoetwatervoorziening en scheepvaart. In het kader van het Deltaprogramma en het programma Integraal Riviermanagement wordt over de gehele Maas gekeken waar het mogelijk, haalbaar en effectief is om rivierkundige maatregelen te treffen. Deze maatregelen zijn langs de gehele Maas nodig.

Samenvatting deelzienswijze nr. 26-03

De besluitvorming in vogelvlucht. Participant geeft een overzicht van enkele significante punten uit de besluitvorming die sinds de overstromingen van 1993 en 1995 hebben plaatsgevonden.

Commissie Boertien handhaaft de conclusie dat verbetering van afvoer in het Maas-systeem het instrument is om overstromingen te vermijden en dat geen heil verwacht kan worden van

opslag, retentie, berging overloop etc. in het gebied langs de Maas. Het kabinet heeft de conclusies van de Commissie Boertien onverkort overgenomen.

De minister verklaart in 1996 het gebied tussen Gennep en Mook tot rivierbedding. Dat heeft onder meer tot gevolg dat er een basis wordt gelegd voor langdurige, tot nu toe voortdurende, onrust bij gebruikers van dat gebied. Zo verlenen lokale overheden bouwvergunningen en sluit de centrale overheid die vergunde bouwwerken uit van schadevergoeding bij eventuele rampen.

Rond 2002 onderzoekt de Commissie Luteijn de inrichting van noodoverloopgebieden en concludeert dat alleen de herinrichting van de Beerse Overlaat vanwege de omvang, van betekenis zou kunnen zijn. Het kabinet neemt afstand van die bevindingen en daarmee is inrichting van noodoverloopgebieden van de baan. In het Nationaal Waterplan 2009-2015 is dat nog eens expliciet vermeld.

Geleidelijk worden de contouren van het verbeteren van de waterveiligheid duidelijk. Limburg mag bescheiden bedijkt worden maar moet compenseren voor verbeterde afvoer naar de Bedijkte Maas. Nieuw beleid lijkt geboren: waterveiligheid wordt per provincie afgerekend. De kabinetsbesluiten ten aanzien van Commissies Boertien en Luteijn lijken niet te bestaan. De discutabele compensatieverplichting maakte het noodzakelijk om bergingsgebieden aan te wijzen. Het gebied Thorn Wessems en de Lob van Gennep werden uiteindelijk kandidaat. In het rapport van Rijkswaterstaat van 10 maart 2016 werd aan de Lob van Gennep bij een debiet van 3800m³/seconde een waterstands daling stroomafwaarts van 16 centimeter toegekend. In dit rapport wordt zeer terecht en nadrukkelijk gewezen op de grote onzekerheden in dat resultaat maar desondanks wordt de berekende waterstands daling van 16 centimeter daarna in de vervolgstappen gehanteerd als ijkpunt.

Na de langdurige voorgeschiedenis verschijnt meer dan 20 jaar na de overstromingen van 1993 en 1995 de Waterwet 2017 met de verassende wijzigingen in de norm voor de dijk tussen Gennep en Mook. In voorgaande, beleidsbepalende documenten werd tot in 2016 voor dijktraject 54.1 de norm 1/1000 gehanteerd. In de Waterwet 2017 blijkt die norm per 1 januari 2017 te zijn teruggebracht tot 1/300. Een opwaartse bijstelling van evacuatie fractie en een reductie van een eerdere raming van de overstromingsschade is in achterliggende documenten terug te vinden.

In mei 2018 werden de resultaten van het MIRT-onderzoek gepubliceerd. Dit onderzoek werd gebaseerd op de toen geldende uitgangspunten: de Lob van Gennep is onderdeel van de rivierbedding en zal worden ingezet als waterberging. Die uitgangspunten zijn medebepalend voor de resultaten van dat MIRT-onderzoek.

En dan wordt de verkenning gestart waarin een aantal varianten wordt gepresenteerd. De minister geeft als randvoorwaarde mee, en informeert de Tweede Kamer overeenkomstig, dat in het beoogde compenserende waterbergingsgebied zich geen woonkernen mogen bevinden. De variant met dubbele dijken beantwoordt aan die voorwaarde maar de variant verdwijnt zonder degelijke argumentatie uit de verkenning. In de andere varianten wordt de randvoorwaarde van de minister zonder enige toelichting genegeerd. Wel krijgt de variant met extra hoge dijken en een waterkerende inlaat veel aandacht. In die variant wordt waterberging gemaximaliseerd en de wettelijke bescherming van de woonkernen kan met een druk op de knop worden opgeheven.

De tweede doelstelling van het project veranderd geleidelijk: de oorspronkelijke compensatieplicht wordt vervangen door het argument kostenbesparing stroomafwaarts. (Uit documentatie van de provincie Limburg blijkt dat het gaat om 8,5 miljoen euro op een bedrag van bijna 170 miljoen euro. De waterkerende inlaat zou in orde van 50 miljoen euro gaan kosten.)

Het voorliggende voorkeursalternatief is gebaseerd op toepassing van de wettelijke vastgelegde norm voor de dijken rond de Lob van Gennep. Voorts heeft de minister bepaald dat de kwalificatie van het gebied als rivierbedding ongedaan wordt gemaakt. Rest nog de discutabele compensatie verplichting met consequenties voor de Lob van Gennep met daarin 5 woonkernen, zoals die ooit is afgesproken tussen de minister en de provincie Limburg.

Met de in werking treden van de Waterwet 2017 waarin de normen voor de dijken zijn vastgelegd is de aanvechtbare compensatieplicht alleen al op technische gronden overbodig geworden. De normering van de Limburgse dijken is zodanig dat dat deze al lang zijn overstroomd voordat de Bedijkte Maas met 1/3000 dijken in de gevarezone komt. Via de Waterwet krijg heel Limburg, inclusief steden en dorpen, een waterbergende functie opgedrongen. In die zin heeft de Lob van Gennep geen rivierkundige status aparte. Aan de bestuurlijke afspraak dat geen afwenteling benedenstrooms zal plaatsvinden is impliciet voldaan, daardoor al maximaal ingelost en dus overtollig. Toetsing door Rijkswaterstaat van de plannen voor de Lob van Gennep aan die niet relevante afspraak is dus overbodig.

Anderzijds is de verbetering van de waterveiligheid langs de Maas gekoppeld aan verbeteren van de afvoer en daarin mag de Bedijkte Maas geen belemmering vormen en, volgens de omgekeerde redenering, geen bedreiging vormen voor de waterveiligheid in Limburg. Het besluitvormingsproces is niet consistent. Ondanks kabinetsbesluiten over Boertien (afvoer en geen retentie) en Luteijn (geen noodoverloop), ondanks de toezegging van de minister aan de Tweede Kamer dat in de Lob van Gennep geen woonkernen onder water gezet mogen ten behoeve van retentie of waterstandsdeling stroomafwaarts, blijft het idee om de Lob van Gennep met daarin 5 woonkernen in te zetten ten behoeve van waterstandsdeling stroomafwaarts het besluitvormingsproces verstoren. Deze waarneming zou de indruk kunnen wekken dat deelnemers in dat proces maar moeilijk afscheid nemen van achterhaalde concepten.

Reactie deelzienswijze nr. 26-03

In 1994 adviseerde de Commissie Boertien II om in het deel van de Maas tussen Roermond en Mook het zomerbed te verlagen en zand te winnen alsmede kades aan te leggen op plaatsen waar het waterstandsverlagend effect van de verruimingsmaatregelen niet voldoende zou zijn. Deze kades zijn in de jaren negentig aangelegd op grond van de Deltawet grote rivieren.

Met een wijziging van de Wet op de waterkering in 2005 hebben de kades de status van primaire waterkering gekregen. In feite was dit een nader inzicht ten opzichte van het advies van de Commissie Boertien II, waarbij de aannahme was geweest dat de kades het karakter van nooddijken zouden hebben en op termijn door rivierverruiming (grotendeels) overbodig zouden worden. Na 2005 zijn de waterkeringen versterkt op basis van de tot 1 januari 2017 geldende veiligheidsnorm. Dit geldt ook voor de waterkeringen die de Lob van Gennep beschermen tegen hoogwater uit de Maas en de Niers.

Na de hoogwaters van 1993 en 1995 is inderdaad het besef gekomen dat een verandering in beleid noodzakelijk was. Duidelijk werd toen dat de ruimte voor de rivieren te veel beperkt

werd en dat er veel schade ontstond, doordat in kwetsbare gebieden/ lager gelegen gebieden gebouwd is. Uit dit besef is de Beleidslijn ruimte voor de rivier ontstaan. Gebieden die bij een afvoer van 3935 m³/seconden onder water komen te staan en buiten het stroomvoerend gebied lagen, kregen de status van 'rivierbed met waterbergend regime'.

Zoals u in uw zienswijze aangeeft, ben ik voornemens de status rivierbed in het achterliggende binnendijkse gebied voor de Lob van Gennep te laten vervallen. Het onherroepelijk worden van een besluit over de realisatie van een dijkversterking en of systeemwerkingsmaatregel is het moment om doorvoeren van een andere status van het gebied achter de primaire kering in gang te zetten. De inwerkingtreding volgt zodra met de fysieke wijziging van de kering is begonnen.

De gebieden Lob van Gennep en Thorn Wesseem worden veiliger, conform de wettelijke waterveiligheidsnorm, en ze behouden een waterbergende werking die van belang is voor het hele Maas-systeem. In verband met deze waterbergende werking is met de bestuurlijke partners langs de Maas afgesproken om in de Lob van Gennep en Thorn Wesseem te werken met een aangepast regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte; dit betekent dat er grenzen worden gesteld aan de omvang van de toegestane ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied, via een begrenzing van de toegestane toename aan bebouwing. En met het vervallen van de status rivierbed komt de huidige individuele vergunningplicht bij Rijkswaterstaat te vervallen voor (ver)bouw van onroerend goed.

Ik merk hierbij ook op dat er in de voorkeursbeslissing voor de Lob van Gennep geen aanvullende maatregelen opgenomen zijn gericht op het verbeteren van de waterbergende werking. Dit was met de afgevalen alternatieven voor 'Verbindende Dijken' wel het geval, denk hierbij bijvoorbeeld aan een waterkerende instroomvoorziening. In de verkenning is door onderzoek gebleken dat door dijkversterking conform de wettelijke waterveiligheidsnorm van 1/300 per jaar, stroomafwaarts een waterstandsverlaging optreedt bij extreme hoogwatersituaties. (zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.4).

Ook merk ik op dat er geen sprake is van inconsistentie in de besluitvorming. Er is geen sprake van het aanwijzen van de Lob van Gennep als noodoverloopgebied of bergingsgebied. Er worden geen dorpen onder water gezet, dus ook niet in de Lob van Gennep. Het gebied wordt, na aanleg van het alternatief 'Reguliere Dijken' beschermd volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm. Hierin wordt geen onderscheid gemaakt tussen provincies (zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.3). De normen voor waterkeringen (dijktrajecten) kunnen weliswaar verschillen. De normering is echter voor alle waterkeringen eenduidig tot stand gekomen. De kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag voor niemand groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Dit niveau voor de basisbescherming is vervolgens vertaald naar een veiligheidsnorm voor elk dijktraject, uitgedrukt in overstromingskansen. Daarnaast worden gebieden waar veel slachtoffers kunnen vallen of waar de economische schade groot zal zijn, extra beschermd. De veiligheidsnorm voor dijktrajecten is dus hoger naarmate een overstroming tot grote aantallen slachtoffers of grote economische schade zou kunnen leiden. Iedereen in Nederland krijgt echter tenminste hetzelfde basisbeschermingsniveau tegen overstromingen. Met het vaststellen van de normen is rekening gehouden met de klimatologische omstandigheden.

Samenvatting deelzienswijze nr. 26-04

Ontwerp-voorkeursbeslissing

Voor het overige wordt opgemerkt dat de inhoudelijke onderbouwing in het omvangrijke document uiterst summier is, kwalitatief en dus subjectief is en zonder referenties is. Dat maakt het geven van een inhoudelijke zienswijze vrijwel onmogelijk. Participant plaats desondanks een paar kanttekeningen.

Er is nauwelijks aandacht voor de effecten op en voor de inwoners van het gebied. Het criterium draagvlak dekt die noodzaak niet. De drie doelstellingen worden gelijkwaardig en kwalitatief gewogen. Waterveiligheid is met afstand de meest zwaarwegende doelstelling, waterberging is een eenduidig bepaald door dit voorkeursbesluit en gebiedsverbetering is slechts een prettige bijkomstigheid. De kosteninformatie wordt zonder enige toelichting gepresenteerd.

Teleurstellend is dat de dijkhoogte in deze fase van de verkenning zonder onderbouwing en met grote marge wordt gepresenteerd. In het hoofddocument wordt 15 meter NAP genoemd in het milieueffectrapport wordt 14,5meter NAP plus of min 20 centimeter.

Zijdelings wordt verwezen naar een HKV-rapport maar dat bewuste rapport was volgens het Ontwerpteam Dijken wel geschikt voor de beoordeling van de verschillende alternatieven maar niet geschikt voor de bepaling van de dijkhoogte. Voorts heeft dat team aanbevolen zeer transparant te zijn over de bepaling van de dijkhoogte.

In hoofdstuk 6 van het MIRT-rapport worden een aantal aanbevelingen gedaan waaronder het opstellen van een calamiteitenplan. Helaas wordt geen aandacht besteed aan die aanbevelingen.

Het tijdschema van het project is dramatisch lang. De watersnood van 1995 is inmiddels meer dan 25 jaar geleden en het lijkt er nu op dat het project Lob van Gennep niet eerder dan 10 jaar na de totstandkoming van de Waterwet gerealiseerd gaat worden.

De periode voor de afronding van het definitieve besluit voorkeursalternatief zou benut moeten worden voor een kritische toetsing van de normen in de Waterwet op basis van de ervaringen opgedaan tijdens recente overstroming.

Tot slot een dringend beroep op de minister om op korte termijn een eenduidig projectbesluit op hoofdlijnen te nemen waardoor voortgang kan worden gemaakt met de technische detaillering en tijdwinst kan worden geboekt met de realisatie. De hoofdlijnen zijn duidelijk, minder zwaarwegende aspecten kunnen in de planuitwerking geadresseerd worden. De monitoring en toetsing door Rijkswaterstaat zorgt voor borging van waterveiligheidsdoelen. Conform de ervaringen met de recente overstromingen en de geciteerde opmerkingen over de beperkingen van de rekenmodellen moet Rijkswaterstaat daarbij een weloverwogen veiligheidsmarge hanteren.

Reactie deelzienswijze nr. 26-04

Het effect van het project op inwoners is aan bod gekomen in het milieueffectrapport. Dit wordt ook onderschreven door de onafhankelijke commissie voor de milieueffectrapportage. Daarnaast heeft een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden waardoor de belangen van inwoners en ondernemers, door hen zelf ingebracht zijn en onder andere in de ontwerpen zijn meegenomen.

Het voorkeursalternatief is bepaald aan de hand van 6 beoordelingscriteria, die allemaal meespelen. Het is voor de besluitvorming in deze fase van belang dat de verschillende alternatieven onderling te vergelijken zijn. Hierbij zijn de alternatieven op de 6 criteria met elkaar vergeleken, waarbij een aantal criteria kwantitatief en een aantal criteria kwalitatief zijn uitgewerkt.

De aan te leggen dijkhoogte varieert inderdaad over de gehele lengte van het dijktraject. In bijlage 3 van de voorkeursbeslissing zijn kaarten opgenomen waarop de indicatie van de hoogte per dijktraject is weergegeven. De hoogte van NAP + 15 meter is enkel van toepassing op de specifieke hoge-grond-oplossing in het rivierduin bij dijkvak 6. Dit heeft te maken met de extra benodigde robuustheid om bomen op de waterkering te kunnen plaatsen ten behoeve van de gebiedsspecifieke inpassing op deze locatie.

Het onderzoeksrapport 'Lob van Gennep - Hydraulische analyses voor Verkenning' (HKV, september 2020) richt zich enkel op de vergelijking tussen de verschillende alternatieven op het vlak van waterstandsverlaging en op effectbeoordelingen op aspecten die aan water gerelateerd zijn. Het rapport speelt geen rol om tot dijkhoogtes te komen en is daar ook niet voor bedoeld. Dijkhoogtes worden in de planuitwerking van het project definitief vastgesteld. De bepaling van de benodigde dijkhoogtes gebeurt op basis van de vigerende, landelijke ontwerprichtlijnen voor waterkeringen.

Ten aanzien van de aanbeveling om een calamiteitenplan op te stellen kan ik aangeven dat dit de verantwoordelijkheid is van de Veiligheidsregio Limburg Noord. Als het water in de Maas zo hoog staat dat gebieden langs de Maas dreigen te overstromen, valt de veiligheid van de bewoners uit de gebieden die dreigen te overstromen onder de verantwoordelijkheid van voorzitter van de Veiligheidsregio Limburg Noord.

Overheden, organisaties en hulpdiensten werken bij een crisissituatie nauw met elkaar samen onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de veiligheidsregio. Voor deze situaties heeft Veiligheidsregio Limburg Noord een Rampenbestrijdingsplan Hoogwater Maas en het generieke evacuatieplan opgesteld. In het eerste document staan de grenswaarden van afvoer en waterstand van de Maas waarbij de veiligheidsregio, overheden, organisaties en hulpdiensten gaan acteren. Het evacuatieplan beschrijft hoe een eventuele evacuatie vorm kan krijgen. Het Rampenbestrijdingsplan Hoogwater Maas is in te zien op de [website](#) van de Veiligheidsregio Limburg Noord.

Ik ben mij bewust van de urgentie van de opgaven voor de Lob van Gennep. Een zorgvuldige besluitvorming voor dergelijke belangrijke opgaven is van groot belang. De voorkeursbeslissing is inderdaad een besluit op hoofdlijnen. In de planuitwerking wordt het alternatief 'Reguliere Dijken' nader uitgewerkt.

Zienswijze 27 (idnr. 82701041)

Samenvatting zienswijze nr. 27

Participanten vormen een vennootschap onder firma en exploiteren een melkvee- en rundveehouderij en een akkerbouwbedrijf. Participanten hebben kennisgenomen van de ontwerp-voorkeursbeslissing en zien aanleiding om een zienswijze in te dienen.

De cultuurgronden en bedrijfslocaties die in eigendom of in pacht zijn bij de participanten liggen in het projectgebied Lob van Gennep. Uit de plankaart (bijlage 3) van de ontwerp-voorkeursbeslissing is de huiskavel van de participanten aangeduid als “natuurontwikkeling Niersdal”. Niet duidelijk is welke concrete maatregelen worden beoogd, anders dan dat de wens wordt uitgesproken om de natuurwaarden van het Niersdal te vergroten. Deze wens is echter niet uitvoerbaar gezien het agrarische gebruik van deze percelen door de participanten ten behoeve van de uitvoering van hun agrarische ondernemen. Op deze huiskavel vindt beweiding en voerwinning plaats. Dit is niet te verenigen met natuurontwikkeling. Voorts zorgt een dergelijke aanduiding voor planologische schaduwwerking in de toekomst op zowel de percelen als ook de bedrijfslocaties. De toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden voor het bedrijf worden door deze aanduiding beperkt. Participanten kunnen zich dan ook niet verenigen met de aanduiding van “natuurontwikkeling Niersdal” op percelen die in eigendom of in gebruik zijn.

De vertegenwoordiger van de participanten heeft hieromtrent contact gehad met een lid van het kernteam Lob van Gennep. Uit dit gesprek blijkt dat de term “natuurontwikkeling Niersdal” abusievelijk op de percelen is gelegd. Afgesproken is dan ook om deze aanduiding op de kaart van de bewuste percelen te verwijderen. Gezien het feit dat de aanduiding nog altijd op de kaarten is aangegeven, verzoeken participanten dan ook via deze formele zienswijze om de aanduiding te verwijderen alsook in de verdere planvorming in het kader van de Lob van Gennep verwijderd te houden alsook anderszins in de breedste zin van het woord.

Door de ophoging van de dijken zoals voorgesteld op de plankaart (bijlage 3) van de ontwerp-voorkeursbeslissing, constateren participanten dat de voorzieningen rondom de bedrijfslocaties moeten worden versterkt. Participanten hebben tot nu toe zichzelf beschermd tegen hoogwater door het aanbrengen van voorzieningen. Zij zijn nu genoodzaakt om deze voorzieningen te verhogen en te versterken, gezien het feit dat de dijken ook verhoogd worden, waardoor hun eigendommen eerder vol water zullen stromen. Het plan zorgt dus wel degelijk voor een verandering van buitendijks gelegen objecten en percelen. Participanten verzoeken deze gevolgen nadrukkelijk mee te laten wegen in de besluitvorming en de verdere planvorming.

Participanten geven aan tijdig geïnformeerd te willen worden over de besluitvorming en verdere planvorming alsook over duidelijkheid aan de voorkant over de mogelijkheden voor schadevergoeding en kostenvergoeding voor het nemen van aanvullende maatregelen ter versterking en verhoging van de voorzieningen ter bescherming van de eigendommen ten de gevolgen van een overstroming. Gelieve voor besluitvorming contact op te nemen met de vertegenwoordiger van de participanten.

Reactie zienswijze nr. 27

De aanduiding ‘natuur’ op de kaarten uit bijlage 3 van de ontwerp-voorkeursbeslissing ter hoogte van uw huiskavels is aangepast. De legenda eenheid op de plankaart is gewijzigd in zoekgebied “natuurontwikkeling Niersdal” waarbij de begrenzing is beperkt tot de noordzijde van het Niersdal tussen de monding van de Niers en Maria Roepaen.

De huidige bestemming ‘agrarische met waarden – landschappelijke openheid’ zoals opgenomen in het gemeentelijk bestemmingsplan, wordt niet gewijzigd.

U geeft aan dat, als gevolg van het ophogen van de dijken, uw eigendommen eerder onder water komen te staan. Er is echter geen verband tussen het ophogen van de dijken en het moment van overstromen van uw eigendommen. Het ophogen van de dijken komt voort uit de

aangepaste waterveiligheidsnormen voor waterkeringen. Hiermee wordt de kans op overstromen van de keringen kleiner. Dit heeft een positief effect op binnendijs gelegen gebieden. Uw bedrijf is buitendijs gelegen. Het moment dat u wateroverlast ondervindt wordt bepaald door de hoeveelheid water dat door de Niers wordt afgevoerd. De hoogte van de dijken langs de Niers beïnvloeden die hoeveelheid niet.

Zienswijze 28 (idnr. 82702711)

Samenvatting zienswijze nr. 28

Participant kan zich vinden in het alternatief 'Reguliere Dijken' zoals deze is opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing. Participant betreurt het echter dat het effect van het plan op de land- en tuinbouwsector en de agribusiness tot nu toe niet is benoemd en meegewogen. Het belang wordt noch bij het beoordelingskader noch in het milieueffectrapport benoemd. Participant verzoekt om dit alsnog in de planuitwerking in de vorm van een landbouw effectrapportage (LER) te doen. Participant geeft in de zienswijze aan wat in ieder geval in een landbouw effectrapportage betrokken moet worden.

Voorts vraagt participant aandacht voor de kwalitatieve consequenties van het plan ten aanzien van de hydrologie van de naast gelegen agrarische percelen. Ook de consequenties voor het landbouwverkeer en de passeerbaarheid van de hogere dijken voor landbouwverkeer dienen in ogenschouw genomen te worden.

Vervolgens dient onderzocht te worden hoe de geconstateerde negatieve effecten tot een minimum beperkt kunnen worden dan wel gecompenseerd of gemitigeerd kunnen worden. Zo moet voorkomen worden dat de benodigde agrarische gronden die nodig zijn voor de aanleg van de dijken van deels van functie veranderen en deels als geamputeerde landbouwpercelen achterblijven. Aankoop van volledige percelen en of een herverkaveling of samenvoegen van restpercelen kan hier een oplossing bieden.

Participant werkt in de planuitwerking graag in samenwerking met de betreffende belanghebbenden samen aan gepaste oplossingen.

Tot slot merkt participant op dat nog niet duidelijk uit de ontwerp-voorkeursbeslissing blijkt hoe de waterbergende functie wordt versterkt en hoe het water na een overstroming op een snelle en veilige manier het gebied uit kan stromen. Ten aanzien van de vraag over de waterbergende functie merkt participant op dat er bij een waterveiligheidsnorm van 1/300 er geen verschil meer bestaat tussen andere delen langs de Maas in Limburg.

Reactie zienswijze nr. 28

Participant verzoekt om een Landbouweffectrapportage (LER). Het is gebruikelijk om een LER op te stellen indien belangrijke (negatieve) effecten voor de landbouw zijn te verwachten. Een van de doelstellingen van het project Lob van Gennep is om de waterveiligheid in het gebied te verbeteren, waardoor de kans op overstroming kleiner wordt. Dit heeft dus juist een positief effect. De verwachting is dat het effect van het project op individuele bedrijven beperkt is en niet van dien aard dat de bedrijfsvoering van de aanwezige landbouwbedrijven op grote schaal in de Lob van Gennep beïnvloed worden. Deze verwachting is gebaseerd op het feit dat de in het milieueffectrapport onderzochte alternatieven de huidige dijktrajecten en de hogere gronden volgen. Hiermee is het ruimtebeslag op de omgeving en landbouwbedrijven beperkt. Het alternatief 'Reguliere Dijken' is opgenomen in de voorkeursbeslissing. Dit alternatief heeft

van de onderzochte alternatieven, het minste ruimtebeslag tot gevolg. Dit betekent ook het minste effect voor de landbouw. Ik zie dan ook geen reden om een LER op te stellen voor de Lob van Gennep.

In de verkenning is met aanwonenden gewerkt in werkateliers aan de vormgeving van de waterkeringen. In de volgende fase, de planuitwerking, worden de ontwerpen, eveneens in overleg met de omgeving, verder uitgewerkt. Door de ontwerpen in overleg uit te werken, kunnen negatieve effecten op het (landbouwkundig) gebruik voorkomen of verminderd worden. Ook zal vanuit het project initiatief genomen worden om in gesprek te gaan met eigenaren van de aanliggende percelen, waar aankoop van grond aan de orde kan zijn.

Er worden geen specifieke maatregelen genomen ten aanzien van de verbetering van de waterbergende werking van het gebied. In de verkenning is door onderzoek gebleken dat door de waterkeringen te verbeteren conform de wettelijke waterveiligheidsnorm van 1/300, stroomafwaarts op toch een waterstandsverlaging optreedt bij extreme situaties (zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.4).

Met de uitvoering van de dijkversterking neemt de kans op overstroming van het gebied af. Mocht een zeer extreme Maasafvoer voorkomen waar de dijken niet op berekend zijn en overstroming toch plaatsvinden, dan zal het water voor een belangrijk deel via het kanaal van de Mookerplas het gebied weer uitstromen. De hierin aanwezige keersluis zal openen zodra de waterstanden in de Maas na het hoogwater voldoende gezakt zijn.

Zienswijze 29 (idnr. 82707240)

Samenvatting zienswijze nr. 29

Participant stelt vast dat er een haalbaarheidsonderzoek loopt naar het verplaatsen van de sportvelden in Ottersum. De nieuwe mogelijke bestemming is aan de noordzijde van Ottersum, waar meerdere landbouwers hun gewassen telen op beste landbouwgrond.

Participant heeft daar een biologisch melkveebedrijf. De huiskavel van de participant die nodig is voor beweiding van de koeien is ook aangewezen als zoekgebied voor de toekomstige locatie van de sportvelden. Participant geeft aan dat dit geen optie voor hem is en geeft hiervoor de volgende argumentatie:

- *De grond is onmisbaar voor het bedrijf;*
- *Mocht het bedrijf grond af moeten staan voor de situering van de voetbalvelden, is het bedrijf genoodzaakt te stoppen met de biologische bedrijfsvoering. Er kan dan niet meer aan de eisen voor weidegang worden voldaan;*
- *Het bedrijf is niet meer over te nemen door de zoon van de participant die in de maatschap zit;*
- *Om aan de nieuwe stikstofreductie plannen te voldoen moet er juist meer en niet minder beweid worden.*

Bovendien is met het verhogen van de harde waterkering bij de huidige locatie van de voetbalvelden de waterveiligheid ook geborgd en is verplaatsing niet nodig.

Participant geeft tot slot aan dat men niet meewerkt aan de mogelijke plannen om de voetbalvelden te verplaatsen om het familiebedrijf, dat al 120 jaar op deze locatie zit, te redden.

Reactie zienswijze nr. 29

Op de locatie van de huidige voetbalvelden in Ottersum is inderdaad de aanleg van een nieuwe waterkering voorzien. De huidige kering, een keermuur, moet verhoogd worden om aan de huidige waterveiligheidsnormen te voldoen. Dit levert knelpunten op ten aanzien van de verkeersveiligheid en de ruimtelijke kwaliteit. Door het verplaatsen van de voetbalvelden, ontstaat niet alleen ruimte om een groene waterkering aan te leggen, maar ook ruimte voor recreatieve voorzieningen, natuurontwikkeling en zogenaamde weerdverlaging. Met deze weerdverlaging, ontstaat meer ruimte voor de Niers in tijden van hoogwater.

Ook voor de voetbalvereniging Achates levert verplaatsing voordelen op. Er bestaat op een nieuwe locatie de mogelijkheid om kunstgras aan te leggen en meer parkeerplaatsen en kleedkamers te realiseren.

Op dit moment wordt onderzocht naar welke locatie de voetbalvelden verplaatst kunnen gaan worden. Ook wordt hierbij gekeken hoe de impact op de omgeving zo beperkt mogelijk kan blijven. Uw zienswijze wordt hierin meegenomen. De gemeenteraad van Gennep zal uiteindelijk besluiten wat de beste locatie is. U wordt door het projectteam op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen omtrent de verplaatsing van de voetbalvelden.

Zienswijze 30 (idnr. 82747680)

Samenvatting zienswijze nr. 30

Participant stelt dat gezien de dijken in het gebied niet meer voldoen aan de huidige eisen/wettelijke bescherming, er een noodzaak ontstaat om deze aan de huidige eisen aan te passen. Deze veranderingen aan de eisen hebben ervoor gezorgd dat de projectgroep "Lob van Gennep" is ontstaan, dit om in samenspraak met de inwoners tot een goede oplossing voor dit probleem te komen. De hierbij ontstane ideeën hebben een grote invloed op onze omgeving als inwoner. Met name de meerdere bomenrijen die momenteel aan de binnenzijde van de dijk staan en die gezichtsbepalend zijn voor het gebied, zullen verwijderd worden.

Participant stelt dat de bredere voet van de dijk en de daarbij behorende vernieuwde afwatering heel ver binnendijks komen te liggen. Participant vraagt zich af of deze afwatering wellicht naar de buitenzijde verplaatst wordt. Met deze aanpassing kan de bomenrij langs de Koningsbeemdweg en de Broekstraat in Middelaar behouden blijven.

Participant verzoekt andere oplossingen te zoeken zodat de bescherming tegen hoogwater geborgd blijft en de mensen in dit gebied een hoogwaterbescherming krijgen die aan de wettelijke eisen voldoet.

Reactie zienswijze nr. 30

Het project Lob van Gennep heeft gevolgen voor de omgeving. In de volgende fase, de planuitwerking, worden de maatregelen verder uitgewerkt. Hierbij wordt ook gezocht naar mogelijkheden om de effecten zo veel mogelijk te beperken. In de verkenning zijn de mogelijkheden voor het behoud van de bomenrij langs de dijk bij Middelaar al onderzocht. Om de dijk voldoende veilig te maken, is een steunberm noodzakelijk op de plek waar zich nu de lange bomenrij bevindt. Om toch een gedeelte van de lange bomenrij te sparen, is ervoor gekozen om een uitzondering te maken voor de bomen langs de Broekstraat tussen de Fuikstraat en de Huissestraat. Hier wordt een speciale technische maatregel genomen (een ondergronds damwandscherm) in combinatie met een rivierwaartse verschuiving van de dijk.

Het is niet mogelijk om deze oplossing op het gehele dijkvak van Mook tot en met Middelaar toe te passen, omdat dit voor een te groot verlies aan ruimte van de rivier zou zorgen en bovendien daarvoor de kosten en dekking niet in balans zijn.

Het watersysteem wordt eveneens in de volgende fase, de planuitwerking, verder uitgewerkt. Voor het binnen- en buitendijkse watersysteem geldt dat een verbinding hiertussen, door of onder de dijk, zeer onwenselijk is. De aanpassing van het watersysteem is er juist op gericht deze verbindingen, die er in de huidige situatie wel zijn tussen binnen- en buitendijks, op te heffen. Wel wordt daarbij bekeken waar het wel of niet nodig is de binnendijkse watergang terug te brengen. Het al dan niet terugbrengen van de watergang zal echter geen verschil maken voor het kunnen behouden van een groter deel van de bommenrij.

Een van de doelstellingen van het project is het verbeteren van de waterveiligheid. Het project is erop gericht dat de waterkeringen die het gebied beschermen, aan de huidige waterveiligheidsnormen voldoen.

Zienswijze 31 (idnr. 82692912), zienswijze 32 (idnr. 82692803) en zienswijze 35 (idnr. 82751210)

Samenvatting deelzienswijze nr. 31-01

Participanten geven aan dat sinds de hoogwatersituaties in 1993 en 1995 hoogwaterveiligheid opnieuw aandacht heeft gekregen. Tijdens de inzageperiode van de ontwerpvoorkeursbeslissing werd een nieuw record gevestigd ter hoogte van Borgharen. Toch bleven de gevolgen voor de genoemde hoogwaters beperkt voor de gemeente Gennepe.

Dit is overeenkomstig de weergave van het stroomgebied van de Maas, onderscheid tussen Zomer- en Winterbedding, op het kaartje uit de Rivierenwet tot 1998. Participanten vinden het opmerkelijk dat een 'gewoon veilig' stukje Nederland in het nieuwe beleid vanaf 1998 als rivierbedding van de Maas werd aangewezen. Dit gebied is niet laaggelegen en géén stroomgebied van de rivier. De overstromingen in de vorige eeuw vonden met name plaats aan de Brabantse zijde van de Maas.

Op het gebied van 'overlaten' en 'calamiteitenpolders' zoals weergegeven in het rapport van de Commissie 'Luteijn' geven participanten aan dat in 2006 is besloten door staatssecretaris Schultz Van Haegen van Verkeer en Waterstaat dat deze maatregelen niet voor waterveiligheid ingezet zullen worden. In datzelfde jaar hebben de gedeputeerde staten van Noord-Brabant zich ook tegen het plan om de Beerse Overlaat in te richten als noodoverloopgebied uitgesproken. Participanten geven aan dat zij de Beerse Overlaat in het participatieproces regelmatig naar voren hebben gebracht als mogelijke oplossing voor het verbeteren van de waterveiligheid. Hierop is te kennen gegeven dat de Beerse Overlaat sinds 1942 wettelijk niet meer als overlaat dienst kan doen. Participanten stellen dat sinds 2006 de Beerse Overlaat niet meer ingezet kan worden als maatregel voor waterveiligheid en vragen zich af waarom zij daar niet adequaat over geïnformeerd zijn.

Tevens blijkt onbegrip voor het bouwen van volledige woonwijken zoals bij onder andere Roermond, Empel, Maaspoort en Engelen, terwijl deze gebieden conform de beleidslijn 'Ruimte voor de Rivier' (april 1996), zijn aangewezen als uiterwaarden. In het gebied Lob van Gennepe is NU sprake van nieuwbouwproject 'Hoenderpark-Goorseweg' (februari 2020). Participanten vragen zich af hoe dit project rijmt met de beperkingen binnen het Lob van Gennepe voor

bouwactiviteiten. Er is grote onduidelijkheid over de grenzen en de mogelijkheden om te bouwen, zowel elders als in onze regio. Binnen Lob van Gennep zijn veel bouw- en ontwikkelingsbeperkingen! Participanten vragen zich af of de gemeente Gennep een bijdrage voor medewerking aan de plannen binnen Lob van Gennep ontvangen.

Participanten vragen aandacht voor de gevolgen van maatregelen voor waterveiligheid elders langs de Maas die effect kunnen hebben op de Lob van Gennep. De versnelde afvoer van water die deze maatregelen tot gevolg hebben en het uitblijven van het oplossen van de flessenhals die de spoorbrug bij Mook veroorzaakt bij de afvoer van water, hebben negatieve effecten op de waterveiligheid voor de Lob van Gennep. Participanten pleiten dan ook voor dat de verruiming van de huidige flessenhals bij Mook met spoed wordt uitgewerkt en ingepland.

Participanten geven het belang aan van een herziening van de hoogwatermodellering. Dit heeft het hoogwater in juli 2021 duidelijk gemaakt. In de modellering wordt geen rekening gehouden met een hoogwaterpiek in de zomer en onduidelijk is wat het effect is van de voltooide rivierverruimingsmaatregelen. Aanpassing van de modellen mogen echter niet leiden tot een vertraging van het project.

Daarnaast bleven tijdens het recente hoogwater de waterstanden van het binnenkomende water bij Borgharen diffuus door haperende meetapparatuur. De stuw bij Sambeek werkte maar beperkt, waardoor het water daar alsnog werd tegengehouden, en de hoogwaterpiek voor de Lob van Gennep (en dus ook verder stroomafwaarts) afvlakte. Bovendien was de flessenhals bij Oeffelt nog intact. Participanten concluderen vervolgens dat de hoogwatergevolgen voor de Lob van Gennep ernstiger hadden kunnen zijn. Daarnaast stellen participanten de vraag of de in gebruik zijnde modellen de met het project te bereiken waterveiligheidsnorm van 1/300 per jaar, op een juiste wijze kunnen inschatten.

Participanten pleiten voor een stappenplan voor verbetering van de waterafvoer beginnend vanaf de zee en vervolgens stroomopwaarts werken aan het verhogen van dijken, creëren van nevengeulen en het verwijderen van flessenhalzen binnen de onbewoonde ruimte van de rivier. Op deze manier hoeven bovenstrooms geen maatregelen genomen te worden omdat benedenstrooms de afvoer beperkt wordt. Participanten stellen dat nu de maatregelen in de andere richting worden genomen. Bij het project Lob van Gennep wordt in een gebied van 7.000 inwoners water “geparkeerd” als oplossing om wateroverlast stroomafwaarts te voorkomen.

Participanten pleiten voor het laten vervallen van de waterbergende functie van het gebied. Dit in navolging van de eerdergenoemde besluiten ten aanzien van de Ooipolder en Beerse Overlaat. Het gebied is niet laaggelegen, heeft in het verleden daardoor weinig overstromingen gekend en telt 7.000 inwoners. Sinds eind vorige eeuw is het gebied bestempeld als rivierbed met waterbergende functie. Deze status komt door het besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat van juni 2020 bij de start van de uitvoering van het project echter te vervallen. De doelstelling ‘verbeteren waterbergende functie’ is voor een gebied met 7.000 inwoners uniek. De bewoners van Lob van Gennep worden door het label ‘waterbergend gebied’ onevenredig belast voor de veiligheid van Nederlanders wonend stroomafwaarts aan de Maas. Door dit label wordt het gebied geconfronteerd met schade als gevolg van overstromingen en is het gebied daarna lange tijd onbewoonbaar. Daarnaast maken participanten zich zorgen over de gevolgen voor de fraaie leefomgeving. Deze unieke situatie dwingt een unieke en volledige schadeloosstelling af. Naast materiele schade dient schade als gevolg van evacuatie, gedorven inkomsten, gezondheidsschade als gevolg van vervuiling en

psychische gevolgschade volledig vergoed te worden. De schadevergoeding dient onomstotelijk geregeld te worden.

Met het alternatief 'Reguliere Dijken' wordt voldaan aan de waterveiligheidseis van 1/300 per jaar conform de Waterwet. Aan de overzijde van de Maas liggen waterkeringen met een kans op een overstroming van 1/3.000 per jaar. Participanten zijn blij met de verbetering van de waterveiligheid van het gebied. Zij vinden het echter onacceptabel dat met deze situatie slechts een drempel wordt aangelegd waarbij bij extreem hoogwater een overstroming moedwillig naar de bewoonde Limburgse zijde wordt begeleid en vragen zich af of dit grondwettelijk gezien wel kan (zie ook Wetboek Van Strafrecht, Artikel 157/158).

Participanten ervaren een gebrek aan motivatie bij de overheden om elders in onbewoonde gebieden waterberging en aanleg van nevengeulen te onderzoeken en te realiseren. Men verschuilt zich achter het huidige gegeven dat de Lob van Gennep wettelijk voor waterberging beschikbaar moet zijn.

Reactie deelzienswijze nr. 31-01

De gevolgen van het hoogwater van juli van dit jaar voor de Lob van Gennep zijn, zoals u aangeeft, gelukkig beperkt gebleven. Dit is enerzijds te danken aan de maatregelen die al genomen zijn om de rivier meer ruimte te bieden en anderzijds doordat de Lob van Gennep beschermd wordt door dijken en hoger gelegen gronden. Onder het huidige beleid heeft het gebied de status 'rivierbed met waterbergend regime'. Deze status komt inderdaad te vervallen, zodra met de fysieke wijziging van de kering is begonnen. Voor een uitleg over de historie van de status van het rivierbed in de huidige situatie verwijs ik u naar de [website](#) van het project.

Op basis van het advies dat de Commissie Luteijn in 2002 uitbracht zijn de gebieden Rijnstrangen, Ooijpolder en het oostelijke gedeelte van de Beersche Overlaat gereserveerd in de Nota Ruimte. In het Nationaal Waterplan 2009-2015 sprak het kabinet uit niet over te gaan tot inrichting van de Beersche Overlaat als noodoverloopgebied. De reserveringen voor Rijnstrangen en de Ooijpolder waren al eerder komen te vervallen. Feit blijft echter dat de Beersche Overlaat in 1942 is opgeheven, Commissie Luteijn heeft het in 2002 weer onder de aandacht gebracht.

De beleidslijn Grote rivieren, het Waterbesluit, de Waterregeling en het bestemmingsplan geven helderheid over de begrenzing van het rivierbed en de daarbij behorende beperkingen. Dit geldt ook voor bebouwingen elders langs de rivieren in Nederland. Zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.8. De gemeente Gennep ontvangt geen bijdrage voor deelname aan het project.

Met de waterstandseffecten van de rivierkundige maatregelen bij Oeffelt en stroomopwaarts wordt bij het project Lob van Gennep rekening gehouden. Deze effecten zijn meegenomen in de modelberekeningen op basis waarvan de benodigde waterveiligheidsmaatregelen voor het gebied zijn bepaald.

Na aanleg van het alternatief 'Reguliere Dijken' voldoen de waterkeringen aan de norm volgens de Waterwet. Alle waterkeringen in Nederland moeten voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. De normen verschillen weliswaar per waterkering, echter de normering is voor alle waterkeringen eenduidig tot stand gekomen. De kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag voor niemand groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Dit niveau voor de

basisbescherming is vervolgens vertaald naar een veiligheidsnorm per dijktraject, uitgedrukt in overstromingskansen. Daarnaast worden gebieden waar veel slachtoffers kunnen vallen of waar de economische schade groot zal zijn, extra beschermd. De veiligheidsnorm voor dijktrajecten is dus hoger naarmate een overstroming tot grote aantallen slachtoffers of grote economische schade zou kunnen leiden. Het verschil tussen de veiligheidsnorm voor het dijktraject langs de Lob van Gennep en de veiligheidsnorm die geldt voor het dijktraject aan de Brabantse kant van de Maas komt hieruit voort. Iedereen in Nederland krijgt echter tenminste hetzelfde basisbeschermingsniveau tegen overstromingen. (Zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.3).

Met het alternatief 'Reguliere Dijken' wordt voldaan aan waterveiligheidsnorm van 1/300 per jaar conform de Waterwet. Aan de overzijde van de Maas liggen waterkeringen met een kans op een overstroming van 1/3.000 per jaar. U bent blij met de verbetering van de waterveiligheid van het gebied, maar vindt het echter onacceptabel dat met deze situatie slechts een drempel wordt aangelegd waarbij bij extreem hoogwater een overstroming moedwillig naar de bewoonde Limburgse zijde wordt begeleid.

Met het vaststellen van de norm speelt de waterbergende werking van een gebied geen rol. Er is dan ook geen sprake van de aanleg van een drempel en geen sprake van een onevenredige belasting van het gebied. Indien na aanleg van het alternatief 'Reguliere Dijken' de dijken toch overlopen, is geen sprake van overstroming door opzet of schuld in de zin van het Wetboek van Strafrecht. Met het realiseren van de wettelijke veiligheidsnorm is ook de in de Grondwet opgenomen zorgplicht voor de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu niet in het geding. Na de aanleg van het project neemt de kans op een overstroming verder af. Het gebied wordt niet aangewezen als waterbergingsgebied.

Om te komen tot de benodigde dijkversterkingsmaatregelen, wordt onder andere gebruikgemaakt van modelberekeningen en afvoerstatistieken. Deze zijn gebaseerd op de actuele, landelijke kennis. Het hoogwater van afgelopen juli levert gegevens op waarmee de modellering van waterstanden en de inzichten in de afvoerstatistieken en in het effect van klimaatverandering verder te verbeteren zijn. Onderzoek zal plaatsvinden en tegelijkertijd wordt doorgewerkt aan de plannen om de dijken rond de Lob van Gennep te versterken. Net als u hecht ik waarde aan zowel het actualiseren van de kennis met betrekking tot hoogwatermodellering als aan de voortgang van het dijkversterkingsproject waarmee de veiligheid conform de waterveiligheidsnorm verbeterd wordt.

Binnen mijn ministerie wordt gewerkt aan het programma Integraal Riviermanagement (IRM). Dit programma staat voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak van de opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, natuur- en economische ontwikkeling, zoetwatervoorziening en scheepvaart. In het kader van het Deltaprogramma en het programma Integraal Riviermanagement wordt over de gehele Maas gekeken waar het mogelijk, haalbaar en effectief is om rivierkundige maatregelen te treffen. Deze maatregelen zijn langs de gehele Maas nodig en de waterveiligheid te verbeteren en niet alleen op te lossen door benedenstrooms de afvoercapaciteit te vergroten. Ik merk hierbij op dat er voor de Lob van Gennep geen maatregelen genomen worden die gericht zijn op het verbeteren van de waterbergende werking. In de verkenning is door onderzoek gebleken dat door dijkversterking conform de wettelijke waterveiligheidsnorm van 1/300, stroomafwaarts toch een waterstandsverlaging optreedt in extreme situaties. (zie ook [Nota van Antwoord](#) zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau, paragraaf 2.4)

Samenvatting deelzienswijze nr. 31-02

Participanten stellen dat veel onduidelijk is over de daadwerkelijke dijkbescherming:

- *Tot welke hoogte (NAP) wordt dijkbescherming geboden? Ook: hoe hoog is de dijkbescherming stroomopwaarts, stroomafwaarts en aan de Brabantse zijde van de rivier?*
- *Er wordt steeds gesproken over overstromingsrisico's. Dijkbescherming en/of dijkhoogtes (NAP) moeten aan beide zijden van de rivier identiek zijn. De hoogteverschillen in het buitengebied van Milsbeek bedragen 3.52 meter. Schade bij overstroming zal dus ook zeer variëren.*
- *Wat zijn de voorwaarden voor het inzetten van het gebied voor waterberging?*
- *Welke technische mogelijkheden zijn er om de (modder)stroom ter hoogte van de instroomvoorziening te begeleiden, in richting en in kracht?*
- *Er is kort gesproken over verbetering van de waterafvoer na overstroming. Welke specificaties horen daarbij? Minimale en maximale afvoercapaciteit? Duur van overstroming?*

Reactie deelzienswijze nr. 31-02

Voor alle dijktrajecten in Nederland geldt dat de benodigde dijkhoogte bij dijkversterking bepaald wordt op basis van de waterveiligheidsnorm. De hoogte van deze norm is voor alle dijktrajecten in Nederland op basis van dezelfde methodiek bepaald. Doordat de gevolgen van overstroming per dijktraject verschillen, is ook sprake van verschillende normhoogtes. Hierdoor is het niet zo dat dijken aan weerszijde van de rivier even hoog moeten zijn.

De toekomstige dijkhoogtes van het dijktraject in het gebied Lob van Gennep worden in de planuitwerking definitief bepaald. In bijlage 3 van de Voorkeursbeslissing zijn de voorlopige dijkhoogtes te vinden.

In de voorkeursbeslissing is gekozen voor het alternatief 'Reguliere Dijken'. Bij dit alternatief is geen sprake van het inzetten van het gebied voor waterbergen, van het geleiden van instroom en ook niet van het verbeteren van de afvoermogelijkheden na een overstromingssituatie. Met de dijkversterkingsmaatregelen wordt de kans op overstroming van het gebied aanzienlijk verkleind.

Samevatting deelzienswijze nr. 31-03

In de zienswijzen komen op het gebied van evacuatie de volgende vragen aan de orde:

- *Er is bijzonder weinig voorbereid voor eventuele evacuatie. In juli 2021 werd opgeroepen tot 'zelfredzaamheid', in plaats van het organiseren van efficiënte evacuatie-begeleiding. Waar kunnen inwoners, dieren, bedrijven maandenlang terecht? Waar en hoe kunnen alle agrariërs hun koeien, varkens, pluimvee, paarden en dergelijke veilig onderbrengen? Wat zijn evacuatiemogelijkheden ten tijde van besmettelijke dierziektes, zoals mond- en klauwzeer, varkenspest en vogelpest?*
- *Welke maatregelen worden getroffen en welke mogelijkheden blijven over bij uitval van elektriciteit en telecommunicatie?*
- *Wat zijn de maatregelen ter bescherming van een geëvacueerd gebied tegen plundering en dergelijke?*

Ook zijn er vragen over procedures bij terugkeer in het overstroomde gebied:

- *Wat is het plan van aanpak ter herstel van infrastructuur, elektriciteit, drinkwater?*
- *Hoe wordt aanvoer van voedsel, dekens en andere hulpgoederen geregeld?*

- *Bij terugkomst in het gebied zijn er ongetwijfeld veel gezondheidsrisico's door rivierslib, verspreide mest, lijken (begraafplaatsen) en kadavers. Wat is de aanpak daaromtrent?*
- *Bij terugkomst in het gebied is er ongetwijfeld ook veel gezondheids- en milieuschade door drijvende olietanks en op drift geraakte gevaarlijke stoffen. Wat is de aanpak daaromtrent?*

Reactie deelzienswijze nr. 31-03

Vooropgesteld neemt de waterveiligheid toe. De kans op overstroming en daarmee de kans op een eventuele evacuatie van mensen en dieren uit het gebied, neemt hierdoor ook af. De kans op schade aan eigendommen en het milieu wordt kleiner.

Bij een crisissituatie, zoals een evacuatie, wordt inderdaad uitgegaan van de zelfredzaamheid van burgers, eventueel bijgestaan door bijvoorbeeld familieleden, burens en vrienden. Voor diegene die niet in staat zijn om zelfstandig een veilig heenkomen en alternatieve huisvesting te zoeken, wordt opvang geregeld. Voor de ondersteuning op de opvanglocaties heeft de veiligheidsregio een convenant gesloten met het Rode Kruis. Het in veiligheid brengen van dieren valt onder de verantwoordelijkheid van de eigenaar. De Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) zal bij een eventuele evacuatie van vee een coördinerende rol spelen. Er wordt hierbij gehandeld conform de 'Leidraad evacueren van vee' van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Als het water in de Maas zo hoog staat dat gebieden langs de Maas dreigen te overstromen, valt de veiligheid van de bewoners uit de gebieden die dreigen te overstromen onder de verantwoordelijkheid van de voorzitter van de Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN). Overheden, organisaties en hulpdiensten werken bij een crisissituatie nauw met elkaar samen onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de veiligheidsregio. Voor deze situaties heeft Veiligheidsregio Limburg Noord een Rampenbestrijdingsplan Hoogwater Maas en het generieke evacuatieplan opgesteld. In het eerste document staan de grenswaarden van afvoer en waterstand van de Maas waarbij de veiligheidsregio, overheden, organisaties en hulpdiensten gaan acteren. Het evacuatieplan beschrijft hoe een eventuele evacuatie vorm kan krijgen. Het Rampenbestrijdingsplan hoogwater Maas is in te zien op de [website](#) van de Veiligheidsregio Limburg Noord.

Ook de nazorg ten aanzien van het gebied na een overstroming valt onder de verantwoordelijkheid van de voorzitter van de veiligheidsregio. Zodra het veilig is om terug te keren geeft de voorzitter van de veiligheidsregio het gebied vrij en kunnen de bewoners terugkeren. Het opruimen van vuil en slib is de verantwoordelijkheid van de grondeigenaren, die hierbij ondersteund worden door de betrokken overheden.

Samenvatting deelzienswijze nr. 31-04

Er is veel discussie over de mogelijkheden ter vergoeding van de schade:

- *Schadeafhandeling in Limburg is nu weer aan de orde door de overstroming juli 2021.*
- *De insteek van het voorliggende project 'Lob van Gennep' is een enorme bezuiniging op dijkverhoging van het gehele traject tot 's Hertogenbosch, ruim 200 kilometer dijk. De overheden zijn blijkbaar niet in staat voldoende financiële middelen vrij te maken voor 200 kilometer dijkverhogingen. Ons gebied wordt nu gedefinieerd als 'nood-overloop-gebied' (binnendijks). De risico's op overstroming (waterberging) en daarmee de enorme financiële risico's op schade kunnen onmogelijk worden afgewenteld op 7.000 inwoners en de*

bedrijven binnen 'Lob van Gennep'. De financiële strop zal voor nagenoeg allen leiden tot schuldsaneringen en/of faillissementen.

- *De unieke 'waterbergende' status dwingt unieke schadeloosstelling af. Naast garantie op volledige vergoeding van onroerend goed en inboedel moeten ook evacuatiekosten, derving broodwinning en gezondheidsschade (zowel fysieke gezondheidsschade door het vervuilde woongebied als psychische gevolgschade) volledig worden meegenomen. Wat is de grondslag en de juridische status van bescherming voor inwoners in het gebied?*
- *Wie is aansprakelijk/aanspreekbaar voor (alle facetten van) schade door het inzetten van de waterbergende label? Is schadeverhaal te garanderen? De schade van water uit een primaire watergang is niet verzekeraar.*
- *Is er een inwerkingtreding van een rampenfonds? Is in deze opzet van Lob van Gennep de gevolgschade überhaupt te vatten binnen de definitie 'ramp'? In hoeverre is sprake van een ramp, indien 'waterberging' is gedefinieerd voor een gebied? Als bewoners van het gebied willen we niet nog verder gedupeerd worden door een juridisch langlopend gevecht!*

Reactie deelzienswijze nr. 31-04

Hiervoor heb ik toegelicht dat na aanleg van het alternatief 'Reguliere Dijken' de waterkeringen voldoen aan de norm volgens de Waterwet. Het project Lob van Gennep zorgt ervoor dat de dijken in het gebied hoger en sterker worden en daarmee het gebied beter beschermen tegen hoogwater dan in de huidige situatie. Het gebied wordt niet aangewezen als waterbergingsgebied en ook niet als noodoverloopgebied.

Er is dan ook geen reden om een specifieke schaderegeling in te stellen. Eigenaren en gebruikers van gronden die nadeel ondervinden van de realisatie van het project, kunnen beroep doen op de grondslag voor schadevergoeding van artikel 7.14 Waterwet. Indien voor de dijk aanleg de eigendom van gronden moet worden verworven, is de Ontheffingswet van toepassing. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet (verwacht: juli 2022) zijn grondslagen voor schadevergoeding opgenomen in deze wet.

Indien een ramp ontstaat doordat de dijken rond het gebied overlopen of bezwijken, kan een recht bestaan op tegemoetkoming in de schade op basis van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts). De Wts geeft recht op een tegemoetkoming in categorieën materiële schade die daarvan het gevolg is.

Samenvatting deelzienswijze nr. 31-05

Het inzicht in de modellen is beperkt. Er zijn vele zorgen over de mate waarin diverse facetten zijn meegenomen en/of meegewogen:

- *In welke mate houden in gebruik zijnde modellen rekening met huidige en toekomstige klimaatveranderingen en daarmee samenhangende hogere waterafvoeren door de diverse rivieren en andere waterlopen?*
- *In welke mate houden in gebruik zijnde modellen rekening met huidige en toekomstige wijzigingen in de stroming door maatregelen om waterafvoeren te versnellen cq. vertragen op de diverse rivieren en verbonden waterlopen?*
- *Tot op heden is in alle overwegingen geen rekening gehouden met het effect van de hoge waterdruk op kwelwater. Kwelwater is een belangrijk verschijnsel bij een bodem met veel zand en grind. Door zand- en grindwinning uit dit gebied zal het 'natuurlijke effect' worden versterkt. Wat zou het beschikbare volume in het waterbergende gebied 'Lob van Gennep' zijn als kwelwater wel wordt meegenomen in de berekeningen (verhoging van de dijkhoogte vergroot eveneens de waterdruk en dus de hoeveelheid kwelwater)?*

- *Welke maatregelen kunnen worden genomen om de risico's op verdroging in te perken?*

Reactie deelzienswijze nr. 31-05

Bij de dijkversterking wordt geanticipeerd op de verwachte effecten van klimaatverandering. Er wordt rekening gehouden met de toename van rivierafvoeren over de komende 50 jaar, alsook met de diverse maatregelen langs de rivier waarvan uitvoering voorzien is. Bij elke hoogwatersituatie zal sprake zijn van kwelwater. Bij hogere dijken is sprake van een hogere kweldruk, maar hierover is op te merken dat dit een situatie is waarin het water voor de dijkverhoging over de dijk heen zou stromen. In verhouding tot het gehele volume van het gebied is het volume aan kwelwater zeer gering. Het beperken van verdroging is geen onderdeel van de doelstellingen van het project Lob van Gennep. Overigens heeft het project ook geen effect hierop.

Samenvatting deelzienswijze nr. 31-06

Naast bescherming tegen water en berging van water zou een doelstelling van het lopende project 'Lob van Gennep' zijn om het gebied mooier te maken. Dit onderwerp is beperkt uitgewerkt. De grote landelijke aantrekkingskracht en belangrijke natuurwaarden van het Milsbeekse buitengebied vormen een bron voor toerisme en recreatie. Zij zijn cruciale pijlers van de regionale economie. Ruimtelijke ingrepen in dit bijzondere landschap vragen om een zorgvuldig ontwerp met gebruiks- en toekomstwaarde, waarbij behoud en waar mogelijk versterking van de aanwezige gebiedswaarden de uitgangspunten moeten zijn.

Tot slot pleiten participanten voor herstel of verbetering van de ecologische verbinding tussen de Natura 2000-gebieden in onze omgeving (bijvoorbeeld tussen Sint Jansberg en de Maas) en voor behoud van de zeldzame flora en fauna van het Milsbeekse buitengebied. Participanten stellen dat er geen verstoring van het buitengebied mag worden veroorzaakt door wijziging van het bestaande wegennet in Milsbeek. Participanten willen weten wat de impact van waterberging op de archeologische waarde van het gebied? Wat is de impact van waterberging op de natuur, specifiek het Natura-2000 gebied in Milsbeek.

Reactie deelzienswijze nr. 31-06

Ik deel uw mening niet dat het ontwerp met betrekking tot de doelstelling ruimtelijke kwaliteit beperkt is uitgewerkt. Voor het project zijn de zogenaamde 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit' opgesteld en vastgesteld. Aan de hand van de 'Leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit' zijn alle maatregelen getoetst. Daarnaast worden diverse maatregelen genomen die de ruimtelijke kwaliteit verbeteren van onder meer het Milsbeekse buitengebied bij de rivierduinen en de uiterwaarden tussen de Gebrande Kamp en de monding van het Niersdal.

Effecten op flora en fauna als gevolg van de werkzaamheden is op voorhand niet uit te sluiten. Om het effect zo veel mogelijk te beperken vindt flora en fauna onderzoek plaats, zodat bij het uitwerken van de ontwerpen en de aanleg van de maatregelen, rekening gehouden kan worden met het voorkomen van bijzondere soorten. De verwachting is dat niet alle negatieve effecten voorkomen kunnen worden en dat compensatie nodig zal zijn. Er bevindt zich overigens geen Natura-2000 gebied in de directe nabijheid van de te nemen maatregelen. Voor de volgende fase, de planuitwerking, zal hiervoor een integraal compensatieplan opgesteld worden. Bij de compensatieopgave zal een afweging gemaakt worden of delen van die opgave kunnen bijdragen aan de realisatie van de door u genoemde ecologische verbinding. Ik merk hierbij op dat de realisatie van de verbinding zelf, geen onderdeel is van het project.

Om de effecten van de maatregelen op archeologische waarden te bepalen, wordt nader onderzoek verricht. Ten aanzien van eventuele effecten op de archeologische waarden als gevolg van instroming van het gebied, kan gesteld worden dat deze juist afnemen als gevolg van het project. Door het verbeteren van de waterveiligheid neemt de kans op overstroming en daarmee de kans op schade aan archeologische waarden, verder af.

Zienswijze 33 (idnr. 82707959)

Samenvatting zienswijze nr. 33

Participanten zijn eigenaar van een aantal percelen dat als geheel is gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928. Op een deel van deze gronden wordt een verholten kering in het kader van het project aangelegd. De werkzaamheden bestaan uit het ophogen van deels afgegraven rivierduinen. Hierdoor zal een groot deel van het bos, dat onderdeel is van het Natuur Netwerk Nederland, moeten verdwijnen. Hiermee gaan ook belangrijke natuurwaarden van het gebied verloren. Het bos is nu leefgebied van talrijke soorten waaronder roofvogels als buizerd, havik en diverse uilen. Verder is het leefgebied van de das en andere marterachtigen, de rode bosmier en vinden talrijke wildsoorten als ree, haas en konijn er beschutting. Aangezien het van oudsher een hakhoutbos is, zit een groot deel van de waarde ook onder de grond. De stronken van de eikenbomen zijn soms eeuwenoud en vormen de basis voor vele nieuwe uitlopers. De oude stronken kunnen een uniek leefgebied vormen voor zeldzame keversoorten als het vliegend hert.

Er zal natuurherstel plaats moeten vinden, maar het zal een lange tijd vergen voordat de huidige ecologische kwaliteit weer bereikt is en het oude bos weer in zijn oude glorie is hersteld. Nieuwe aanplant kan wat waarde betreft niet wedijveren met een natuurlijk bos. Bovendien hebben de nieuwe boompjes veel nazorg nodig in verband met droogteschade en wildvraat, voor ze zullen aanslaan. Daarnaast dient met het oog op klimaatverandering elke vorm van het kappen van bos voorkomen te worden. De afgelopen vier zomers zijn voorbeelden van klimaatverandering. Drie keer erg droog en nu extreem nat, met heel dicht bij de recente levensgevaarlijke hoeveelheden neerslag in Zuid-Limburg, het Duitse grensgebied en de Belgische Ardennen.

Door de dijkmaatregelen voldoet het landgoed straks mogelijk niet meer aan de voorwaarden van de Natuurschoonwet waarbij een derde van het oppervlakte uit natuur dient te bestaan. Om die reden hebben wij een alternatief voor natuurcompensatie op ons eigen terrein voorgesteld. Dat kan om voor ons onnavolgbare motieven niet door de provincie Limburg worden gehonoreerd. Waar in heel Nederland boeren wordt gevraagd voor natuurbeheer te gaan, blijkt dat hier niet mogelijk.

Participanten hebben ondanks hun kritische houding ten opzichte van de beoogde plannen, zich constructief opgesteld en er heeft op diverse momenten overleg met de projectgroep plaatsgevonden. Mede door opstelling van de provincie Limburg, hebben deze gesprekken nog niet geleid tot een acceptabel plan.

Participanten geven aan dat een goed uitvoerbaar alternatief onvoldoende onderzocht is. Het betreft het doortrekken van de huidige dijk over een verhoogde Bloemenstraat tot aan de Pastoorsdijk in Middelaar. Dit heeft als bijkomend voordeel dat Middelaar bij hoogwater bereikbaar blijft uit zuidelijke richting.

Tot slot zijn in de ontwerp-voorkeursbeslissing maatwerklocaties aangegeven. Participanten behouden het recht voor om ook hier, als de locaties zijn uitgewerkt, een zienswijze voor in te dienen.

Reactie zienswijze nr. 33

Bovenal wil ik mijn waardering uitspreken voor uw constructieve opstelling ondanks de impact van de maatregelen op uw landgoed. In de komende fase, de planuitwerking, wordt u door het projectteam verder betrokken om tot een passende oplossing te komen voor de aanleg van de waterkering op uw landgoed. Hierbij wordt aandacht besteed aan behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke en natuurlijke waarden van het gebied en het behoud van de Natuurschoonwet (Nsw)status. Daarnaast wordt door het projectteam in samenwerking met de gemeenten, de provincie, eigenaren en andere belanghebbenden, een integraal compensatieplan voor het gehele projectgebied uitgewerkt.

U geeft aan dat een alternatief tracé via de Bloemenstraat tot aan de Pastoorsdijk onvoldoende is onderzocht. Deze variant is inderdaad niet opgenomen in de ontwerp-voorkeursbeslissing en ook niet in het milieueffectrapport. Deze variant is in een eerder stadium en in overleg met de omgeving al afgefallen vanwege:

- De negatieve impact op het landschap. De Bloemenstraat wordt in deze variant op een onnatuurlijke hoogte aangelegd. De gradiënt van de Bloemenstraat naar het hogere rivierduin gaat hierbij verloren, net als het effect van de holle weg bij het Kreupelpad;
- Technisch lastig uitvoerbare aansluitingen op erven, kavels en kruisende wegen. Ter hoogte van bebouwing is er onvoldoende ruimte om de Bloemenstraat te verhogen;
- De aanleg van een dijk gaat ten koste van voortuinen.

Voor nadere informatie over deze variant verwijs ik u naar de werkatlas Lob van Gennep stand van zaken najaar 2021 op de [website](#) van de Lob van Gennep.

Zienswijze 34 (idnr. 82707797)

Samenvatting zienswijze nr. 34

Participant is de zesde generatie die op betreffende locatie werkt en woont en zich inzet op behoud van natuur en landschapsschoon van het landgoed. Het landgoed ligt op een bijzondere plek in het Maasdal, deels op een rivierduin en deels op een achtergelegen laagte. Alhoewel het voorkeursalternatief 'Reguliere Dijken', de minst schadelijke is van de drie alternatieven, heeft ook dit alternatief een negatief effect op de voorkomende natuur -en landschapswaardes op en rondom het landgoed.

Het noordelijke Maasdal was ooit een uitermate gevarieerd landschap. Onder invloed van de rivier is een uniek landschap van restgeulen, stroomruggen, terrasranden, dekzandruggen en beboste rivierduinen ontstaan. Duidelijke overgangen waren in het landschap zichtbaar; op nattere en lagere (kwel)gebieden bevonden zich de met Maasheggen geperceleerde weidegronden en op de hogere ruggen lagen de akkers. Echter de leesbaarheid van dit landschap is grotendeels verdwenen.

Bebouwing, industrieterreinen en dijken tasten de overgangen van de hogere gronden naar het laaggelegen Maasdal aan. Op enkele locaties is het landschap nog redelijk ongeschonden en zijn de unieke landschappelijke kenmerken nog waar te nemen. In de gemeente Gennep zijn er

nog slechts twee van deze locaties aanwezig. Het landgoed maakt onderdeel uit van een van deze twee locaties. Met de huidige plannen van de Lob van Gennep gaat ook dit unieke gebied welke rijk is aan natuur -en landschapswaardes op de schop.

In de huidige voorkeursvariant is een deel van de gronden van het landgoed benodigd als sluitstuk voor de reguliere dijkverhoging. Het betreft een verholen kering in de beboste rivierduinen. Een groot deel van het bosgebied van het landgoed zal aangetast worden door deze ingreep, en het zal zeker 30 jaar duren voordat het bos zich weer heeft hersteld.

Participant beseft dat er sprake is van een klimaatcrisis en dat de overheid genoodzaakt is hierna te handelen, ook op gebied van hoogwaterbescherming. Participant geeft daarbij aan dat niet uit het oog verloren moet worden dat het cultuurhistorisch landschap in heel Nederland onder druk en op het punt van verdwijnen staat. Daarnaast is er naast een klimaatcrisis ook sprake van een biodiversiteitscrisis.

Ingrepen met negatieve effecten op de natuur en het landschap moeten dus zoveel mogelijke worden voorkomen, of indien dit niet mogelijk is zal een ingreep moeten leiden tot een aanzienlijke verbetering van de natuur en het landschap in het nabijgelegen gebied. Aangezien het bos onderdeel is van Natuurnetwerk Nederland, is aantasting van het bos wettelijk ook enkel toegestaan wanneer er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang, geen reële alternatieven voorhanden zijn en voldoende mitigerende maatregelen worden genomen.

Daarnaast is het landgoed gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928. Door huidige plannen voldoet het landgoed straks mogelijk niet meer aan de voorwaarden van de Natuurschoonwet waarbij een derde van het oppervlakte uit natuur dient te bestaan.

Participant geeft aan dat hij ondanks zijn kritische houding ten opzichte van de beoogde plannen, zich constructief opgesteld heeft en op diverse momenten in overleg is getreden met de projectgroep. Daarbij zijn voorstellen ingebracht om de natuurcompensatie op eigen terrein te realiseren. Dit draagt ook bij aan de derde doelstelling van het project: verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Echter om voor participant onnavolgbare motieven kan dit voorstel niet door de provincie Limburg worden gehonoreerd. Waar in heel Nederland boeren wordt gevraagd voor natuurbeheer te gaan, blijkt dat hier niet mogelijk. Participant geeft aan dat indien het voorstel voor compensatie en de bezwaren niet voldoende in de verdere uitwerking van het voorkeursalternatief worden geïntegreerd, dat men geen medewerking kan verlenen aan het plan.

Reactie zienswijze nr. 34

Bovenal wil ik mijn waardering uitspreken voor uw constructieve opstelling ondanks de impact van de maatregelen op uw landgoed. In de komende fase, de planuitwerking, wordt u door het projectteam verder betrokken om tot een passende oplossing te komen voor de aanleg van de waterkering op uw landgoed. Hierbij wordt aandacht besteed aan behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke en natuurlijke waarden van het gebied en het behoud van de Natuurschoonwet (Nsw) status. Daarnaast wordt door het projectteam in samenwerking met de gemeenten, de provincie, eigenaren en andere belanghebbenden, een integraal compensatieplan voor het gehele projectgebied uitgewerkt.

Zienswijze 36 (idnr. 82703191)

Samenvatting zienswijze nr. 36

Participanten zijn eigenaren van een perceel in de gemeente Mook en Middelaar en hebben in juni van dit jaar gesproken met leden van het projectteam. Door het versterken van de dijk kan het bestaande gebruik niet voortgezet worden. Er zijn echter wel investeringen verricht. Participanten hebben de voorkeur om het gebruik elders voort te zetten met het verplaatsen van de aangelegde voorzieningen.

Voorts stellen participanten voor om op het perceel hoek Dwarsvoor en Katerbosseweg, wat in eigendom is van de gemeente Mook en Middelaar voor groencompensatie in te richten. Er moeten in het gebied bomen geroid worden, in de huidige voorstellen vindt compensatie buitendijks plaats. Wat al bekend was bij participanten maar wat het hoogwater van juli jongstleden weer eens aangetoond heeft, is dat alles wat buitendijks aan bomen en hagen (maasheggen, struiken) en mais, dwars staat t.o.v stroomrichting in de Maas, het water doen verhogen.

Participant stelt voor om robuuste verbindingzones als compensatie aan te leggen die aansluiten op gebieden zoals Natura 2000 en bestaande interessante bossages/singels en het stroomgebied van de Maas. Verbindingszones bestaande uit kleurrijke en robuuste verbindende stroken van onder andere rijk bloeiende en vruchtdragende soorten als bes, malus, sorbus, kastanje, hazelnoot, vlierbes, geldersroos bes, liguster en rozenbottel. Dit bevordert de flora en de fauna zoals vlinders, hommels, bijen, haas, konijn, vogels, rode lijst soorten, padden ect. Het biedt, nestgelegenheden en de vogels kunnen schuilen voor roofvogels. In verband met mogelijke schade aan de dijk dient geen aanplant nabij de dijk plaats te vinden.

Met het aanleggen van de dijk in 1995 is er zowel binnen- als buitendijks een sloot langs de dijk aangelegd. Deze zijn middels buizen in de dijk met elkaar verbonden, deze duikers zijn met een schuif open en dicht te zetten. Hierdoor kan verontreinigd water en slib (olie, cadmium, chemisch, riool, PAKS) binnendijks de Mookerplas inlopen. Een goed voorbeeld hiervan heeft op 23 juni jongstleden plaatsgevonden toen het waterschap alle schuiven heeft opengezet om het water dat buitendijks stond binnendijks af te voeren. Hierdoor hebben participanten verontreinigd hoogwater op hun perceel en op alle aangrenzende percelen gekregen. De sloot kon dat water niet afvoeren. Participant stelt dan ook voor om de verbindingsbuizen uit de watergangen te halen en volgens het plan een nieuwe watergang aan te leggen. Ook geeft participant aan dat de afmeting van de watergang en de duikers voldoende groot moeten zijn om het water vlot af te kunnen voeren. Daarnaast dient een strak maaiplan opgesteld te worden om de watergang schoon te houden waarop vervolgens toezicht op gehouden moet worden.

Naar aanleiding van de noodsituatie in Nederland/Limburg, België, Duitsland en Luxemburg in juli van dit jaar brengt participant een groot aantal maatregelen in de zienswijze naar voren om herhaling van deze situatie te voorkomen. Daarnaast bevat de zienswijzen maatregelen die ervoor zorgen dat de samenleving meer klimaatbestendiger wordt. Tot slot merkt participant op dat er veel afval wordt geproduceerd en wat de gevolgen zijn voor het milieu als dit afval verwerkt moet worden en pleit voor een regime met hogere statiegeld voor plastic en producten.

Reactie zienswijze nr. 36

In uw zienswijze verwijst u naar contact met leden van het projectteam. Daaruit is gebleken dat voor de dijkversterking een deel van uw eigendom benodigd is, waarbij u aandachtspunten meegeeft in uw zienswijze. In de planuitwerking wordt het benodigde ruimtebeslag concreet uitgewerkt. Daarmee gaat het projectteam in gesprek met de grondeigenaren om tot overeenstemming te komen. De door u aangehaalde aandachtspunten zullen meegenomen worden in deze gesprekken.

In de planuitwerking wordt een groencompensatie samen met de bevoegde gezagen uitgewerkt. Daarbij wordt ook de omgeving betrokken. Uw suggesties voor groencompensatie worden hierin meegenomen en afgewogen.

Uw zienswijze gaat tevens in op het watersysteem in Middelaar dat via verbindingsbuizen onder de dijk (duikers) aan elkaar is gekoppeld. U geeft aan dat deze verbindingsbuizen eruit moeten. Ik kan u mededelen dat deze maatregel ook in de voorkeursbeslissing opgenomen is. In de planuitwerking wordt het watersysteem opnieuw ontworpen. Daarbij komt er zowel een buitendijks als binnendijks watersysteem, waarbij de huidige duikers onder de dijk verwijderd zullen worden. Na uitvoering van de maatregelen zal het niet meer nodig zijn om buitendijks water via het binnendijks gelegen watersysteem op de Mookerplas af te wateren.

Zicht op de monding van de Niers in de Maas en de kroonwerken van het Genneperhuis. Langs de Bloemenstraat rechtsboven dient een waterkering te komen

3. Adviezen

3.1 Commissie voor de m.e.r.

De Commissie voor de m.e.r. geeft in haar advies aan dat het milieueffectrapport goed leesbaar en uitgebreid is. In het milieueffectrapport zijn veel verschillende aspecten op een goede manier onderzocht. Desondanks signaleert de Commissie bij de toetsing van het milieueffectrapport een aantal tekortkomingen, het gaat hierbij om:

- Onderzoek de effecten van en onderbouw de keuze voor het dijkontwerp bij het alternatief 'Reguliere Dijken';
- Bepaal de grondbalans voor de drie alternatieven en onderzoek de effecten van het benodigde grondverzet;
- Onderbouw en concretiseer hoe het project bijdraagt aan het doel 'versterken van de ruimtelijke kwaliteit', door:
  - De referentiesituatie aan te vullen met de autonome ontwikkelingen die impact hebben op de landschappelijke kwaliteit van het gebied;
  - De maatregelen voor mitigatie, compensatie en gebiedsverbetering en de samenhang daarvan in beeld te brengen.
- Beoordeel de stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden op een correcte wijze.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het milieueffectrapport op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het project Lob van Gennep.

Reactie op het advies van de Commissie voor de m.e.r.

Het overall oordeel van de commissie over het milieueffectrapport is zeer positief. Dat betekent dat de milieueffecten op een volwaardige wijze zijn meegenomen in de besluitvorming. De aangedragen punten zijn verwerkt in het milieueffectrapport. Zie voor een verdere reactie op het advies bijlage 11 van het milieueffectrapport.

3.2 Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

In de Lob van Gennep hebben we te maken met een gelaagd landschap dat zich in de loop der eeuwen heeft gevormd en waar de mens vanaf de ijstijd al invloed op heeft gehad. Het is jammer dat in bijlage 8 Archeologie en Cultuurhistorie dit niet op deze manier wordt beschreven, waardoor de relatie tussen mens, landschap, bodem en water nu niet goed belicht wordt. De ingrepen die nodig zijn voor de waterveiligheid in dit gebied verdienen vanuit dat perspectief een goede onderbouwing, zodat de goede maatregel straks op de daarvoor meest geschikte plaats kan worden uitgevoerd.

Kenmerk van archeologische waarden is dat ze bij graafwerk altijd aangetast worden en er geen compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Dat betekent dat er zorgvuldig met die waarden omgegaan dient te worden.

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed vraagt in haar advies aandacht voor de beoordeling van de effecten. Een effect op archeologie is per definitie zeer negatief. Er wordt geadviseerd om tijdig te starten met het vervolgonderzoek, zodat in een vroeg stadium informatie over

archeologie aangevuld kan worden. Ook kan dan goed bestudeerd worden of de aanwezige waarden in situ bewaard kunnen worden, de plannen nog kunnen worden aangepast of dat er toch een opgraving nodig is voorafgaande aan de ingrepen. Ook voor een nulmeting (tabel 100) is veldonderzoek noodzakelijk.

Verder adviseert de Rijksdienst voor cultureel erfgoed om eerst goed onderzoek te doen naar de hydrologie, bodem en cultuurhistorische relictten, zodat helder is hoe dit in elkaar zit op het moment dat maatregelen verder gedetailleerd worden. Deze bureaustudie is een opsomming van bekende waarden en monumenten, beleid van de verschillende gemeenten en de maatregelen die op stapel staan. Wat mist is een integraal verhaal over de ontstaansgeschiedenis van dit gebied (de bodemkundige, hydrologische situatie in relatie met de mens) en een beschrijving van de ontwikkeling door de tijd heen in relatie tot die aanwezige waarden en monumenten. Er worden nu vooronderstellingen gedaan die niet worden onderbouwd. Dat betekent dat deze studie niet voldoet. Ook worden er geen goede adviezen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

Voor het Gennepershuis en omgeving is voor alle activiteiten een vergunning nodig. Dat geldt ook voor verkennend, karterend en waarderend onderzoek. Het vrijgeven van gebieden kan alleen als er voldoende kennis is verzameld waaruit blijkt dat er geen waarden meer aanwezig zijn (door eerdere vergravingen en/of verspoelingen).

Het bureauonderzoek archeologie en cultuurhistorie biedt onvoldoende informatie om beslissingen op te kunnen nemen. Alle alternatieven hebben een grote impact op het bodemarchief. Voor alle alternatieven geldt dat er eerst archeologisch onderzoek nodig is. Het strekt tot de aanbeveling in een vroege fase en liefst voor de planuitwerking een veldonderzoek uit te voeren in de vorm van geo-archeologische sleuven aangevuld met boorraaien en proefputjes om vast te stellen hoe het cultuurhistorisch landschap is opgebouwd, waar verstoringen zijn, waar zich archeologie bevindt. Welke delen vrijgegeven kunnen worden, omdat ze vergraven of verspoeld zijn, waar door planaanpassingen archeologie in situ behouden kan worden, waar nog nader archeologisch onderzoek nodig is.

Reactie op het advies van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

De onderzoeken op het gebied van archeologie en cultuurhistorie zijn voldoende gedetailleerd om deze aspecten mee te kunnen wegen in de voorkeursbeslissing. Het is in het milieueffectrapport inzichtelijk gemaakt dat de drie alternatieven effect hebben op de archeologische waarden van het gebied. In de voorkeursbeslissing is het alternatief opgenomen waarbij het ruimtebeslag het geringst is. Hiermee is ook de impact op archeologische waarden in de ondergrond het geringst in vergelijking met de andere alternatieven. Inmiddels is het vervolgonderzoek naar archeologische waarde opgestart, zodat hier in de volgende fase van planuitwerking zorgvuldig mee omgegaan kan worden. Het advies is zeer waardevol voor de verdere planuitwerking. Zie ook bijlage 11 van het milieueffectrapport voor verdere reactie op het advies.